M.G.CARRARO

sfințenie prin voință

M. G. CARRARO

SFINȚENIE PRIN VOINȚĂ

Traducere

LAURENȚIU TEODOR

EDITAT DE AGENȚIA/EDITURA "ARTIS"
A
UNIUNII ARTIȘTILOR PLASTICI

COPERTA: VALERIU GIODIC

PREFAȚĂ

Fiecare este conștient că este om, adică este ceva (puțin sau mai mult) diferit de ceilalți, deci este ceva rar, ba chiar unic. Și cum știm cu toții, lucrurile rare sînt prețioase, chiar dacă nu reprezintă cine știe ce. Și, de fapt, se poate spune că Dumnezeu nu face operele sale în serie, cum facem noi, ci, după ce a făcut una, sparge tiparul. Aceasta mai ales cînd este vorba despre ființele umane.

De aceea orice fată, chiar dacă nu face toate aceste raționamente, cînd se gîndește serios la viitorul său tinde totdeauna să nu se irosească; caută adică să afle un mod de viață care să merite să fie trăit, pentru că în acel mod de viață ea s-ar simți pusă în valoare.

De multe ori fetele greșesc, pentru că fac alegerea lor în baza unui raționament care de fapt nici nu este raționament: vreau să fac astfel pentru că și cutare a făcut așa. Mai întîi trebuie să vedem dacă acel cineva a făcut bine procedînd într-un anume fel, apoi să vedem dacă acel lucru poate să-i reușească și altcuiva. Bunăoară culorile potrivite pentru blonde sînt un dezastru pentru brunete.

Mai nimerit ar fi să ne intereseze lucrurile care se pot face, decît cele povestite de alții. Tocmai pentru acest motiv n-ar trebui scrise viețile sfinților; sau fetele n-ar trebui să le citească.

Totuși viața sfintei prezentate aici este dintre acelea pe care o fată o poate citi cu folos, pentru că autoarea, povestind aceste întîmplări, are prilejul să înfățișeze mulțimea de activități cărora merită să-ți dedici viața.

Te cuprinde entuziasmul aflînd cum sfînta a întreprins cu curaj toate acestea. Ai cel puțin posiblitatea de a alege dintre sfinte. Și aceasta înseamnă destul de mult pentru că o altă greșeală pe care o fac multe fete este aceasta: dacă nu-mi vine

în minte ce să fac, stau și visez.

Uneori se întîmplă să nu reușești să faci în așa fel încît să-ți fie de folos biografiile care-ți pică în mînă, pentru că zugrăvesc o formă de viață prea îndepărtată, sau pentru că sînt atît de apropiate încît impun o formă prea rigidă. Biografia sfintei Bartolomea Capitanio nu este nici prea îndepărtată, nici prea apropiată și nici nu se limitează la o singură idee: deschide orizonturile vremii noastre și lasă tot spațiul posibil ca să te poți mișca în libertate.

GIUSEPPE VALENTINI

I

IAT-O

Bartolomea Capitanio este unul dintre exemplele cele mai rare şi mai delicate ale Bisericii Catolice.[1] S-a născut în provincia Bergamo, la Lovere, care era încă de atunci o mare aşezare a diocezei Brescia, într-o casă modestă, atinsă de umbra bisericii parohiale din vecinătate.

Tatăl său, Modesto Capitanio, făcea negustorie cu grîne şi în momentele cînd această activitate nu-i ocupa tot timpul, o ajuta pe soţia sa Caterina Canossi, care ţinea o prăvălie: una dintre acele prăvălioare de ţară căreia, ca să înţelegem despre ce este vorba îi zicem a brutarului, sau a plăcintarului, dar în care găseai, de fapt, cam de toate, de la pîine la papuci. Datorită acestei duble activităţi a soţilor Capitanio, familia nu era săracă, dimpotrivă se bucura de o oarecare bunăstare cînd, la 13 ianuarie 1807 a venit pe lume cea dintîi născută a lor, o fetiţă căreia i-au dat numele de Maria Bartolomea.

Bartolomea s-a bucurat de marele noroc de a avea o mamă înţeleaptă şi blîndă, care a revărsat asupra odraslei sale o dragoste puternică şi simplă, inoculîndu-i primele idei clare şi senine. Cu o astfel de călăuză, fetiţa a pornit în viaţă cu o spontaneitate încrezătoare şi aproape năvalnică, care-şi avea obîrşia în sănătatea fizică şi psihologică şi în inteligenţa pe care toţi biografii ei au considerat-o precoce. A fost o fire foarte dotată care s-a manifestat încă din copilărie printr-o vioiciune ieşită din comun şi printr-o sensibilitate într-adevăr rară. Este firesc ca în atîta exuberanţă infantilă să-şi facă loc şi defectele specifice temperamentului şi vîrstei.

Bartolomea primise un dar de la natură care era de o bogăţie incalculabilă: făcea totul cu mare entuziasm şi multă dăruire.. În felul acesta îşi iubea părinţii şi fraţii care aproape în fiecare an veneau să sporească familia; în felul acesta suferea amarnic ori de cîte ori bunul Dumnezeu îi chema la sine după ce îi lăsase pe lume pentru un timp mult prea scurt. Ce este moartea încă nu aflase, dar îşi dădea seama că este un lucru foarte trist şi din această cauză suferea atît de mult încît stîrnea milă. Astfel, dăruindu-se cu toată fiinţa ei, se bucura,

1) Card. Ferrata, într-o scrisoare din 2 ianuarie 1905 către Madre A. Ghezzi.

surîdea, se juca, cînta şi învăţa atîtea lucruri. Inima unei mame bune, chiar simple şi neştiutoare cum era cea a mamei Bartolomeei devine extrem de atentă şi neliniştită. Fetiţa pe care acum toţi vecinii o ştiau şi o priveau cu interes, era, pentru mama ei, o lume de speranţe dar şi de temeri. O vedea vioaie, neastîmpărată, mereu în mişcare; înţelegea că pentru ea era o necesitate de neînfrînt să acţioneze mult şi repede, să vadă totul şi în profunzime, să vorbească şi să comunice. Simţurile (mai cu seamă frumoşii săi ochi negri) erau antenele sale mereu încordate şi extrem de sensibile la orice stimul, pe care inteligenţa îl sesiza şi îl înmagazina cu lăcomie. Era o copilă extrem de îndatoritoare, într-o lume mai puţin evoluată decît a noastră; or, mama sa, Caterina, îşi dădea seama perfect de aceste lucruri, tremura pentru ea şi se ruga. Da, mama Caterina avea această însuşire care o ajuta şi o întărea: o credinţă profundă şi sigură care-i dădea certitudinea că Dumnezeu o va ilumina.

Astfel, alături de mama veghetoare şi harnică, Bartolomea creştea şi-şi petrecea anii cei plini de descoperiri din şcoala elementară. Acasă era afectuoasă şi ascultătoare, săritoare, un ajutor de nădejde pentru mama sa; dar de îndată ce scăpa afară şi nu mai era pasăre de colivie, ci devenea pasăre liberă de pădure, se simţea cu totul în largul său.

Tovarăşele sale, modificînd probabil ultima silabă a numelui său solemn, născociseră un diminutiv din Mea (cum poate toţi o strigau) formînd un cuvînt care o zugrăvea întocmai "Meuli"; este vorba de un diminutiv dialectal care pluteşte repede şi uşor ca un zbor şi răsună ca un ciripit graţios. Meuli era chiar aşa: o găseai în orice joc, o auzeai în orice grup de copii gălăgioşi. Şi unde se jucau "de-a şcoala", Meuli era învăţătoarea, unde se jucau "de-a casa", ea era mama. În mod spontan, ea nu s-ar fi pus niciodată pe locul al doilea. Dar ceea ce uimeşte este că fetiţele de vîrsta ei, în loc s-o privească cu antipatie şi s-o lase singură, cum se întîmplă între copii cu cei care vor să domine, o căutau, o chemau; o urmau fericite acceptînd să fie "copiii" sau "şcolăriţele" ei, probabil subjugate de farmecul unei personalităţi de care nu-şi dădeau seama, dar pe care o sesizau în mod instinctiv.

Astfel a fost copilăria Bartolomeei: sănătoasă, zgomotoasă, dar limpede şi bună; ar fi putut fi certată de multe ori, dacă n-ar fi fost mult prea evident că în ea, sub neastîmpărul copilăresc şi defectele unui temperament viguros, se afla un suflet bun, încă de pe acum profund religios şi foarte docil.

Înclinaţiile firii sale erau de aşa natură încît puteau să dea cîndva fie roade bune, fie rele; de aceea pentru ea se putea nutri, în egală măsură, speranţe şi temeri.

II

FLOARE DE CÎMP

Însă copilăria senină a Bartolomeei nu a fost lipsită de dureri. Încă de mică plînsese pentru moartea prematură a doi frăţiori şi a două surioare; dar aceste suferinţe, care o atinseseră totuşi profund în sensibilitatea inimii sale micuţe, nu-i tulburaseră şi nici nu-i răscoliseră conştiinţa. Candoarea sa intimă, inocenţa, au fost în schimb tulburate de contactul cu răul, cu păcatul. Bartolomea nu era dintre acei copii cărora să le scape multe din viaţa celor mari, pentru că trăiesc într-un univers naiv, cu totul roz; ea observa, gîndea sau prindea din zbor cuvinte şi atitudini care-i descopereau tot ceea ce face viaţa omului mai puţin nobilă. E foarte trist să fim nevoiţi să spunem că cel mai adesea şi cel dintîi care a tulburat seninătatea şi nevinovăţia Bartolomeei a fost tatăl ei: el avea un caracter impetuos; în plus adesea îşi îneca mintea în vin şi cînd avea gîndurile întunecate era agitat, se certa, înjura, îi deranja pe toţi vecinii, îşi maltrata soţia şi pe copii, spunea vorbe grele şi violente, scandaloase, nu mai era stăpîn pe sine. Fetiţa auzea, vedea şi înţelegea; mintea ei era destul de deschisă şi luminată de har pentru a înţelege că acest lucru este "răul", pentru a-şi da seama că durerea cauzată de pierderea fraţilor săi era cu totul altceva, diferit de ceea ce simţea în această neplăcută situaţie de familie, pentru că la baza ei se afla violenţa, egoismul, păcatul.

Şi alături de aceste triste tablouri de familie, fetiţa aşeza afecţiunea senină şi educaţia înţeleaptă pe care o primea de la mama sa, viaţa frumoasă a parohiei, atracţia pentru serviciul liturghiei, interesul pentru învăţătura creştină, înclinaţia sa pentru viaţa de har, pentru exerciţiul virtuţilor.

Se dăruia rugăciunii cu tot sufletul, cu o fervoare ieşită din comun. Între ea şi Isus al ei se născuse o prietenie spontană, o intimitate atît de profundă şi atît de personală încît au determinat-o să acţioneze, să trăiască în funcţie de aceasta încă din fragedă copilărie. Se povesteşte, de pildă, că după ce ascultase în biserică o predică despre păcat, a ieşit foarte răvăşită, tulburată, cu ochii în lacrimi şi, ca şi cum s-ar fi adresat unui prieten cu care faci o parte din drum a spus cu

convingere:
- Isuse, te asigur, eu nu te voi jigni niciodată.

Acest gînd l-a şi scris, iar biografii spun că încă din acel moment s-a afirmat voinţa ei extrem de tenace de a înfăptui binele, voinţă pe care a avut-o şi a păstrat-o pentru totdeauna ca trăsătură dominantă, ca metodă: să-şi fixeze un ideal şi apoi să încerce să-l atingă cu preţul oricărui sacrificiu.

Astfel a trecut copilăria Bartolomeei, fără evenimente extraordinare, dar sub lumina lui Dumnezeu: copila s-a deschis spre viaţă, a cunoscut părţile ei bune şi rele, a venit adesea în contact cu josniciile ei, însă în sufletul ei curat, prin voinţa ei, totul a fost numai Har. Aceasta era micuţa Bartolomeea, fiica acelui om căruia toţi din sat îi ziceau "Modestino nebunul".

III

FLOARE DE SERĂ

Mediul familial în care fetiţa era nevoită să trăiască era, pentru mama ei, Caterina, un motiv de mare amărăciune. Bartolomea era plină de gingăşii şi atenţii faţă de tatăl său, însă el nu ţinea cont de nimic, nici în cuvinte, nici în fapte; era adesea de-a dreptul brutal, o lovea furios.

Atunci mama s-a hotărît să o îndepărteze de orice prilej de contact cu răul, trimiţînd-o într-un loc lipsit de primejdii, unde putea primi o educaţie sigură şi aleasă. La 11 iulie 1818, vă închipuiţi cu cîtă durere în suflet, o încredinţă călugăriţelor din ordinul Clariselor.

La Lovere era o mănăstire veche din care, în numele libertăţii, adepţii revoluţiei franceze îndepărtaseră cu forţa călugăriţele pentru a le constrînge să se reîntoarcă la viaţa laică. Ele, în schimb, se reuniseră în grupuri mici, se ascunseseră prin casele oamenilor, păstrîndu-şi cinul. Apoi cînd vîrtejul de ură şi teroare a încetat, Cristos s-a reîntors în vechea bisericuţă să le primească pe eroicele Sale fiice. În procesiune, asistate de mulţimea emoţionată, ele reintrară în mănăstirea lor, împreună cu alte călugăriţe izgonite prin sate, dispersate, şi care doreau să reia viaţa de jertfă închinată lui Dumnezeu: viaţă de rugăciune şi lucru.

Clădirea a fost curăţită, readaptată şi deschisă educaţiei tinerelor fete. Încă nu trecuse un an de la întoarcerea călugăriţelor, cînd mama o aduse pe Bartolomea care împlinise 11 ani. Stînd laolaltă cu fetiţe de vîrsta ei, într-un loc de tihnă, între învăţătoare care se dedicau educaţiei şi instrucţiei lor, cu posibilitatea de a se consacra rugăciunii în capela colegiului ori de cîte ori dorea, fetiţa se simţi cu totul în largul său, de-a dreptul fericită. Şi astfel din prea multă bucurie ajunse... de nestăpînit. În recreaţii alerga, sărea, născocea tot timpul jocuri noi şi le împărtăşea tovarăşelor ei cu atîta entuziasm că, în scurt timp, toate au început să o urmeze şi să o admire. A devenit sufletul colegiului; şi învăţătoarele şi-au dat seama că au primit o fată cu evidente calităţi ieşite din comun: îi apreciau inteligenţa vie şi multilaterală, sensibilitatea, bunătatea inimii, înclinaţia spre

rugăciune şi spiritul de sacrificiu, seriozitatea şi tenacitatea cu care se dedica exerciţiului vrtuţii adevărate, fără afectare, fără exhibiţionism, ci dimpotrivă cu o voinţă rară.

Dintre toate, maica Francesca Parpani, o educatoare inteligentă şi foarte deschisă, a avut sarcina de a o supraveghea şi îndruma pe noua venită; iar Bartolomea, care avusese deja noroc de o mamă înţeleaptă şi clarvăzătoare, l-a avut şi pe acela al unei educatoare luminate nu numai în sensul larg şi generic, dar şi în mod personal pentru felul cum se îngrijea de acea elevă care, deşi trăia între tovarăşele sale cu toată simplitatea şi în mod absolut obişnuit, era o fată excepţională.

Călăuzită de ea, Bartolomea Capitanio a fost premiantă nu numai la învăţătură şi în activităţile feminine, ci şi în sîrguinţa de care dădea dovadă pentru ilustrarea calităţilor sale morale şi a virtuţilor creştineşti. Şi e vrednic de crezare că învăţătoarea i s-a dedicat cu o adevărată pasiune, cum se întîmplă cu cei care, începînd o activitate, au la îndemînă tot ce le este necesar şi îşi dau seama, datorită acestor premise, că vor izbîndi cu bine în ceea ce şi-au pus în gînd.

IV

UN JOC FOARTE SERIOS

Sora Franceasca ştia că psihologia adolescentelor era în aşa fel plăsmuită că dacă adeseori ele se simt ofensate ori contrariate de rugăminţi sau mustrări, sînt în schimb deschise şi disponibile cînd aceleaşi sfaturi le sînt date pe un ton mai puţin solemn, ba chiar distractiv ori în joacă. Recurgea aşadar, adesea, la soluţii de-a dreptul geniale şi de mare eficacitate educativă.

Într-o zi, în timpul unei recreaţii foarte agitate, lansă aşa pe neaşteptate o întrebare imprevizibilă şi de altfel foarte incomodă:

- Care dintre voi vrea să devină sfîntă?

Atenţia tuturor a fost imediat captată, dar care dintre fetişcanele acelea era în stare să dea un răspuns atît de grav. Aşa încît a fost ca şi cînd învăţătoarea le-ar fi întrebat pur şi simplu: "Care dintre voi ar dori o gustărică nemaipomenită?" Iată de ce toate au răspuns într-un singur glas:

- Eu, eu! - se auzi repetat corul fetiţelor.

- Nu puteţi să fiţi toate primele, a atras atenţia sora Francesca. Evident că prima dintre toate nu poate fi decît una singură; să tragem la sorţi, să vedem cui îi revine norocul mult rîvnit.

Jocul începuse, atenţia fusese captată, atmosfera era de-a dreptul înflăcărată. Toate fetiţele participau: cea care va scoate apoi paiul cel mai lung din mîna educatoarei va fi sortită să atingă, cea dintîi, sfinţenia.

Dar în toată învălmăşeala aceea, poate nici una nu şi-a dat seama că Bartolomea lipsea. Propunerea jocului o entuziasmase şi pe ea ca pe colegele sale dar, spre deosebire de toate celelalte, Bartolomea luase propunerea în serios; ea îşi dăduse adeziunea cu tot avîntul, nu doar din vîrful buzelor, ci din adîncul inimii. Şi astfel, în timp ce se pregăteau cele necesare pentru tragerea la sorţi, fetiţa zburase în capelă: îngenunchiase la altarul Preacuratei Fecioare, născocise o invocaţie litanică cu totul nouă şi adăugase cu mare încredere rugăciunea Ave Maria: "O Maria, fă să trag eu paiul cel mai lung".

Cîteva clipe mai tîrziu era din nou printre tovarăşele sale: toate erau agitate, ea singură continua probabil rugăciunea. A tras fiecare cîte un pai apoi au urmat măsurătorile: Fecioara Maria îi răspunsese afirmativ. Micuţa Capitanio avea între degete chiar paiul cel mai lung.

Jocul se terminase; se putea trece la altul, şi apoi iarăşi la altul. Erau atîtea jocuri, toate la fel de distractive, le fel de zgomotoase.

Bartolomea nu se mai jucă în ziua aceea. Intră din nou în capelă: avea obrajii roşii, privirea scînteietoare, era emoţionată; îi mulţumi Fecioarei cu multă înflăcărare şi imploră ajutor. De acum încolo se simţea datoare să înfăptuiască nestrămutat ceea ce dorise: socotea acei sorţi un semn al cerului, şi chiar dacă nu o spunea în sinea ei, chiar dacă vîrsta ei fragedă nu-i îngăduia consideraţii teologice asupra întîmplării, Bartolomea a fost neîndoios luminată îndeajuns de Har pentru a intui că Providenţa însăşi deschisese pentru ea o nouă pagină de viaţă. Şi atunci s-a născut în sufletul ei hotărîrea care avea să-i devină program şi căreia i s-a dedicat cu o tenacitate neobişnuită totdeauna.

- Vreau să devin sfîntă, vreau să mă fac o mare sfîntă, vreau să mă fac cît mai degrabă sfîntă!

Pentru cineva mai nepăsător, căruia nu-i place să se deranjeze, confundînd traiul tihnit cu virtutea, o hotărîre de acest gen ar putea să-i provoace un gest de dezaprobare, din teama că acest lucru ar presupune o anumită doză de trufie care nu poate fi acceptată printre intenţiile unei persoane evlavioase; dar cine ar gîndi astfel ar fi într-adevăr o persoană puţin luminată şi ar dovedi că nu cunoaşte doctrina creştină a Harului. Bartolomea, încă atît de imatură, cunoştea chiar prea bine bogăţiile Împărăţiei lui Dumnezeu pentru a şti că însăşi colaborarea noastră cu ea este tot o operă a aceluiaşi Har. Dacă lucrurile stau astfel este clar că nimeni, voind să se sfinţească, nu este lipsit de smerenie cînd ia o hotărîre atît de îndrăzneaţă.

După asemenea făgăduinţe, după o asemenea exactitate şi limpezime a ideilor, fata se puse pe lucru cu atîta elan şi hotărîre, încît trebuia uneori să fie stăvilită de cei care aveau datoria s-o îndrume.

Este mişcător să constaţi cum totul avea în ea o dezvoltare armonioasă, liniştită, firească. Bartolomea era încă doar o copilă, chiar dacă din punct de vedere spiritual străbătuse deja un drum lung; iată de ce aceasta este o perioadă de mari elanuri pentru imitarea sfinţilor. Virtuţile lor o entuziasmau;

o stimulau, o incitau. Citea cu lăcomie biografiile lor şi rămînea impresionată. "Cînd citeşti ce au făcut şi au pătimit pentru a ajunge în Paradis, spunea ea, nu poţi rezista prea mult fără să-i imiţi".

Dintre toţi, cel mai mult i-a plăcut Sf. Luigi Gonzaga. Cînd a intrat în colegiu se citea viaţa lui. Bartolomea auzise despre virtuţile acestui sfînt la oratoriul parohial, dar acum le-a înţeles mai bine, s-a entuziasmat şi i-a rugat pe părinţii ei să-i cumpere un exemplar din acea carte. Cînd în sfîrşit a avut-o, a citit-o şi răscitit-o, a învăţat-o pe dinafară, o ţinea mereu la ea iar călugăriţele spuneau că o punea şi seara sub pernă.

Dar ceea ce uimeşte şi lămureşte pe deplin, alături de această nevinovăţie copilărească, este maturitatea gîndirii şi voinţa acestei fetiţe care înţelege foarte bine că poţi să-i cinsteşti cu adevărat pe sfinţi dacă le imiţi virtuţile, mai mult decît dacă le citeşti biografiile; este o fetiţă care acceptă de bunăvoie să se ostenească şi să se chinuie pentru a le urma pilda.

V

"STILUL" SĂU

Bartolomea găsise aşadar, încă de foarte tînără, steaua care să-i îndrume viaţa, adică desluşise şi alesese ţinta spre care să-şi îndrepte inteligenţa, voinţa, inima: steaua ei era sfinţenia. Acum trebuia să descopere mijloacele necesare pentru a atinge acest scop care obligă atît de mult.

În afară de rugăciune, Bartolomea a mai ales penitenţa şi abstinenţa. Sarcina ei de zi cu zi era să renunţe la înclinaţiile naturale care o îndepărtau de ţinta propusă.

- Am citit - spunea ea într-o zi educatoarei că cei care ascultă de poftele stomacului nu pot să dobîndească trăirea rugăciunii. Lăcomia satisfăcută este călăul evlaviei; ştiu că Sf. Luigi nu-i dădea niciodată ascultare. N-aş putea să fac şi eu o mică penitenţă?

Aşa că, atunci cînd mama îi aducea fructe şi dulciuri. le împărţea colegelor ei, mai ales celor sărace, şi făcea acest lucru cu atîta dezinvoltură şi graţie încît în cele din urmă simţeai că îi faci o plăcere acceptînd.

Se bucura efectiv, dar se bucura lipsindu-se cu mari jertfe.

Uneori cînd apărea pe masă vreo mîncare ce nu-i plăcea sau care-i provoca repulsie, lua numaidecît şi mînca cu atîta nepăsare încît nimeni nu-şi dădea seama de virtutea ei; uneori ajungea pînă acolo încît îşi sporea porţia cerînd de la vreo vecină de masă, căreia îi dădea în schimb ceea ce ar fi mîncat cu plăcere.

Cîteodată era nevoită să înghită mîncarea cu lacrimi în ochi, atît de mare era sila pe care îşi impunea să o depăşească; dar ce mai conta? Important era să învingă, iar acele lacrimi nu ştirbeau deloc din victorie.

Nu căuta penitenţe ieşite din comun, bătătoare la ochi; dacă o muscă o gîdila chinuitor, o lăsa în pace; dacă mîinile îi îngheţau, iar picioarele îi amorţeau din cauza frigului iernii, evita să se apropie de sobă; dacă o învăţătoare îi cerea să facă ceva tocmai cînd era ocupată cu un lucru plăcut, spunea "da" cu cel mai amabil surîs; dacă vreo fetiţă o lovea ea tăcea; dacă cineva o chema în timp ce se ruga sau citea, se oprea numaidecît, gata să fie de folos. Şi toate acestea pentru că

Bartolomea ştia că înaintea lui Dumnezeu nimic nu este fără însemnătate, pentru că Dumnezeu dă după măreţia lui pentru ceea ce se face în numele Lui.

Deîndată ce vîrsta i-a permis să-şi dea seama, exuberanţa ei naturală a devenit un mijloc de penitenţă: impuse sobrietate membrelor sale în timpul jocului, cînd nerăbdarea o electriza; impuse prudenţă ochilor mereu dornici să vadă, să observe; moderaţie limbii, interzicîndu-şi vorbăria inutilă. Puse frîu şi rîsului care, datorită temperamentului său vesel, se năştea spontan şi zgomotos pe buze; învăţă, în schimb, să surîdă, ba chiar, un surîs inalterabil şi nespus de dulce deveni caracteristic pentru chipul său care oglindea astfel un suflet liniştit, o conştiinţă pură, o seninătate adîncă, mai adîncă decît orice mîhnire.

Astfel, vegheate de voinţa ei extrem de tenace, toate simţurile au fost educate spre o nobilă demnitate şi întreaga ei făptură a fost înrîurită spre o comportare simplă şi firească. Citise, se spune, că sufletele neprihănite trebuie să-şi păstreze trupul cu respectul cu care se păstrează vasele sfinte, pentru că trupul este ca un templu viu în care sălăşluieşte Duhul Sfînt.

Inteligentă, deschisă, cinstită, Bartolomea nu putea să nu recunoască totuşi că avea unele calităţi. Şi ştia bine acest lucru. Dar întrucît între această conştientizare şi mulţumirea de sine pasul este foarte scurt, fetiţa se temea; ştia bine că sub automulţumire se ascunde o capcană: aceea de a-ţi atribui merite inexistente, de a te automăguli suficient de mult pentru a ajunge să te stimezi şi mai mult, într-un cuvînt, aceea de a fi cu totul acaparată de neînsemnatul tău "eu".

Trebuiau înăbuşiţi din capul locului germenii vanităţii şi ai îngîmfării, iar reacţia a fost imediată şi respectată fără înduplecare.

A început prin a respinge cu iscusinţă şi cu deosebită amabilitate orice laudă care i-ar fi fost adresată, deoarece doar Unul singur este demn să fie lăudat. Apoi a găsit calea de a recunoaşte cu cea mai deplină simplitate greşelile proprii; în sfîrşit, ajunse la eroismul de a-şi atrage umilinţele şi chiar dispreţul din partea unora. Cerea cu insistenţă şi cu sinceritate să i se spună care îi sînt defectele, lipsurile, accepta pedepsele cu smerenie şi arăta gratitudine faţă de cei care o pedepseau.

Studiindu-se pe sine însăşi, îşi dădea seama că este susceptibilă, că se supăra cu uşurinţă, aşa cum se întîmplă adesea cu sufletele sensibile. Dar din această descoperire s-a

născut un obiectiv formulat cu toată vigoarea şi intransigenţa care îi erau proprii: "Nu mă voi justifica niciodată, fie că voi avea dreptate, fie că nu voi avea". Biografii ei amintesc o serie de episoade cu adevărat emoţionante, provocate tocmai de tenacitatea cu care Bartolomea respecta această normă care-i devenise de atunci proprie.

Bunăoară cînd se întîmpla să fie acuzată, să i se reproşeze ceva, să fie pedepsită pe degeaba, accepta în tăcere, îşi stăpînea cît mai bine amărăciunea şi reuşea chiar să menţină nealterat propriul echilibru. Chiar şi atunci cînd, fiind tratată incorect, sau judecată greşit ar fi fost legitim din partea ei, ba chiar necesar pentru cel care a judecat-o fără să ţină seama de spiritul său supranatural, să aibă un cuvînt respectuos de apărare, ea nu voia să spună nici un singur cuvînt în propria apărare; prefera întotdeauna chinul lacrimilor înăbuşite sub veselia obositoare a unei suferinţe voluntare.

Se spune că într-o zi, la şcoală, în urma unei acuzaţii false, a fost pedepsită să îngenuncheze în mijlocul clasei în prezenţa colegelor. Bartolomea se supuse, calmă, în tăcere. Tovarăşele ei ştiau că este nevinovată şi cîteva dintre ele nu reuşiră să-şi mai stăpînească lacrimile. O asemenea stăpînire de sine este astăzi absolut de neconceput, o întîmplare ca aceasta este de neimaginat în sistemul actual educativ bazat, înainte de toate, pe respectul persoanei care urmează a fi educată; dar pe vremea aceea o asemenea practică era curentă şi modul excesiv cu care autorităţile se foloseau şi abuzau de ea era atît de ameninţător, încît nu este de mirare că cele vreo treizeci de colege n-au făcut absolut nimic pentru a apăra o nevinovată.

Dar nu este aici potrivit să facem critica ineficienţei, ba chiar a rezultatelor negative ale anumitor metode pedagogice; ceea ce ne interesează acum este că Bartolomea a îngenunchiat şi a rămas acolo unde fusese pedepsită să stea, pînă ce fata care era vinovată n-a mai putut să-şi stăpînească remuşcările, izbucnind pentru a-şi rosti mărturisirea.

- Du-te atunci la locul tău, îi spuse educatoarea lipsită de perspicacitate, iar fata se ridică, trimise un surîs spontan prietenei şi fără să adopte nici cea mai mică atitudine, se aşeză în bancă. Inima ei atinsese deja liniştea imperturbabilă a marelui ocean?

Altă dată i s-a dat o poruncă neaşteptată şi inexplicabilă. Maica Francesca a chemat-o şi i-a poruncit să rămînă cu elevele din clasa inferioară celei în care era ea. Bartolomea era, din punct de vedere al conduitei şi al inteligenţei, cea

mai deosebită dintre colegele ei, şi totuşi, fără să rostească nici un cuvînt, se supuse. Abia după o lună a fost admisă din nou alături de colegele ei de clasă, dar în toată această perioadă nimeni n-a putut să spună că Bartolomea a împărţit un număr mai mic din surîsurile ei amabile, că ar fi refuzat să se mai joace sau că ar fi participat la joc fără entuziasmul obişnuit.

Unei colege care a întrebat-o, odată, cum a reuşit să se lase pedepsită în mod incorect, i-a răspuns: "Nu vreau să mă feresc de o suferinţă pe care i-o pot oferi lui Isus în Comuniune".

Maica Francesca, adoptînd o metodă ascetică care era la modă şi destul de lăudată de maeştrii spirituali din secolele trecute, punea la încercare virtuţile elevei sale impunîndu-i uneori acte de renunţare cu adevărat eroice. Dar să spunem încă odată că aceste pagini nu reprezintă locul potrivit pentru a pune în discuţie o metodă pedagogică care acum este depăşită (ar fi puţin înţelept din partea noastră să vrem să atribuim anumitor metode de asceză caracterul imutabil pe care îl are dogma); ceea ce merită să fie observat şi înţeles este, în schimb, atitudinea pe care a adoptat-o în asemenea situaţii ascultătoarea elevă a maicii Francesca.

Într-o zi, în timpul prînzului, în timp ce elevelor li se dădea supa, învăţătoarea a chemat-o pe Bartolomea s-o ajute, dar vrînd să-i dea castronul cu ciorbă, îl lăsă să cadă. Ocazia de a o umili în public pe fată era la îndemîna ei şi învăţătoarea nu putea să piardă acest prilej: o certă cu asprime, o declară incapabilă să facă treaba cea mai neînsemnată, o făcu să înţeleagă pagubele pe care le-a pricinuit prin lipsa ei de atenţie şi în sfîrşit îi porunci să mănînce acolo, pe podea, din ciorba care fusese vărsată.

Colegele ei se cutremurară; fetiţa păli din cauza impulsului din interior; ochii i se umplură de lacrimi de umilinţă şi dezgust, dar se supuse. Se aplecă spre podea, culese de pe jos amestecul acela de ciorbă şi praf şi-l înghiţi abia stăpînindu-şi lacrimile din ochi şi din suflet. Şi cînd s-a ridicat, chipul ei nu-şi pierduse acel fond imperturbabil de seninătate suavă.

VI

MARILE SALE IUBIRI

Cine ştie să sufere atît de mult trebuie să ştie să şi iubească mult. Harul suferinţei, acceptat şi adesea voit, izvora la Bartolomea dintr-o mare dragoste. Cu Dumnezeul ei avea strînse legături de intimitate încă din copilărie, iar în adolescenţă, cînd inima se deschide cu noi capacităţi de a iubi, i-a devenit şi mai intimă şi mai conştientă apartenenţa sa la El. Dacă orice lucru o entuziasma, această realitate luminoasă de-a dreptul o exalta; şi cînd i s-a îngăduit, ca urmare a bunei sale purtări, să se apropie zilnic de Sfînta Împărtăşanie, i s-a părut că a atins fericirea; a simţit că nu mai dor :şte altceva. Acum ziua a devenit pentru ea o continuă mulţumire şi o continuă pregătire pentru întîlnirea cu Isus, iar exuberanţa ei a lăsat pentru totdeauna locul unei reculegeri liniştite şi aproape permanente. În inima ei fata găsise acum un refugiu unde se simţea la adăpost de orice risipire. Acolo locuia Dumnezeul său, prin urmare acolo se aflau toate bucuriile ei, toate speranţele, acolo îşi găseau o explicaţie atîtea dureri. Isus retrăia în faţa ei în înfăţişarea sacră a bunătăţii şi frumuseţii, ca atunci cînd, în Palestina, trecea printre oameni făcînd numai bine. Iar aceste meditaţii au fost, poate, primele semne ale vieţii sale viitoare de soră de caritate.

Lui Isus ştia să-I ofere şi să-I ceară cu cea mai mare familiaritate; Lui ştia să-I prezinte dorinţele ei de sfinţire, necazurile ei de familie, suferinţa pe care o îndura biata ei mamă, sărăcia morală a tatălui.

Despre ea s-a scris că, treptat, a dobîndit atîta fervoare în rugăciune încît a reuşit să fie insensibilă la orice ar fi putut s-o distragă, într-o asemenea măsură că pînă şi în timpul jocului gîndul nu i se îndepărta de Dumnezeu. Faţă de Preacurata dovedi o abnegaţie spre intimitatea simplă şi afectuoasă. Era Maica Domnului: acest fapt era de ajuns pentru ca ei să-i acorde o mare dragoste. Şi apoi era o creatură umană şi gingaşă: aceasta era de ajuns pentru ca devoţiunea ei să se realizeze din imitaţie voită.

În afară, afecţiunea ei se manifestă în pregătirea întotdeauna ieşită din comun a solemnităţilor liturgice consacrate

Fecioarei: pavoaza, curăţa, aranja florile, cînta. Printre camaradele ei devenea o scînteie de sincer entuziasm: a lansat ideea rugăciunilor şi posturilor de nouă zile făcute cu fervoare numai din rugăciuni dar şi prin virtuţi exprimate în viaţa cotidiană. Erau mici lucruri obişnuite; extraordinară era, însă, marca sa dragoste.

Cu această bgăţie interioară, Bartolomea a reuşit, în timpul şederii ei la colegiu, să cucerească inima surorii ei Camilla, devenită, după ea, elevă în acelaşi aşezămînt de educaţie, care avea un temperament impetuos, adesea se încăpăţîna cu tenacitate să i se respecte anumite capricii, iar alteori pronunţa cuvinte sau făcea acte necontrolate. În ea sălăşluia, totuşi, o urmă adîncă a eredităţii paterne. Era foarte adesea pedepsită, iar Bartolomea suferea din cauza aceasta, dar nu dezaproba acţiunile educatoarelor; ba din contra, deşi erau poate excesiv de aspre, adăuga la acestea prezenţa ei suavă, afectuoasă pentru a potoli indignarea Camillei şi o calma cu o afecţiune tăcută şi discretă. Cînd uraganul trecea ea ştia să-i vorbească surorii ei cu acel echilibru şi cu acea candoare care-i erau caracteristice.

Ştia să spună un adevăr incomod cu o suavitate afectuoasă, ştia să suporte reacţiile mai puţin amabile, ştia mai cu seamă să ofere exemplul zilnic al unei virtuţi constante şi surîzătoare.

Din anii de colegiu au rămas şi prietenii sincere şi sănătoase care s-au prelungit în anii tinereţii Bartolomeei. Toate colegele ei o iubeau; unele dintre ele, înclinate spre rugăciune şi virtute, au urmat-o cu admiraţie. Dintre toate, Giovannina Grassi i-a fost prietenă intimă, aşa cum se întîmplă cînd două inimi se înţeleg, se îndrăgesc şi privesc împreună spre acelaşi ţel. Giovannina Grassi a fost prima care s-a legat adînc de Bartolomea, fascinată de invitaţia Mîntuitorului: "Dacă vrei să fii desăvîrşit... vino şi urmează-mă".

VII

PRIMELE ARME

Bartolomea încă nu împlinise 14 ani cînd părinţii ei şi-au exprimat dorinţa să se întoarcă acasă în familie. Ea era cea mai mare, era isteaţă, pricepută: i-ar fi fost de mare ajutor mamei sale care trebuia să aibă grijă, singură, atît de casă, cît şi de negoţ. Familia sa era, totuşi, o familie în care se simţea în mod dureros un mare gol, o familie lipsită practic de capul ei, iar mama nu şi-ar fi putut permite luxul să-şi trimită fiica la studii, îndepărtînd-o de casă pentru alţi trei ani.

Lucrul acesta era logic şi fusese acceptat de la început de către Bartolomea, chiar dacă gîndul că va trebui să părăsească colegiul pentru a se întoarce în haosul dureros al familiei, o înspăimînta. Prin urmare, dacă aceasta era voinţa lui Dumnezeu, care îi era transmisă prin intermediul voinţei părinţilor, fata nu ar fi trebuit să protesteze.

Dar de această dată planul providenţei era altul.

Călugăriţele de la S. Chiara nu erau de acord să rămînă lipsite de un ajutor inteligent şi înţelept cum era acela pe care Bartolomea demonstrase că ştia să-l dea, şi prin urmare rugară pe părinţii fetei s-o lase încă vreo cîţiva ani la ele pentru a-şi perfecţiona educaţia şi a-şi completa instrucţia. În acest timp ar fi putut începe activitatea pentru care avea o înclinaţie naturală: aceea de a instrui şi a educa.

În mod surprinzător, părinţii acceptară, iar fata, după ce a efectuat într-un an studiile preconizate, reuşi să fie acceptată ca "ajutor de învăţătoare" de către Inspectoratul Provincial. I-au fost încredinţate fetele din clasa întîia elementară. Nu se poate şti dacă această numire a fost făcută plecîndu-se de la ideea greşită că prima clasă elementară nu prezintă dificultăţi şi că ar fi tocmai potrivită pentru o învăţătoare începătoare, sau, dimpotrivă, ca urmare a concepţiei corecte că o clasă atît de solicitantă din punct de vedere didactic trebuia încredinţată unei învăţătoare capabile de efort. Dar fata nici măcar nu şi-a pus această întrebare şi îşi manifestă întreg entuziasmul pentru o activitate nouă şi atît de adecvată dorinţelor ei. Începu cu acel elan pe care îl punea în orice activitate, fericită că se poate consacra unui domeniu pe care

îl considera o adevărată misiune apostolică.

Nu studiase pedagogia, nu stăpînea metodele pedagogice sugerate de autorii competenţi în domeniu; dar în mod instinctiv găsi una care a fost secretul reuşitei sale strălucite: acela de a arăta o mare iubire elevelor ei.

Şcoala pe care a făcut-o ea a fost una activă şi veselă. În învăţămînt şi în educaţie Bartolomea urmărea întotdeauna să ajungă la ceea ce e bun: cînd observa la micuţele ei eleve cîte un defect, în loc să le dojenească, în loc să adopte atitudinea unui inchizitor, găsea un mod oarecare prin care să pună în lumină bunătatea virtuţii opuse, obţinînd un dublu efect pozitiv: acela de a nu răni copila incriminată şi de a îndrepta atenţia tuturor spre ceva pozitiv.

Atunci cînd una dintre elevele ei se distingea prin bunătate, intuiţia ei înţeleaptă îi sugera să trezească în celelalte o competiţie a bunătăţii: Această metodă era cu adevărat prudentă şi de mare succes întrucît, în afară de faptul că recunoştea şi lăuda acţiunea virtuoasă a uneia dintre ele, evita în acelaşi timp, micile gelozii ale celorlalte, invitîndu-le să facă la fel şi dîndu-le bucuria că au fost observate de învăţătoare.

S-ar putea spune că şcoala făcută de ea purta amprenta sufletului ei mereu viu, care tînjea permanent şi era tot timpul treaz.

Îşi petrecea timpul recreaţiilor pentru a studia atitudinile mai puţin controlate şi prin urmare mai rele ale elevelor sale, cît şi pentru a se apropia de fiecare în parte, mai mult cu un surîs de prietenă decît cu atitudine de învăţătoare. Astfel că, dragostea pe care ştia s-o împrăştie, îi era răsplătiră cu spontaneitate nevinovată şi, în acelaşi timp, punea în evidenţă calitatea ei de învăţătoare autentică.

Anul următor i se ceru un sacrificiu: să lase micuţele eleve şi să treacă la elevele de la colegiu ca îndrumătoare de studii. I-a fost foarte greu la început şi simţi că şovăie din cauza dificultăţilor noului său apostolat printre adolescente a căror lume interioară este în întregime un mister; dar metoda ei de iubire avu şi de această dată succes. În scurt timp deveni stăpîna sufletelor elevelor, iar gestul ei de semănătoare deveni mai larg şi mai sigur. Se dovedi genială în iniţiativele adoptate, neobosită în muncă, foarte pricepută să trezească entuziasmul. A fost privită cu dragoste şi admiraţie. Ea n-a ştiut niciodată, de pildă, că un grup mai aparte dintre elevele ei au ales pe Bartolomea ca model şi de aici s-a stîrnit o mare fervoare de a o imita.

Iată cît de adevărat este că sfinţenia se impune şi atrage.

VIII

DĂRUIREA DE SINE

Trecînd de la starea de elevă la cea de învăţătoare, viaţa Bartolomeei a cunoscut o desfăşurare nouă, care o ducea pe calea rînduită de Dumnezeu pentru tot viitorul ei. În timpul acesta, sufletul ei, ba chiar întreaga ei fiinţă s-a schimbat radical: se terminase cu visurile copilăriei, cu exuberanţele senine ale adolescenţei; fusese atinsă tinereţea cu tulburările, cu neliniştile, cu frămîntările specifice, aducînd cu sine o mulţime de lucruri noi, de experienţe intime poate puţin neliniştitoare. Viaţa, pe care Bartolomea o cunoscuse deja plină de durere, adesea pusă în slujba răului, i se arăta, în anumite momente negre, ca şi cînd trebuia să fie în mod inevitabil aşa pentru totdeauna. Atunci în ea se năştea teribil divergenţa dintre aspiraţiile sale şi o realitate care i se părea de neînfrînt. Se întreba în chip dureros cum să accepte ceea ce îi rezerva viaţa şi totodată să nu renunţe la profundele bogăţii către care spiritul său aspira de ani de zile. De bună seamă că trebuie să fi avut anumite ore de tulburare, de înfricoşare; totul era înceţoşat, nesigur, orice o făcea să sufere. Dar în atîta perplexitate, un gînd, o stare sufletească îi răsăreau limpezi şi inconfundabile în inimă: apartenenţa bucuroasă la Dumnezeul său. De acest lucru nu s-a îndoit. Ori de cîte ori se trezea dimineaţa, oricînd se găsea singură cu sine însăşi, de fiecare dată cînd îşi cerceta inima, Bartolomea putea să spună cu deplină încredinţare: "Eu sînt numai a lui Dumnezeu; fiinţa mea este numai pentru El". Acesta era un adevăr de fiece clipă; acesta era "soarele" fiecărei zile. Nehotărîrile, neliniştile erau toate îndreptate spre viitor, spre un viitor tulbure, înrobit, în care Bartolomea se temea că va intra fără putinţă de scăpare.

În atîta tulburare interioară, tînăra, care era dotată cu inteligenţă şi bun simţ, precum şi cu o mare sensibilitate faţă de Harul divin, a găsit resursele să nu naufragieze, să nu piardă timpul şi nici avîntul: spunea în sinea ei că prezentul se află în propriile-i mîini şi că de viitor se va îngriji Bunul Dumnezeu. Şi aşa trăi, zi după zi, dăruindu-se Dumnezeului său, mulţumindu-se să se ştie, în fiece dimineaţă, în mîinile Sale.

Își îndrepta ochii spre Isus; restul, învăluit în lumina Sa, dispărea. Isus îi era de ajuns.

Într-o zi, pe cînd avea doar șaisprezece ani, se găti ca de sărbătoare, îngenunche în fața altarului Fecioarei și îi făcu o făgăduință pe care s-o încredințeze lui Christos: "Voi păstra neîntinată, pentru un anume timp, fecioria mea". Împreună cu ea s-au prosternat în fața Preacuratei și cîteva tovarășe de-ale ei: erau suflete pe care Bartolomea le îndrăgea pentru puritatea lor; unele dintre ele vor fi apoi ucenicele și continuatoarele lucrării sale apostolice. Din ziua aceea totul i se păru mai senin: făgăduința dată fusese ancora ei de salvare. Închisese ochii și se aruncase în credință: astfel a regăsit speranța.

Trecu de atunci ceva mai mult de un an: la 16 iulie 1824 Bartolomea, în vîrstă de 17 ani și jumătate, se întoarse la altarul Preacuratei și puse din nou în mîinile sale ofranda care de data aceasta era irevocabilă: făcu jurămînt de castitate pentru totdeauna.

Din acel moment își spori acțiunile bune și eforturile pentru păstrarea noii demnități de mireasă a Aceluia căruia i se încredințase: deveni extrem de grijulie cu inima sa care trebuia să fie numai a lui Dumnezeu. Nu că ar fi exclus sentimentele profunde și plăcute ale familiei, ale prieteniei, însă în sufletul ei primul loc era ocupat totdeauna de dragostea arzătoare pentru Dumnezeu.

Din această nemărginită iubire față de Dumnezeu izvorau gîndurile ei cele mai profunde și mai fierbinți.

Întrucît se dăruise total lui Dumnezeu se simțea fericită; deoarece renunțase la plăcerea unei iubiri omenești, simțea că posedă întreaga Iubire pe care o ființă ar putea s-o dorească; și pentru că renunțase la căldura ușoară și plăcută a unui cămin al său, simțea în suflet un foc mistuitor de dragoste divină. Caritatea, care fusese marele tezaur al primei ei tinereți, a făcut să încolțească, prin Harul divin, o minunată înväpăiere de dragoste divină ce a caracterizat fiece zi a vieții sale. Ce departe erau umbrele, tulburările, neplăcerile de altădată!

Inima Bartolomeei ajunsese în zonele liniștite ale celei mai mari iubiri.

Toate acestea le numea fericire și simțea că este stăpînită de ea.

Unei prietene care, la fel, făcuse jurămîntul de castitate, îi scria: "Ți se pare puțin lucru să fii mireasa lui Christos? Sînt de șase mii de ori mai norocoasă decît orice regină!"

Dar dragostea față de Dumnezeu este foarte exigentă: cere, vrea, impune cu o forță de neînduplecat, căreia este absurd să te opui. A-i aparține Lui înseamnă să I te dăruiești complet, înseamnă să nu mai aparții nu numai altui semen de-al tău, dar nici măcar ție însuți. E un lucru pe care puțini îl înțeleg și, din această cauză, puțini și-l doresc. Bartolomea îl înțelegea adînc și îl dori cu o mare pasiune lăuntrică. Era vorba să păstreze pentru Dumnezeu ceea ce avea mai intim, mai al său: voința. I-a oferit-o cu bucurie pentru a fi sigură că astfel va împlini totdeauna voia Celuilalt. Acesta nu era un mijloc de a trăi liniștit și inert; era, mai degrabă un strigăt de război care îi ieșise din inimă într-un moment de mare iubire. Cînd tînăra a făcut jurămîntul ei de supunere duhovnicului, părinților, superiorilor ei, a început cea mai anevoioasă bătălie, aceea în care avea să se afle pentru toată viața.

Și pentru această hotărîre, gravă și angajantă, Bartolomea găsise, nu în tratatele teologice, ci probabil numai în inima ei locuită de Dumnezeu, motivele cele mai sigure și mai adevărate.

IX

RĂMAS BUN SANTA CHIARA!

Faptul că aparţinea într-un mod atît de deplin lui Dumnezeu, pe Bartolomea o făcea să fie fericită: simţea că sufletul ei găsise compania care o fascinase încă din anii copilăriei.

Alesese în deplină libertate şi în cunoştinţă de cauză să fie a Lui şi pecetluise prin jurămînt ofranda întregii sale vieţi.

Acum trebuia să dea o formă, să imprime o direcţie stabilă pentru această ofrandă. În ceea ce priveşte viitorul Bartolomea nu vedea vreo cale prin care să se facă folositoare familiei ei. Visa, probabil, să-şi împlinească dăruirea, îmbrăţişînd modul de viaţă al călugăriţelor, acceptînd regulile lor, îmbrăcînd rasa lor. Petrecuse anii cei mai frumoşi ai vieţii printre ele şi acum simţea în inimă chemarea presantă de a rămîne cu ele pentru totdeauna. Învăţămîntul îi plăcea, educarea tineretului o entuziasma; ar fi putut continua să-şi desfăşoare activitatea şi, în acelaşi timp, s-ar fi găsit în mediul cel mai nimerit pentru a trăi acel ideal care tocmai acolo, între zidurile acelea, în jocurile unei dupăamiezi, devenise propriul său ideal. De bună seamă că sfinţenia pe care voia s-o dobîndească grabnic şi într- un grad înalt, ar fi găsit condiţiile cele mai bune pentru a încolţi şi evolua într-un loc în care totul - de la rugăciune, muncă, reculegere, pînă la micile distracţii şi chiar acţiunile cele mai banale pe care ţi le impune viaţa - părea impregnat de Harul lui Dumnezeu, de prezenţa aproape palpabilă a sacrului.

Şi cu toate acestea, planul Providenţei era altul. Şi astfel, aşa cum Stăpînul vieţii procedează de obicei, El se folosi de o cauză secundară pentru a-i arăta tinerei care era planul Său, proiectul Său, adică intenţiile Sale de dragoste faţă de ea.

Celui care judecă evenimentele din exterior, i se va părea că părinţii Bartolomeei au intervenit pentru a o împiedica tocmai în momentul în care se afla cel mai aproape de împlinire, chemînd-o fără drept de replică acasă. Fata, care ştia totuşi că "orice autoritate vine de la Dumnezeu", reuşi să îndeplinească în mod foarte natural acel gest care îşi are obîrşia în credinţă şi care transportă sufletul în regiunile

liniştite ale sacrului. I-a fost de ajuns o privire interioară pentru a se simţi "dincolo", acolo unde consideraţiile umane, chiar sprijinite pe suportul adevărului, se dovedesc pînă la urmă insuficiente şi incapabile să te cucerească. În voinţa tatălui său, a acelui părinte atît de puţin convingător ca atare, fata descoperi acea cîtime a voinţei divine care i-a fost de ajuns spre a se decide să se arate gata pentru supunerea cea mai dureroasă ce i-ar fi putut fi impusă în acel moment.

Astfel că, într-o zi din luna iulie 1824 colegiul forfotea: eleve şi călugăriţe se adunaseră în jurul tinerei Capitanio pentru a-şi lua rămas bun de la ea. Ea nu reuşi să se stăpînească în acele clipe: era emoţionată şi izbucni în plîns. Le îmbrăţişă pe toate, una cîte una, pe colegele ei şi pe măicuţe. Ultima pe care o îmbrăţişă cu mare ardoare a fost învăţătoarea ei, Maica Francesca. Probabil că nu a reuşit să-i spună acel mulţumesc pe care îl purta în suflet; însă chiar dacă lacrimile nu i-ar fi înecat vocea, tot n-ar fi putut să găsească vorbele potrivite care să exprime afectuoasa recunoştinţă a sufletului ei. Dar pentru Suor Francesca cea mai bună răsplată exista deja şi putea fi şi în viitor felul în care eleva ei favorită ar fi transpus în practică cele pe care le învăţase din sfaturile şi din îndrumările pe care ea i le dăduse.

Aşa începu pe neaşteptate pentru Bartolomea o viaţă cu totul nouă. Avu un moment de tulburare: ocupaţiile de gospodină i se păreau neînsemnate, sărmane, fără interes. Mediul familial, cu preocupările lui profane, cu insatisfacţiile lui umilitoare, o făceau aproape să se cutremure; lipsa elevelor sale îi dădu senzaţia unui gol pustiitor; contactul cu orice fel de persoană i se păru o uneltire periculoasă. Şi de această dată echilibrul inteligent şi deschiderea către Harul divin au fost calităţile care au scăpat-o de un pericol care ar fi putut s-o facă să piardă timp preţios şi anume acela de a se închide într-o singurătate inaccesibilă, nesuferită, dezolantă. Dacă ar fi cedat acestui prim impuls deznădăjduit din primele zile ale vieţii sale de familie, temperamentul ei ar fi avut de suferit o constrîngere neplăcută şi ar fi purtat amprenta ei dureroasă ani în şir. Dar Bartolomea se strădui ca inima ei să nu scape de sub control: încă odată îşi birui propria psihologie rănită. A te descumpăni este omeneşte; dar a-ţi da seama de aceasta şi a căuta propria ta stea polară, aceasta aparţine firilor curajoase şi iubitoare de Dumnezeu.

Casa lipsită de bucurii în care revenise era acum casa ei;

la început o acceptă, apoi o îndrăgi.

Zilele sale se scurgeau după un ritm anume: se scula devreme pentru a asista la slujba parohială cu un grup de prietene. După ce se întorcea acasă, se dedica treburilor din gospodărie, apoi trecea în prăvălie unde vindea pîine şi lucrurile cele mai obişnuite şi unde, în contact cu publicul care era adesea necioplit şi vulgar, împărtăşea mărturia sa vie despre Isus Christos. În cursul după-amiezii avea parte de o oră de libertate ca să facă o vizită la biserică sau adesea pentru a îmbărbăta pe bolnavii cei mai sărmani, cei mai singuri.

Toate acestea le făcea cu consimţămîntul mamei, care era o femeie simplă, dar cu o credinţă profundă şi care se bucura înlăuntrul ei văzînd că fata sa cea mai mare se orienta către o viaţă serioasă şi activă.

Cel care nu o înţelegea, ba chiar o dezaproba, o umilea şi o considera o bigotă, era tatăl ei. Foarte adesea, cînd o vedea ieşind pentru a se duce la biserică, ţipa la ea spunîndu-i cuvinte grosolane, îi zicea că este o pierde-vară; uneori o împiedica să plece folosindu-se de ameninţări sau bătăi. Bartolomea suferea, se supunea şi ierta. Cînd tatăl lipsea de acasă şi era sigură că este liberă, cu consimţămîntul mamei alerga pînă la biserică. Îi erau suficiente cîteva minute pentru a-i spune lui Isus că aventura cea mai entuziasmantă şi cea mai captivantă era să trăiască pentru El, oriunde şi oricum.

Apoi se întorcea surîzătoare şi plină de bunăvoinţă la calvarul ei.

Iar calvarul ei avea un nume: cel al tatălui său. Odată cu trecerea anilor el nu-şi schimbase deloc, decît poate în rău, temperamentul său impetuos; scenele de beţie erau frecvente, ca şi cele de gelozie, de mînie împotriva soţiei pe care o ameninţa, o lovea, o alunga de acasă. De mai multe ori într-o săptămînă familia era cuprinsă de jale: acte de violenţă, bătăi, ţipete produceau tulburare printre vecini. Şi nu arareori toate acestea se întîmplau în plină noapte. Şi în astfel de ocazii mama Caterina trebuia să fugă repede din casă pentru a se salva. Bartolomea plîngea de durere şi umilinţă şi intervenea pentru ca pacea să sălăşluiască din nou în casă, apărîndu-şi mama fără a mări furia tatălui ei. În asemenea ocazii dădea dovadă de un tact deosebit, intervenind cu curaj şi în acelaşi timp cu multă delicateţe. Se arătă în continuare respectuoasă faţă de tată, nu- l dispreţui, nu se plînse la nimeni; îl copleşi cu atenţii şi primi în tăcere mustrările şi loviturile din partea lui. Se ruga pentru el cu atîta credinţă că ajunse să fie sigură

că ar putea să reuşească să-l facă să cedeze: iar arma ei avea să fie dragostea.

După cîteva luni obţinu, într-adevăr, unele succese.

Într-o seară, se făcuse deja tîrziu şi tatăl nu sosise încă. Neliniştită, fata îl căută la o familie din sat. I se răspunse că era la cîrciună şi cineva se oferi să meargă să-l cheme.

- Nu, mulţumesc, insistă fata, o să mă duc eu.

- Nu e bine să te duci la cîrciumă, îi zise careva: e întotdeauna pe acolo cîte un ţopîrlan...

Dar în seara aceea fata era hotărîtă şi se duse.

La cîrciumă, în mirosul acru de băutură, prin fumul des, în gălăgia muşteriilor ea pătrunse strivindu-şi fără îndoială o lacrimă între pleoape: îşi roti privirea de la o masă la alta şi îşi văzu tatăl care încinsese o partidă de cărţi cu butelca în faţă, cu ochii strălucind, cu vorbele împleticite. Copila îl chemă, apoi trase un scaun lîngă el şi îi spuse cu blîndeţe, dar fără ezitare.

- Termină partida, tată. Apoi aş vrea să-ţi spun ceva.

Retrasă în sine, liniştită, cu chipul marcat de durere şi iluminat de dragoste, fata crea un contrast nou în ambianţa aceea: privea vinul, cărţile, măsuţele acelea murdare; a auzit probabil cine ştie ce măgărie de la tinerii din încăpere, fără să răspundă. Cînd partida s-a încheiat, spuse hotărîtă.

- Haide, tată; vino acasă.

Şi de această dată "Modestino cel zănatic", care de bună seamă era dispus să continue beţia ameninţînd să repete scenele lui obişnuite, îşi urmă fiica cu o neaşteptată supunere.

Altădată Bartolomea interveni cu hotărîre pentru a evita o nenorocire. Între tatăl ei şi un vecin răutăcios erau vechi motive de ceartă. Într-o bună zi acesta se răţoi provocator. Vă puteţi lesne închipui ce insulte şi-au adresat cei doi bărbaţi. Dar înjurăturile acelea pline de ranchiună şi vulgaritate au stîrnit în tatăl Bartolomeei un val de mînie oarbă, o agitaţie înfricoşătoare de răzbunare. Profitînd de acea stare de tulbrare celălalt s-a înverşunat şi a continuat să înjure cu o furie crescîndă; voia să-l facă să spună cine ştie ce vorbe compromiţătoare, voia să-l provoace să facă vreo faptă gravă ca să poată să-l dea în judecată, cu toate că fusese nedrept de la început; îşi dorea însă plăcerea brutală de a-l vedea condamnat pe celălalt sau măcar să scoată de la el ceva bani pentru o amendă. Tatăl Bartolomeei încercă o vreme să-şi stăpînească furia apoi îşi pierdu controlul şi se aruncă asupra provocatorului.

Bartolomeea era de faţă. Se vîrî curajoasă între cei doi: îi

despărţi, apoi îl duse acasă pe tatăl ei. Este oarecum neplăcut să te gîndeşti la acea fată curată, prinsă de braţul unui exaltat. Dar ea se gîndea doar aşa: "El este tatăl meu, acela pe care Dumnezeu mi-a poruncit să-l cinstesc şi să-l iubesc".

În lumina acestui principiu caritabil a gîndit şi a acţionat ea, şi pînă la urmă pătrunse în inima acelui om violent care-şi înţelesese treptat vina, se redresă, duse o viaţă mai ordonată, deveni mai grijuliu faţă de familia lui şi se îndreptă, în cele din urmă, spre practica religioasă.

Într-o zi toţi vecinii au rămas uimiţi: Bartolomeea citea cu voce tare o carte religioasă, iar tatăl ei asculta liniştit. Transformarea se petrecea sub ochii lor, toţi oamenii din sat îşi dădură seama de acest lucru şi mulţi au fost cuprinşi de emoţie cînd au aflat că Modestino Capitanio, în loc să se ducă în fiecare seară la cîrciumă, rămîne acasă, unde împreună cu nevasta şi fiica cea mare înalţă rugăciuni către Sfînta Fecioară.

Bartolomeea s-a aplecat cu o răbdare iluminată şi asupra Camillei, sora mai mică; ea avea caracterul violent al tatălui, era foarte adesea suspicioasă, mereu geloasă şi din această cauză înţepătoare, agresivă, rea. Sora ei reuşea în tot ce făcea, era iubită de toţi, era slăbiciunea tatălui ei: toate acestea o iritau pe Camilla. Şi Bartolomeei îi displăcea faptul că sora ei nu era atît de îndrăgită, şi se necăjea atît de mult încît îşi propuse s-o facă mai puţin antipatică, mai amabilă şi mai bună, pentru a fi cît mai acceptată. A fost la început o trudă zadarnică: a trebuit să înghită, surîzătoare, împunsăturile cele mai amare. Dar a fost atît de perseverentă şi atît de discretă că în cele din urmă o cuceri şi pe Camilla, o făcu să devină mai sensibilă la rigorile spiritului şi la bogăţia vieţii interioare.

X

BARTOLOMEA A HOTĂRÎT DEJA

Cuvîntul "metodă" nu este dintre cele mai atrăgătoare din vocabularul nostru. În special tinerilor nu le place: are în sine ceva fix, care obligă, ceva puţin personal şi absolut deloc spontan; pare făcut numai pentru a risipi entuziasmul, pare să excludă orice iniţiativă particulară. O "metodă" nu este ceva cald şi vibrant ca o idee; este din contră ceva rece, static, fără viaţă; iată de ce în timp ce au fost destui cei care au murit pentru o "idee", nu se ştie dacă a fost cineva care să fi murit pentru o "metodă".

Toate acestea sînt adevărate în plan teoretic: dar nu mai sînt valabile dacă le cauţi confirmarea în viaţa Bartolomeei Capitanio. În perioada dificilă, dureroasă, adesea descumpănitoare care a urmat anilor de la colegiu, Bartolomeea a studiat şi a scris pentru sine o metodă de viaţă. Nu pentru că în afara ambianţei în care sufletul său intrase în contact cu Harul divin i-ar fi fost greu să continue să trăiască în iubire, în durere şi în strădanie; nu pentru a se obliga să aprecieze drept pozitive şi entuziasmante acele valori spirituale şi supranaturale pe care le simţea şi le considera ca fiind ale sale proprii; şi nici măcar pentru a se blinda, pentru a-şi crea o fortăreaţă inaccesibilă, pentru a-i oferi propriei sale inimi un sentiment de siguranţă şi de oarecare linişte în faţa prezenţei de netăgăduit a răului. Desigur că nu pentru toate acestea. Dacă tînăra, atît de plină de vitalitate, atît de deschisă în faţa vieţii, atît de disponibilă să recepteze binele, atît de înclinată spre virtute, atît de ataşată de Dumnezeu, şi-a conceput ceva care să semene cu o normă, a vrut pur şi simplu să-şi canalizeze propriile energii pe care simţea că şi le risipeşte, pentru a evita devierile, amăgirile, pentru a se feri de cursele care nu lipsesc nici în cazul vieţii spirituale. Bartolomea se simţea tînără dar judecîndu-se cu înţelepciune, se simţea lipsită de experienţă şi fragilă.

"Metoda" pe care voia s-o urmeze în trăirea zilelor intense ale vieţii sale de tînără, conştientă de propriile îndatoriri şi chemări atît de urgente din partea Harului divin nu a fost, aşadar, concepută ca ceva care constrînge şi deprimă, ci dim-

potrivă ca ceva care stimulează şi uşurează. Şi de altfel, fiecare suflet are propria cale pentru a ajunge pe culmi: totul este s-o descoperi fără putinţă de tăgadă. Acesta este lucrul esenţial. A apuca pe drumul altuia, chiar dacă este vorba de acela al unui prieten, cu intenţia de a avea o tovărăşie bună, de a împărtăşi bucuria, aceasta poate fi o alegere compromiţătoare. Orice cale este un mijloc, nu un scop, dar fiecare ştie că alegerea mijloacelor este foarte importantă pentru atingerea ţelului. Acest lucru aş zice că îl învăţăm de la Bartolomea Capitanio. Şi anume că nu pentru a trăi şi a-ţi perfecţiona credinţa creştină este necesar să-ţi urmezi propria "metodă" de viaţă, ci pur şi simplu pentru că fiecare dintre noi trebuie să ştie ceea ce vrea şi să continue să vrea acest lucru cu orice preţ. Fiecare, la rîndul său, trebuie să se autoanalizeze, să-şi cerceteze propriile atitudini şi să reţină acele fapte bune pe care le crede în stare să le facă pentru a putea să controleze de cîte ori şi-a folosit forţele în făptuirea binelui: trebuie să-şi examineze în profunzime defectele, chiar şi cele mai puţin grave şi să-şi propună să le înlăture cu preţul oricărui efort. Iată "metoda de viaţă" pe care Bartolomea însăşi a modificat-o şi completat-o între 1824-1826:

Bunule Isus Christos, mi-am dat seama de multă vreme că vrei de la mine ceva important, că mă vrei o sfîntă: încăpăţînată, eu m-am opus întotdeauna; dar acum mă declar învinsă şi vreau cu orice preţ să devin o sfîntă.

Voi dormi orele care-mi sînt îngăduite, nici mai mult nici mai puţin, adică de regulă şase ore şi jumătate.

De îndată ce mă voi trezi voi îndrepta gîndul meu către Dumnezeu, apoi către Maica Preacurata; o voi îmbrăţişa, voi implora pe Îngerul Păzitor şi pe Sf. Luigi.

După ce mă voi îmbrăca în straie modeste, îmi voi spune, în cameră sau în biserică, rugăciunile, voi face meditaţia, voi asculta Sfînta Slujbă, voi participa la Sfînta Împărtăşanie.

De îndată ce mă voi întoarce acasă, voi lua parte la treburile din gospodărie, îndeosebi la cele mai neplăcute.

După prînz mă voi odihni puţin, voi face o vizită la Prea Sfîntul Sacrament apoi îmi voi face treburile. După aceea voi face o nouă vizită lui Isus şi Mariei.

Ducîndu-mă şi întorcîndu-mă de la biserică nu voi vorbi fără rost: în biserică nu voi rosti nici un cuvînt şi nu voi ridica ochii.

După ce îmi voi termina îndatoririle voi face cu cei din familia mea puţină lectură spirituală, voi recita Sfîntul Rozariu în genunchi.

Mă voi duce la mine în cameră, mă voi reculege şi voi face un

examen de conştiinţă, îmi voi nota lipsurile.

Voi merge la culcare cu o carte bună în mînă sau cu vreun gînd cucernic în minte.

În timpul zilei voi trăi în prezenţa lui Dumnezeu, voi face acte de împărtăşire spirituală, voi recita scurte rugăciuni, voi trimite îmbrăţişări lui Isus şi Mariei.

Nu mă voi plînge niciodată de nici un lucru, nu voi face cunoscut nimănui necazurile şi neplăcerile mele, în afara duhovnicului, dacă îmi va cere. Nu-mi voi face cunoscute pasiunile ca să pot împlini mereu voinţa altuia.

În hrană şi în îmbrăcăminte voi alege întotdeauna ceea ce îmi place mai puţin.

La începutul oricărei acţiuni voi face semnul crucii.

Îmi voi păzi ochii, nu voi privi în faţă bărbaţii şi nu voi fixa cu privirea femeile îmbrăcate pompos.

Îmi voi ţine gura: nu voi spune cuvinte împotriva carităţii, nu voi pronunţa cuvinte inutile; voi încerca să nu vorbesc despre mărturisire.

Nu voi încerca să aflu secretele altuia.

Nu voi rosti cuvinte care ar fi laudă de sine: nu mă voi justifica niciodată.

Voi încerca să stau tot timpul ascunsă.

Voi suporta cu plăcere insultele şi cuvintele care se vor spune spre umilirea mea.

Îi voi îndrăgi mult pe cei sărmani: mă voi bucura să vorbesc cu ei; le voi sări în ajutor în măsura în care îmi va fi posibil, iar de trei ori pe săptămînă mă voi lipsi de o parte din hrana mea pentru a le-o da lor.

Îi voi vizita pe oamenii sărmani şi bolnavi o dată pe săptămînă.

Voi avea toată încrederea în duhovnicul meu; îi voi mărturisi cu toată sinceritatea ceea ce este înlăuntrul meu; voi îndeplini întocmai ceea ce îmi va sugera să fac.

În fiecare luni voi face o Împărtăşanie pentru păcătoşi; iar în fiecare marţi pentru sărmanii care au murit.

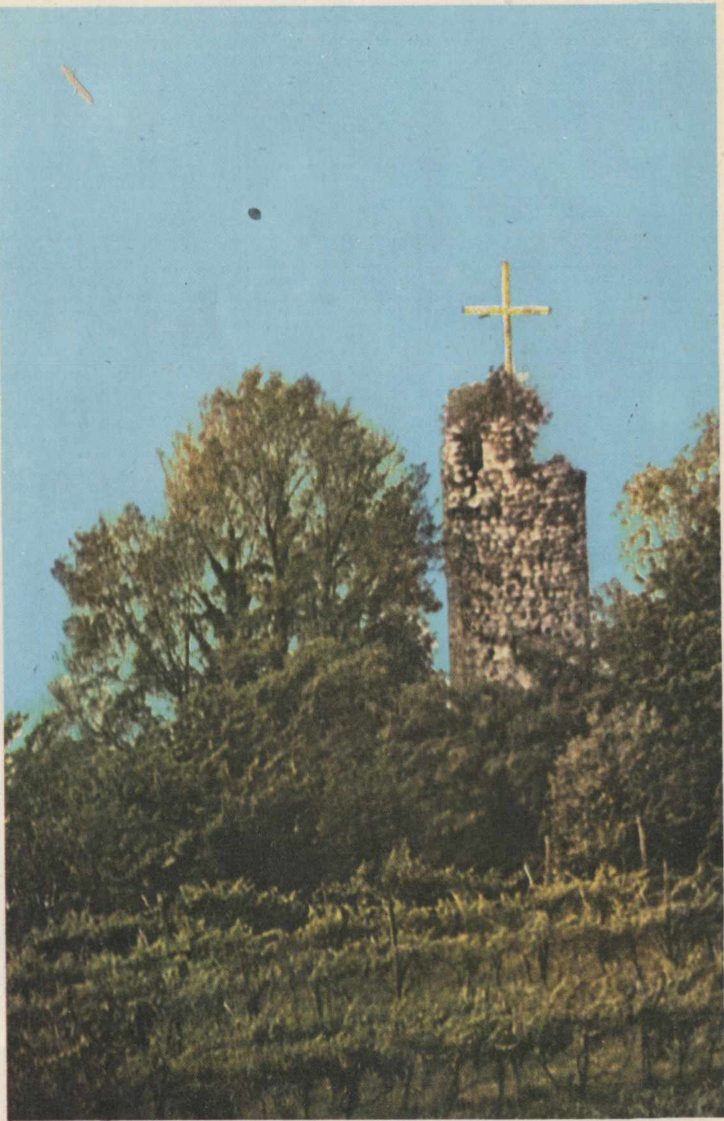
În fiecare lună voi face o spovedanie lunară; iar în fiecare an voi face o confesiune anuală.

În fiecare lună voi avea o zi de reculagere.

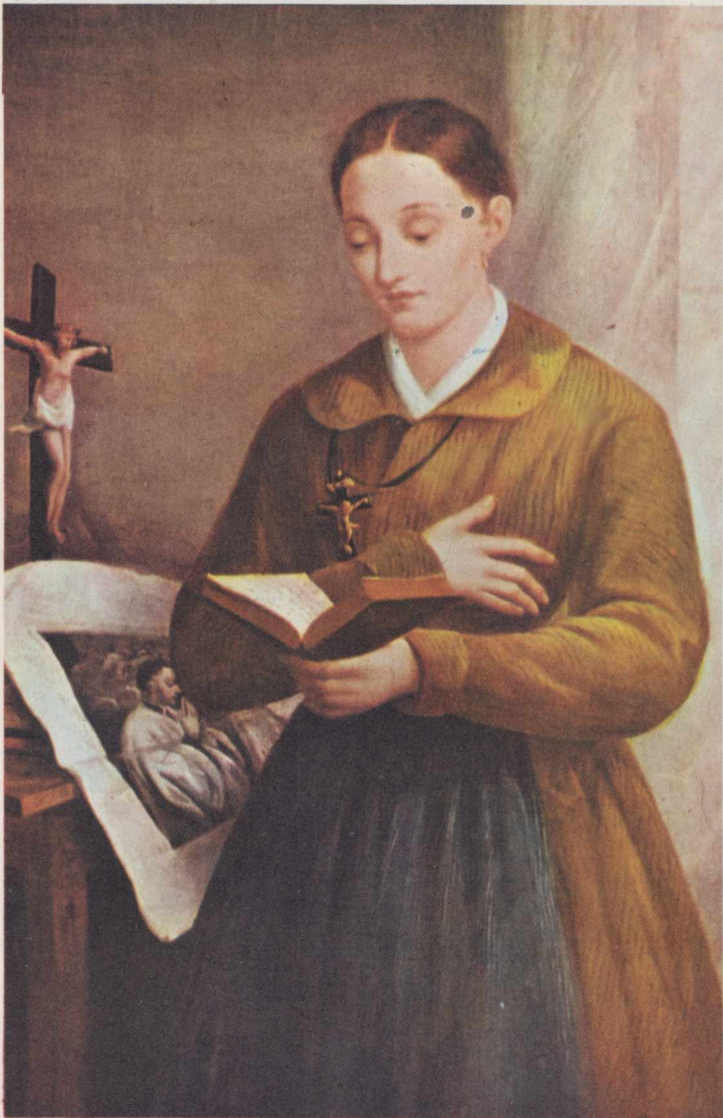
În toate zilele de sărbătoare voi face mici lecţii de instruire cu tinerii neştiutori.

Nu voi căuta nimic de prisos pentru mine, nici în veşminte şi nici în mîncare: voi cere părinţilor să-mi dea lucrurile necesare ca pe un act de milostenie.

Nu voi ridica vocea în cursul discuţiilor: Nu mă voi plînge niciodată.

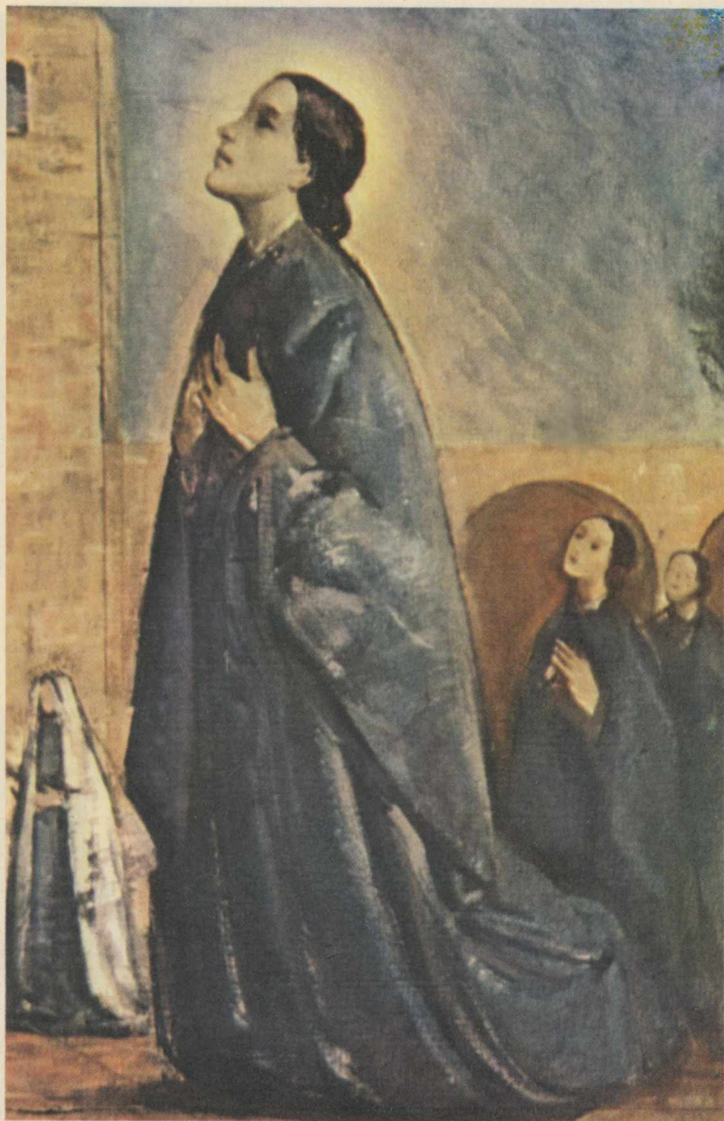
LOVERE. TURNUL

SF. BARTOLOMEA CAPITANIO

SANCTUARUL DIN LOVERE

LA RUGĂCIUNE

Mă voi strădui să aduc pacea în familie.
Ascultînd de confesorul meu, voi înţelege că ascult de Christos.
Ascultînd de părinţi, voi înţelege că ascult de Maria.
Ascultînd de sora mea voi înţelege că ascult de Sf. Luigi.
Ascultînd de oricare altcineva am să înţeleg că ascult de un sfînt din Paradis.
Nu o să lipsesc pe nimeni de vreo plăcere care îmi va fi posibilă, chiar dacă acest lucru mă va costa un sacrificiu.
Înainte de Împărtăşanie nu voi rosti decît cuvintele necesare: nu voi vorbi niciodată despre modă, frumuseţile şi obiceiurile acestei lumi.
Voi face actele de pocăinţă pe care mi le va permite duhovnicul meu.
Cu bărbaţii voi vorbi numai cînd va fi necesar; nu mă voi gîndi şi nu voi vorbi fără rost cu ei.
Dacă voi avea posibilitatea, voi tăcea o oră pe zi.
Voi aduce mulţumiri Domnului pentru orice mi se va întîmpla.
Nu voi atinge cu mîinile pe nimeni, nici măcar în glumă, nici chiar pe copii.
Voi manifesta un respect deplin faţă de Superiori şi niciodată n-o să încerc să devin favorita lor.
Voi fi amabilă cu toţi, voi vorbi întotdeauna bine despre toţi. Nu voi rosti niciodată un cuvînt şi nu voi face glume care ar putea să dăuneze altora.
Nu mă voi încăpăţîna niciodată în legătură cu părerile mele.
Nu voi vorbi niciodată despre mine însămi, nici de rău şi nici de bine.
Nu voi mînca şi nu voi bea niciodată în afara meselor: nu mă voi lăcomi: voi servi fructe, vin, cafea, numai atunci cînd mi se va porunci s-o fac.
Îmi voi aminti întotdeauna de jurămintele mele şi le voi reînnoi adesea.
Voi compara toate rugăciunile mele cu cele ale Sf. Luigi şi voi încerca să devin o sfîntă ca şi el.
Voi citi zilnic acest program pentru a mă cerceta în caz că am uitat ceva.
Bunule Isus, fie ca acest program al meu să nu-mi fie prezentat în ziua judecăţii universale cu mustrări că nu l-am îndeplinit întocmai.
Voi înmîna aceste propuneri scrise duhovnicului meu pentru aprobare, cerîndu-i şi altele pe deasupra.

În fiece seară Bartolomea îşi făcea un atent şi serios examen de conştiinţă cu privire la punctele din programul care alcătuia metoda sa de viaţă, fiecăruia corespunzîndu-i o

literă din alfabet şi adnota, servindu-se de anumite semne convenţionale, izbînzile şi lipsurile.

Semnul = însemna lucru înfăptuit; + neîndeplinire; X însemna neglijenţă; ... imposibilitate; / indica mai mult decît o propunere, dintre care unele puncte îndeplinite, altele nu; în sfîrşit semnul 0 indica o propunere a cărei respectare se realiza numai cîteodată.

Ne-a lăsat caiete întregi cu aceste examene de conştiinţă, redactate ani la rînd cu o constanţă şi cu o minuţiozitate admirabile. Şi nu este vorba de gustul minuţiozităţii în sine, sau de pedanterie, nu scrupulozitatea a împins-o la aşa ceva; Bartolomea lucra cu rîvnă pentru o mare Dragoste, ca un artist care are grijă de detalii nu pentru ele însele, ci pentru o mare idee. Este interesant să urmăreşti aceste manuscrise şi să observi că semnul +, care însemna neîndeplinire, mai frecvent în primele luni de înregistrare, dispare treptat, odată cu trecerea timpului, într-un timp relativ scurt. Să prezentăm, ca exemplificare, examenele de conştiinţă care corespund cu două date diferite: iulie 1829 şi aprilie 1832.

Iulie 1829

A	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	+	=	=	=	=	=	+	=	=	=	=	=	=	=	+	=	+	=	+	+
B	=	=	=	=	=	=	=	=	+	+	=	/	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	+
C	=	+	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	+		+	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
D	+	+	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	+	+	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
E	+	+	=	=	+	=	=	+	=	=	=	=	=	=	=	=	+	=	=	=	=	=	=	+	=	+	=	=	=	+	=
F	=	=	=	+	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
G	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
H	=	+	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
I	=	=	=	=	=	=	=	=	/	+	=	/	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=		+	=
J	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
K	+	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	+	=	=	=	=	=	=	=
L	+	+	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	+	=	=	=	=	=	=
M	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
N	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
O	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
P	O	O	O	O	=	O	O	O	O	O	=	O	O	O	O	O	O	O	=	O	O	O	O	O	O	=	O	O	O	O	O
Q	+	O	=	O	=	+	O	+	O	+	=	O	=	=	=	=	O	O	=	+	O	+	O	+	O	=	=	O		O	+
R			+	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=				=	=	=			+	=	=	=	=	X	=	=	=
S	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
T	+	+	=	=	+	=	=	+	=	=	=	+	/	=	=	+	+	+	+	=	=	+	=	=	=	=	+	=	+	+	=
U	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
V	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
X	=	=	=	=	=	=	=	=	+	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
Y	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
Z	+	+	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	+	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=

Aprilie 1832

A	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
B	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
C	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
D	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	X	=	=	=	=	=
E	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
F	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
G	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
H	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
I	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
J	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
K	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
L	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
M	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
N	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
O	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
P	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
Q	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
R	O	=	=	=	O	=	=	O	=	=	=	O	=	=	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	=
S	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
T	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
U	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
V	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=
X	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O
Y	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O
Z	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=

Toate aceste adnotări Bartolomea le dădea apoi, la sfîrşitul fiecărei luni, duhovnicului ei pentru că ele erau un ajutor foarte preţios în călăuzirea unui suflet atît de implicat în îndatorirea perfecţionării creştine. Lui îi scotea la iveală cu simplitate şi claritate firea sa lăuntrică, reuşind ca, prin echilibrul şi virtutea care îi erau proprii să împace limpezimea, minuţiozitatea, detaliul cu conciziunea şi cu detaşarea de satisfacţia personală de a se simţi urmărită şi susţinută în făptuirea binelui. Un dar pe cît de preţios pe atît de rar, mai cu seamă printre cei care fac pocăinţă.

În legătură cu aceasta să amintim o maximă pe care o practica şi pe care adesea o repeta: "Mai puţine cuvinte duhovnicului şi mai multe lui Dumnezeu"; dar printre acestea puţine, erau toate cele necesare, pentru ca el să cunoască ce trebuia să ştie despre neîmplinirile ei, despre imperfecţiunile ei, mai cu seamă despre acele inepţii atît de umilitoare, uneori mai greu de mărturisit decît lipsurile cele mai grave, întrucît te făceau să rîzi. Adeseori i le aducea la cunoştinţă în scris: "M-am gîndit că duhovnicul meu va spune că sînt ascultătoare, bună... În timp ce aşteptam pentru a mă împărtăşi,

m-am gîndit că preotul ar putea să spună: Ea este cea care ştie să se menţină cu stricteţe în duhul evlaviei... Am dorit să mă audă duhovnicul meu cînd discut lucruri bune cu vreo prietenă... Simţindu-mă întrcîtva rău, m-am gîndit că anumite persoane ar putea să spună, că dacă eu aş muri, s-ar pierde o comoară".

Preotul pe care Providenţa l-a ales să fie duhovnicul şi călăuza ei spirituală, a fost don Angelo Bosio, o persoană cu adevărat demnă de încredere, profund spiritual şi luminat. El se folosi cu extremă prudenţă de influenţa pe care o avea asupra Bartolomeei, îi temperă ardoarea pentru bine şi asceză atunci cînd tînăra exagera; o ajută să se perfecţioneze, o întări în ceasurile de cumpănă, o ajută să îndeplinească rînd pe rînd toate propunerile pe care şi le făcea. Fără îndoială că a înţeles-o, a stimat-o într-o asemenea măsură încît nu o dată avea să spună: "Ucenica mea m-a învăţat şi m-a edificat atît de mult cu exemplul ei".

Şi aşa trebuie să fi fost, într-adevăr, deoarece Bartolomea a fost una dintre acele fiinţe a cărei existenţă reprezintă o mărturie: a o întîlni, a o cunoaşte însemna să iei cunoştinţă de dragostea lui Dumnezeu păstrată şi trăită de o fiinţă umană. Bartolomea îi aparţinea Lui şi din această cauză era fericită. Desigur că nu şi-ar fi dorit altceva şi n-ar fi iubit pe alţii cu un elan asemănător; cel care se apropia de ea, cel care o observa, putea să-şi dea seama de acest lucru. Biografii ei spun că datorită felului elegant în care se purta, a trăsăturilor ei distinse, a modului foarte rezervat în care vorbea şi datorită frumuseţii ei evidente, chiar dacă nu frapante, cîte un tînăr s- ar fi interesat de ea, sperînd să nu fie refuzat şi făcînd propuneri indirecte faţă de părinţii ei; unii au fost chiar amabili, adresîndu-i şi cîte un compliment mai explicit. Să nu uităm că Bartolomea era o fată serioasă, dar tînără, sensibilă, inteligentă, umană; prin urmare este de presupus că simţindu-se obiectul atenţiei, al admiraţiei cuiva, nu putea fi indiferentă. Dar a rămas liniştită, senină şi a răspuns hotărît că inima ei fusese dăruită deja în mod foarte sigur. Şi într-adevăr era dăruită de ani de zile, adică de cînd împlinise vîrsta de 17 ani. A fost un angajament din tot sufletul şi irevocabil chiar dacă a constrîns-o la o luptă dură şi chiar dacă în anumite momente i s-a părut că ezită; erau momente care trebuiau să se întîmple unei firi atît de dotate cum era a ei, aşa cum vin furtunile în timpul verii, violente, înfricoşătoare, dar hotărîtoare: şi după asemenea tumulturi pacea revine,

peisajul redevine neted, limpede. O fată, ajunsă la vîrsta opţiunii decisive, trebuie să ştie ce are de ales, trebuie să ştie la ce anume renunţă. Dacă ignoră aceste lucruri nu este vorba de o alegere. Într-una dintre cugetările pe care Bartolomea adesea le nota, citim că odată i s-a părut că ar fi manifestat afecţiune "pentru o anumită persoană": probabil că a fost vorba de o simpatie faţă de un anumit băiat. S-a restrîns deîndată, hotărîtă să nu răspundă unui asemenea sentiment; nu a fost desigur un scrupul inutil, întrucît Bartolomea cunoştea şi aprecia frumuseţea dragostei umane atunci cînd este adevărată, puternică şi pură; ştia ce colaborare magnifică oferă lui Dumnezeu tinerii care se unesc pentru a forma o familie sănătoasă; dar intuise şi frumuseţea maternităţii spirituale către care Dumnezeu invită pe cine doreşte, pentru ca pe pămînt să I se înmulţească fiii. Şi Bartolomea a ales această maternitate, această dragoste. În spatele acestor refuzuri ale ei, care păreau să distrugă planuri de fericire pentru viitor, se afla proiectul unei vieţi pe care nimeni nu o înţelegea: viaţa unei fecioare dăruită lui Christos.

XI

PEDAGOGIA IUBIRII

Parohul din Lovere, don Barboglio, şi duhovnicul, don Angelo Bosio, care cunoşteau aptitudinile Bartolomeei în educarea şi instruirea copiilor, nu erau tocmai de părere ca atîtea calităţi pozitive care puteau fi puse în serviciul societăţii şi al Bisericii, să rămînă nefolosite. Discutară între ei despre acest lucru, cîntărind posibilităţile şi dificultăţile planului lor şi în cele din urmă hotărîră să vorbească părinţilor fetei. Aceştia, nu ştim dacă din cunoaşterea intimă a posibilităţilor fiicei lor, sau pur şi simplu din satisfacţia şi orgoliul de a o vedea ocupînd un loc atît de ales în sat şi-au dat consimţămîntul, astfel încît Bartolomea îşi văzu redeschis drumul atît de apropiat inimii ei, drum pe care pornise deja cu entuziasm şi la care trebuise să renunţe atunci cînd părinţii ei au dorit s-o aducă acasă. Invitaţia i-a făcut-o duhovnicul ei. Avea consimţămîntul părinţilor. Erau, prin urmare, autorităţile faţă de care ea jurase supunere: spiritul ei de credinţă descoperi aici de îndată voinţa lui Dumnezeu şi o făcu să înţeleagă că trebuia să accepte fără ezitare, de data aceasta voinţa divină fiind identică cu propriile ei aspiraţii. Şi acceptă.

Diploma pe care o avea îi îngăduia să participe la procesul de învăţămînt numai ca învăţătoare particulară, aşa că trebuia să se apuce din nou de carte, să redevină studentă şi să pregătească noi examene. Nu-i displăcea studiul, dar chiar dacă ar fi costat- o mari sacrificii, ar fi făcut-o cu bucurie numai pentru a fi în stare să-şi împlinească vocaţia. Pregătirea cuprinde zece materii, iar examenul trebuia susţinut la Inspectoratul şcolar din Bergamo; dacă rezultatul ar fi pozitiv ea ar putea primi diploma guvernamentală, care îi recunoştea "dreptul de a îndeplini funcţia de învăţătoare la clasele elementare într-o şcoală de acest grad". În ziua stabilită, după o pregătire asiduă, Bartolomea se prezentă la Bergamo şi susţinu examenul într-o manieră cu adevărat strălucită, aşa cum o atestă documentul cu calificativul pe care l-a obţinut la toate materiile: "foarte bine".

Se întoarse la Lovere fericită: nu-i rămînea decît să

înceapă noua muncă.

Şi începu într-adevăr - asta se întîmpla în 1825 - să adune fetiţe pe lîngă ea, aranjă o încăpere din casa ei, mobilînd-o cu strictul necesar, dar îmbogăţind-o, fără să ştie, cu inima sa de apostol şi cu inteligenţa ei scormonitoare. Numărul şcolăriţelor a fost mare şi a crescut mereu, astfel încît don Bosio a fost nevoit să cedeze casa lui mai mare, care a devenit astfel prima şcoală adevărată a Bartolomeei Capitanio. Fetiţele au fost împărţite în mai multe grupe, în funcţie de vîrsta lor sau de clasele pe care le frecventaseră pînă atunci: au fost acceptate toate, fără deosebire, şi urmărite în aceeaşi măsură cu rîvnă şi dragoste. Era şcoala cea mai activă pe care reformatorii moderni şi-ar putea-o închipui; cea mai senină, cea mai plină de afecţiune, cea mai democratică, cea mai înţelegătoare cu exigenţele familiilor din care proveneau aceşti copii. Cîteva dintre ele au contribuit achitînd o liră pe lună, altele dădeau cîte ceva numai atunci cînd puteau, cîteva nu dădeau absolut nimic, ba dimpotrivă obţineau poate unele atenţii în plus.

În sat erau familii sărmane şi numeroase unde copiii erau puşi să facă treburile din casă sau de pe cîmp deîndată ce atingeau vîrsta cînd puteau pricepe cîte ceva. Bartolomea cunoştea multe fetiţe al căror trai zilnic era o trudă fizică, şi suferea că ele trebuiau să cunoască doar munca obositoare pe care o făceau sub privirile exigente ale părinţilor. Se dărui atunci unei munci asidue de a pătrunde în aceste familii sărmane, spre a convinge şi în sfîrşit spre a aduce la şcoală, fie şi măcar pentru o oră pe zi, pe acele fetiţe care altminteri ar fi rămas analfabete şi fără o călăuză în viaţă. Şcoala ei a fost cu adevărat excepţională. O biată şcoală, de altfel, unde multe fetiţe veneau fără pungă cu mîncare, fără încălţări şi fără cărţi. Şi totuşi, cele care intrau în ea, ieşeau cu sufletul senin: era acolo o ambianţă liniştită de lucru, de convieţuire paşnică, de colaborare afectuoasă care crea o atmosferă inconfundabilă, unde era imposibil să nu te simţi în largul tău.

Sufletul tuturor era învăţătoarea care, nu se ştie cum, era peste tot. Era o organizatoare înnăscută, iar acest lucru înseamnă mult. Dar mai cu seamă era în stare să iubească aşa cum puţine suflete ştiu s-o facă. Le iubea pe toate, le iubea în parte pe fiecare dintre eleve ale căror înclinaţii bune erau studiate pentru a fi puse în valoare, iar cele mai puţin bune pentru a fi corectate ori îndepărtate.

Bartolomea era înclinată în mod natural să desfăşoare asemenea gen de activitate pe care întotdeauna o trata cu

multă "seriozitate", chiar şi în anii copilăriei cînd făcea pe învăţătoarea "în joacă". Dar se pregătise în acest scop şi cu ajutorul acelei asceze treptate, prin efortul ei eroic de a se elibera de orice zgură a slăbiciunii omeneşti, pentru a-şi concentra tot mai mult voinţa în Dumnezeu, pentru a ajunge să-L atingă şi să-L aibă în suflet, întrucît acesta era unicul mod de a-L transmite şi altora.

Capitanio nu avea desigur cultura pedagogică în sensul pe care-l dăm noi astăzi acestei noţiuni, întrucît în vremea ei se intuiau foarte greu problemele pe care educaţia şi instrucţia le-au ridicat mai tîrziu. Metoda ei a fost aceea pe care a descoperit-o atunci cînd, fiind foarte tînără, în colegiu, a fost pentru o vreme învăţătoare de şcoală particulară: metoda iubirii. Îşi iubea elevele cu o dragoste caldă, umană, fără nici un efort special, din datorie, dar cu o gingăşie spontană şi afectuoasă, pînă cînd simţea (mărturiseşte ea în scris) că le este mamă. Şi întrucît le iubea cu adevărat, raporturile dintre ele nu se limitau doar la orele de clasă; era mereu disponibilă - în casă, la biserică, pe stradă. Acasă le aducea pe cele rămase în urmă cu învăţătura pentru a le acorda un supliment de instrucţie, iar pe cele mai sărmane pentru a le ajuta fără a le umili. În biserică le aducea pe cele mai turbulente şi pe cele mai singuratice pentru a le face să simtă fascinaţia dragostei faţă de Isus Christos. Pe stradă nu era nevoie de invitaţii speciale: fetiţele care o vedeau trecînd, alergau după ea ca s-o însoţească, cele întîlnite din întîmplare se luau după cele dintîi iar cele mai timide aşteptau în vreun colţ de stradă pentru a fi descoperite cu surpriză de ceata zgomotoasă care se auzea de departe; era o gardă personală cam turbulentă această ceată care o însoţea pe învăţătoarea din Lovere; dar ea nu s-ar fi despărţit de şcolăriţe înainte de a le fi împărţit fiecăreia măcar cîte un zîmbet. A fi un astfel de învăţător, înseamnă să fii în sensul evanghelic al cuvîntului, făcînd din însuşirea diferitelor materii doar una, şi nu cea mai importantă, dintre sarcinile de îndeplinit.

Din punct de vedere didactic, nu reiese că Bartolomea s-ar fi îndepărtat de metoda care se practica în vremea sa. O calitate originală care trebuie reţinută, întrucît arată o mare pătrundere psihologică, este aceasta: ea a găsit modul de gradare a efortului de concentrare al elevelor sale, într-un fel care să ducă la rezultate sigure; începea ziua cu lucrul manual, după care urma citirea, apoi un moment de lectură spirituală şi în sfîrşit compunerea şi matematica.

Din punct de vedere pedagogic, însă, Bartolomea s-a

dovedit extrem de personală, ageră, adesea genială. Elevelor sale le dădea o educaţie umană plină de înţelepciune, fondată pe sentimentul libertăţii, al moralităţii şi al răspunderii individuale. Ele trebuiau să aibă bine întipărit în minte că datoria religioasă, cea familială, cea şcolară şi cea socială reprezintă o chestiune personală pe care fiecare trebuie s-o îndeplinească în mod conştient şi cu deplină sinceritate. Educatorul nu trebuie să se se substituie celui pe care îl educă, ci numai să-l lumineze; tînărul trebuie să ia singur hotărîri în legătură cu propriul mod de viaţă, întrucît dacă educatorul ar hotărî în locul lui, l-ar condamna la acel infantilism pietist care este boala îngrozitoare a atîtor adulţi. Iar Bartolomea ştia bine că cei iresponsabili şi cei nepăsători nu sînt mai puţin periculoşi pentru societate decît criminalii.

Era un om care ia lucrurile în serios şi voia ca şi elevele ei, mici sau mari, să se comporte la fel.

Pe baza acestei educaţii omeneşti înţelepte şi complete, tînăra învăţătoare o construia pe cea religioasă. Vorbea despre Dumnezeu şi făcea în aşa fel încît viaţa ei să fie o mărturie vie. Întrucît Dumnezeu este perfect, învăţa să izbîndească asupra defectelor care-l îndepărtează pe om de perfecţionarea sa; întrucît Dumnezeu este bun, îi învăţa pe toţi să practice bunătatea; întrucît Dumnezeu este adevăr, îi învăţa să fie sinceri şi corecţi. Astfel că fiecare virtute îşi găseşte motivaţia teologică în perfecţiunea divină şi nu era inoculată pentru ea însăşi, fără o justificare care să declanşeze un resort al voinţei. Din această cunoaştere a lui Dumnezeu făcea apoi să ţîşnească dorinţa pentru rugăciune. Iar rugăciunea ei era făcută cu inima deschisă, cu elan afectiv cu sufletul în sărbătoare. Se folosea şi punea şi pe alţii să folosească manualele care se întrebuinţau în şcoli, dar era extrem de exigentă cînd era nevoie să se convingă că elevele ei repetau în deplină cunoştinţă, şi deci cu sufletul, ceea ce compuseseră alţii. Foarte adesea, pe neaşteptate, alcătuia rugăciuni noi potrivite împrejurărilor, persoanei, sau sărbătorii liturgice din acel moment. Voia ca elevele ei să citească foarte exact în latina folosită la biserică, pentru că şi lectura aceasta contribuia la decorul necesar slujbei religioase.

Se ştie, din scrierile ei, că îi plăcea foarte mult Sfînta Liturghie şi că repeta anumite părţi din ea în fiecare zi. Iar adesea elanurile cele mai fierbinţi ale inimii ei o îndemnau spre psalmi, unde totul, chiar şi poezia, este dorinţă arzătoare de divinitate.

Ajuta pe elevele ei să retrăiască tîmpurile liturgice, ilustrîndu-le cu explicaţii nimerite şi îmbogăţindu-le cu rugăciuni şi cu alte practici de ritual; pentru ea toate solemnităţile erau cu adevărat sărbători; aşa erau cele închinate Domnului, Preacuratei, sfinţilor. Caietele ei, în care îşi nota rugăciunile şi cucernicia sînt pagini în care lunile nu se deosebesc decît prin sărbătorile şi rugăciunile care le însoţeau. Astfel că şcolăriţele ei trăiau viaţa bisericii, în evoluţia şi în varietatea ei atît de bine cumpănită şi atît de bine intuită din punct de vedere psihologic şi se îmbogăţeau cu Harul divin apropiindu-se de Sfintele Taine.

Uneori se întîmpla ca, înainte de a se despărţi de eleve, la şcoală, Bartolomea să le anunţe cîte o noutate pentru programul de a doua zi. De regulă era vorba despre cîte o plimbare în afara satului. Ţinta putea să fie Sellere, unde familia Capitanio poseda o casă veche şi un mic lot de pămînt; loc foarte potrivit pentru o escapadă fără cheltuială. Fiecare aducea de acasă ceva de mîncare pentru prînz şi pentru gustare, dar fără o preocupare deosebită pentru că, odată ajunse la destinaţie, erau o mulţime de pomi fructiferi care aşteptau să fie culeşi.

În aceste zile fericite totul era îngăduit, dar activitatea precumpănitoare era jocul. Copiii au întotdeauna rezerve de forţe de cheltuit cînd sînt prinşi într-o activitate suplimentară, iar pentru educatorul inteligent este momentul potrivit ca să-şi completeze experienţa cu o cantitate de observaţii utile, cînd are posibilitatea să acorde o libertate mai mare şi mai prelungită decît de obicei.

Bartolomea juca şi cînta laolaltă cu elevele ei, ca şi cînd în ziua respectivă nu ar fi existat pe lume o activitate mai importantă pentru ea. Era, ca de obicei, inepuizabilă în a inventa jocuri noi: pentru ocazii excepţionale ţinea la păstrare un divertisment excepţional: dansul. Potrivit mărturiilor din vremea ei, rezultă că mica învăţătoare din Lovere folosea un fel de chimval, adică o tamburină cu clopoţei, cu ajutorul căreia, emitea nu sunete diferite, ci ritmuri, care produceau un efect sigur asupra freamătului copilăresc al elevelor ei. În jurul ei, micuţele se mişcau spontan în pas de dans iar unele demonstrau că posedă sensibilitate şi bun gust. Se poate lesne închipui că sub privirile atente ale unei asemenea învăţătoare, totul se păstra în limitele corectitudinii celei mai scupuloase. Ba chiar dansurile acelea erau mai aproape de gimastica ritmică decît de dansurile propriu-zise dar în felul acesta

înțeleapta învățătoare avea ocazia să le facă elevelor și o modestă educație estetică. Astăzi sînt mulți educatori care iau în considerare acest aspect al educației, dar în vremea aceea, putem să spunem, Bartolomea reprezenta o excepție și dădea dovadă de o deschidere într-adevăr puțin obișnuită. De unde adusese această bogăție, nu se știe. Cert este că ceea ce făcea Bartolomea în domeniul educației era ceva spontan și obținut în mod inteligent din experiență, din contactul de zi cu zi cu fetele de orice vîrstă și din orice pătură socială. Trăindu-și printre ele viața cu o sîrguință pasionantă, dobîndise o sensibilitate echilibrată care îi dădea posinilitatea să le înțeleagă exigențele, aspirațiile, gusturile și să le ofere acea înțelegere și simț al măsurii pe care și le putea permite, pe cît era posibil, fără fobii puritane care exclud uzul de teama abuzului.

Aceasta era "atmosfera" de la școala ei: deschidere și măsură în toate. Cu aceste premize, se poate lesne închipui că elevele sale, călăuzite dar nu oprimate, îndrumate dar nu constrînse, găseau în cadrul școlii mediul capabil să le satisfacă exigențele copilăriei și ale adolescenței, fără zguduiri și revolte.

În pofida acestora, uneori, cîte o elevă nu răspundea cerințelor învățătoarei, era fără chef de treabă, indisciplinată și nesupusă. Bartolomea avea răbdare, apoi intervenea cu o pedeapsă neobișnuită: arăta că nu-i pasă de eleva în cauză. Într-un gen de școală cum era al ei, unde se avea în vedere nu mulțimea, ci fiecare suflet avea un loc bine păstrat în inima educatoarei, o astfel de modificare era imediat observată. Lacrimile, deznădejdea și regretele erau rezultatele pe care le obținea întotdeauna, fără greș mîna fermă și inima bună a Bartolomeei.

Alte pedepse nu folosea, după cum arată numeroasele mărturii din epocă. Și așa trebuie să fi fost, din moment ce, așa cum am arătat deja, Bartolomea aplica în chip evanghelic numai pedagogia dragostei.

XII

PLĂMADA CEA BUNĂ

Printre manifestările pe care tînăra Capitanio le-a dat la iveală din personalitatea ei bogată, extraordinar de deschisă şi de primitoare, este una care ne trezeşte îndeosebi admiraţia. Se cuvine să fie căutată în scrisorile şi în scrierile ei spirituale, unde Bartolomea şi-a revărsat duhul de apostol. Era specific inteligenţei ei pătrunzătoare să descopere motivele cele mai profunde ale oricărei realităţi: nu era făcută pentru ideile vagi, pentru situaţiile nebuloase, pentru contururile nesigure: era în schimb făcută pentru realităţile demne de studiat şi de descoperit în esenţa lor vitală. Cu această sete de adevăr şi cu această lumină interioară, Bartolomea a descoperit ce este Biserica lui Dumnezeu şi ce înseamnă să-i aparţii. Se poate spune că, fără s-o cunoască, ea a fost însufleţită de definiţia pe care Lacordaire a dat-o creştinului: creştinul, spunea acesta, este un om căruia Isus i-a încredinţat alţi oameni.

Nu este o glumă să primeşti o misiune de la Christos, ba din contră, este o treabă extrem de serioasă şi de solicitantă. Bartolomea şi-a dat seama de acest lucru şi a ales două mijloace pentru a o îndeplini: propria ei abnegaţie şi pregătirea multor tinere pentru apostolat. Cu o expresie inventată în zilele noastre se poate spune că tînăra Capitanio a fost, la Lovere şi în toată Valle Camonica, o "animatoare a laicatului feminin"[1]

În vremea ei Acţiunea Catolică nu apăruse încă, dar ea desfăşura acţiune catolică, lucrînd înlăuntrul mediului laic din care făcea parte ea însăşi, pentru răspîndirea Împărăţiei lui Dumnezeu, cu elanul şi convingerea cu care ai de îndeplinit o datorie sigură. Se poate spune, cu deplin temei, că Bartolomea avea deja în inimă triplul program indicat, un secol mai tîrziu, de Papa Pius al XII-lea: să descoperi, să formezi şi să foloseşti apostoli laici. Cît despre ea personal, Bartolo-

1) Card. L.J. Suenens, "Nuove dimensioni nell'apostolato della suora", Ed. Paoline, 1962

mea, în afară de şcoală, de spital, de îngrijirea bolnavilor la domiciliu, de vizitarea celor năpăstuiţi, a celor întemniţaţi, ea a lucrat pentru parohie cu un zel deosebit; toate tinerele din Lovere erau parcă polarizate în jurul dinamicei învăţătoare.

Duminicile o puteai găsi în biserică unde se evidenţia prin demnitatea şi frecvenţa cu care participa la slujbele religioase şi la oratoriu, unde era sufletul oricărei acţiuni şi al adunărilor cu caracter formativ.

În zilele de sărbătoare menţinea vii şi în diverse forme contactele începute în oratoriul festiv cu fetiţele, adolescentele şi cu cele de vîrsta ei: căuta să le întîlnească pe stradă, să le invite la ea sub un pretext oarecare, scria două rînduri
urajare sau dădea spre a fi citite cîteva pagini pentru
celor care aveau nevoie. Pentru fetele cele mai
scăpau de sub control găsea de îndată o însărci-
ere" prin care să le cîştige interesul; celor mai
tia izolate şi în pericol le acorda o atenţie
uvinte sincere şi frăţeşti care însemnau
Multe fete mai plăpînde din fire şi
persoana care, în anumite oca-
aceea spre care poţi să
să te uşurezi şi de la
încrederea ce in-

nele era per-
om care să
mod efec-
anumite
ic, reli-
sească
i în
ii.

lămuri criteriile de care trebuiau să țină seama, le transmitea fiecăreia prin viu grai sau prin scrisori inițiativele care păreau potrivite ca să mențină viu interesul spiritual al fetelor din sat, organiza pentru grupul ales întîlniri și reculegeri spiriatuale, distribuia cărți, meditații, rugăciuni; voia să facă, așadar, din ele plămada cea mai bună care să ajute la fermentarea întregului aluat.

Nu tot ce a făcut i-a reușit cu ușurință. Adesea s-a aflat în situația că a trebuit să lupte cu fete cu un temperament dificil, nestatornice chiar dacă în esența lor erau bune, curate și dornice în mod sincer să facă bine. Trebuia, prin urmare, înainte de orice, să-și formeze colaboratoarele, fără să le demoralizeze și fără să le stingă entuziasmul. Acest lucru a costat-o sacrificii apreciabile, întrucît ziua fiind total ocupată, trebuia să se ocupe în timpul nopții de corespondență. Dar nu-i displăcea: știa bine că acțiunea apostolică, astfel coordonată și distribuită, va da roade peste așteptări și, în plus, simțea obligația morală de a-și ajuta prietenele să-și pună în valoare calitățile pe care bunul Dumnezeu le sădise în sufletele lor.

Din această cauză fereastra ei rămînea luminată pînă tîrziu în noapte și cînd Bartolomea stingea opaițul din camera ei, acest lucru se întîmpla deoarece i se închideau ochii și mîna refuza s- o mai ajute. Dar era întotdeauna foarte tîrziu.

Cu trecerea timpului, Lovere - deși își merita primatul absolut - nu a mai fost singurul centru al activității apostolice al Bartolomeei. Fermentul binelui, apărut în sat, s-a răspîndit și în localitățile învecinate prin prietenele Bartolomeei și, în scurtă vreme, în toate satele din Valle Camonica a pătruns spiritul apostolic al micii învățătoare din Lovere.

Din anumite mărturii epistolare se știe că parohii din diverse sate erau foarte satisfăcuți de noua mișcare spirituală și încurajau întîlnirea dintre enoriașele lor cu Bartolomea sau măcar cu una dintre prietenele ei. Această evoluție neașteptată i-a fost foarte dragă celei care era animatoarea atîtor fapte bune, dar i-a impus o creștere a efortului propriu și anumite sacrificii, încît ne întrebăm cum a putut trupul ei suporta o povară atît de mare.

Nu putea să ajungă să facă totul decît prin corespondență, ceea ce-i scurta și mai mult timpul pentru odihnă. Dar, în același timp, prin sacrificiul ei personal, prietenele care fuseseră îndrumate de ea, chiar dacă nu erau pline de bune intuiții, ca ea, precum și de echilibru și de Har, aveau posi-

bilitatea totuşi de a învăţa multe şi puteau să ilustreze, în activitatea apostolică măcar unele lucruri din genialitatea şi sfinţenia ei.

De altfel, ea concepea prietenia numai aşa: o colaborare pentru fapte bune, unde fiecare trebuie să dea ce avea mai bun din sine. Poate că nu toate prietenele ei au înţeles-o, unele se îndurau greu să se dezbare de înclinaţiile lor mai puţin generoase, ca şi de propriile egoisme mărunte. Bartolomeei nu-i scăpa nimic: îşi dădea seama deîndată şi scotea la iveală cu curaj şi cu intuiţie psihologică extrem de fină defectul care prejudicia reuşita unei activităţi comune. De exemplu, unei prietene, Maria Dò, pe care o considera prea îngăduitoare cu sine, preocupată într-o prea mare măsură de propria sănătate fizică şi înclinată spre melancolie, îi scria: "Lasă puţin de-o parte tristeţea care nu-ţi poate aduce altceva decît necazuri şi aşează-te cu sfîntă bucurie în mîinile Bunului Dumnezeu... şi fă-ţi curaj, fii veselă, veselă". Iar în scrisoarea următoare încerca astfel să smulgă un zîmbet din partea prietenei sale: "Dar, haide odată, nu eşti în stare să-i dai un picior (melancoliei) şi s-o arunci la 100 km de aici"". Iar mai tîrziu, cu o intuiţie fină, chiar dacă pe un ton de glumă: "Mi se pare că dacă o să-mi scrii - Iată, acum sînt veselă - aş zice atunci că într-adevăr te-ai vindecat". Şi aceasta deoarece, pentru Bartolomea, a fi apostol al Împărăţiei lui Dumnezeu, înseamnă să te dăruieşti cu totul celei mai sfinte cauze şi să-ţi asumi pe de-a întregul ţelurile lui Isus Christos.

XIII

CU TOTUL PENTRU TOŢI

Un preot din Lovere, don Gerolamo Ardenghi, lăsase moştenire, de mai mulţi ani, o casă, o grădină şi o sumă de bani pentru a fi ridicat în sat un spital; iar un unchi al Caterinei Gerosa hărăzise aceluiaşi scop un grup de imobile; dar datorită unor dificultăţi, deloc uşoare, aducerea la îndeplinire a dorinţei acestor donatori şi a populaţiei din sat, a fost amînată, de la an la an, vreme îndelungată.

Cel care s-a interesat în mod hotărît de casă a fost, în cele din urmă, parohul don Barboglio care, fiind susţinut şi ajutat de don Bosio, a obţinut în cele din urmă formalităţile pentru începerea lucrărilor de adaptare a construcţiilor existente la necesităţile unui spital.

Tînăra Capitanio a fost fericită: cunoştea o mulţime de bolnavi, de infirmi, şi de persoane bătrîne şi fără nici un sprijin care ar fi putut primi în cele din urmă, de la noua instituţie, asistenţa morală şi materială de care aveau nevoie. Ca atare ea se oferi, cu mult elan, să colaboreze la realizarea acestui obiectiv: deveni cerşetoare, întinse mîna către cei care aveau şi puteau să dea. Ea personal nu dispunea de prea mult, dar cît a putut a dăruit, lipsindu-se fericită de ce era al ei, iar cînd nu a mai putut oferi ceva, a suplinit oferind dragostea inimii ei, activitatea inteligenţei sale mereu pregătită să lucreze şi a braţelor ei neobosite. Astfel obţinu în dar paturi, mobile, veselă, lenjerie; de la Caterina Gerosa şi de la sora ei Rosella a obţinut sume însemnate de bani, în afară de contribuţia lor personală.

Pentru aceste contribuabile ale lucrării, Bartolomea a devenit, fără să vrea, sfătuitoarea şi susţinătoarea lor; mai cu seamă Caterina, care avea un temperament timid, înclinată să lase altcuiva iniţiativa pentru ca apoi să se asocieze la transpunerea ei în viaţă, dorea s-o aibă mereu în preajmă pe Bartolomea şi nu-i ieşea din cuvînt. Odată cu încheierea lucrărilor şi obţinerea autorizaţiei, în 1826 spitalul s-a deschis. Începutul a fost asemenea unei mici seminţe evanghelice, din care ar fi putut să crească mai apoi un copac rămuros: spitalul putea să primească, deocamdată, 10 bolnavi şi dispunea

de colaborarea a doi infirmieri!

Cînd a fost vorba să fie aleasă directoarea şi administratoarea, Capitanio a fost susţinută în unanimitate. Bartolomea avea atunci doar 20 de ani şi se găsi dintr-o dată ca o mamă în mijlocul atîtor dureri. În spital au fost primiţi bolnavii cei mai gravi, trupuri ajunse în descompunere din cauza unor boli moştenite, a muncii excesive, a neglijenţei îndelungate, dintr-o mulţime de cauze care, în condiţiile de la ţară, vlăguiau pe cei sărmani. În fiecare zi, între o treabă şi alta, ea se afla printre bolnavi: se apropia de fiecare pat, revărsîndu-şi îndeosebi afecţiunea către cei mai suferinzi. Rănile cele mai dureroase, cele mai respingătoare, erau tămăduite de ea cu bucurie, cu emoţie, mai cu seamă cu acea credinţă vie şi actuală care îi dădea siguranţa că se apleacă asupra suferinţelor fizice ale Domnului ei Isus Christos.

Ca administrator a fost extrem de precisă în înregistrarea intrărilor şi ieşirilor. Dar nu se limită doar la administrare, chiar dacă o făcea cu bun simţ şi cu promptitudine: se îngriji cu adevărat de aspectele economice ale funcţionării unui spital, deveni expertă în cumpărături, învăţă să cheltuiască bine şi cu maximum de randament. S-ar fi putut spune că dintotdeauna administrase un patrimoniu, în timp ce ea se găsea pentru prima dată în situaţia de a dispune de bani şi de bunuri.

Marea sa speranţă era Providenţa, ea era certitudinea fiecărei clipe. Cerea cu simplitate şi cu acea detaşare şi măsură care sînt cel mai bun mijloc de prezentare pentru orice apostol al carităţii. Părea că îşi cere scuze pentru deranj, afirmînd totodată că nu poate să neglijeze acel lucru, tocmai din dragoste pentru Christos. Mulţi dăruiau, dăruiau cu generozitate; şi ar fi fost greu de spus dacă se bucura mai mult ea primind sau persoanele care-şi prezentau dania în mîinile ei.

Nu a fost scutită de refuzuri umilitoare, dar nu renunţă din cauza acestora să ceară, în numele bolnavilor sărmani, în care vedea trupul suferind al Domnului său.

Mizeria morală, care însoţeşte adesea pe cea fizică suportată în lipsuri şi părăsire, afecta în chip dureros inima tinerei care, în atîta devotament caritabil, avea ca unic ţel mîntuirea spirituală a celor pe care îi proteja. Avea un mod anume de a-şi distribui caritatea către fiecare încît ei descopereau, cu trecerea timpului, un sens apostolic bine chibzuit, voit şi izvorît dintr-o dragoste care nu era pămînteană. Mulţi apreciau şi însoţeau cu inima ascultătoare aceşti paşi ai Harului

divin; cei mai îndepărtaţi, cei mai abătuţi, cei mai neîncrezători, adesea rezistau, se baricadau în spatele mizeriei bietei lor existenţe, se închideau în deznădejdea lor neagră, pe care o doreau poate inaccesibilă. Zile şi luni întregi sufereau şi făceau pe alţii să sufere, dar apoi simţeau clar că nu e posibil să rezişti apelurilor Iubirii. Atunci îşi deschideau sufletele, mulţi ajunşi deja în pragul morţii, ca acel tîlhar căruia Isus pe cruce i-a murmurat: "Astăzi vei fi cu mine în Paradis". În aşa măsură încît în sat oamenii au ajuns să spună că a intra în spital este un semn de predestinare.

Pot fi citate zeci de convertiri în care Capitanio a mijlocit lucrarea Duhului sfînt; de exemplu, acela al unui tînăr, funcţionar financiar, tămăduit la spital de o boală, extenuat de viaţa dezordonată pe care o ducea. El era oaia neagră din sat, după care toţi aruncau cu pietre, convinşi că nu pot să facă altceva pentru acel mizerabil pervers. S-a găsit însă o femeie "pioasă" care a încercat să se apropie de el, dar rezultatul a fost o revoltă violentă a acestuia. Şi Bartolomea îşi îndreptă atenţia către el, dar într-un mod diferit: făcu penitenţe, rugăciuni, acte de smerenie, apoi, într-o zi, se apropie de acel pat, cu cel mai frăţesc surîs, îngenunche, se rugă în linişte, îi adresă bolnavului cîteva cuvinte de îmbărbătare. A fost o vizită discretă, din tăceri şi rugăciuni; dar pentru acel băiat a fost mai elocventă decît orice implorare. În zilele următoare scena se repetă de cîteva ori, pînă cînd el a cerut pe neaşteptate să fie chemat un preot. Se vindecă de boala pe care o avusese şi îşi schimbă radical comportarea. Un om din sat a povestit că, intrînd odată în camera lui, l-a găsit îngenunchiat, în rugăciune; atunci el se ridică, spunînd: "Trebuie să cer iertare pentru păcatele mele!" Apoi vreme îndelungată a lipsit din sat şi nimeni nu a mai avut vreo vste despre el. Într-o zi se întoarse şi fu văzut din nou la Lovere: nu mai era funcţionar, ci călugăr franciscan.

Şcoala şi spitalul îi absorbeau tot timpul zilei tinerei Capitanio, dar actele ei de caritate aveau timp să se manifeste şi în altă parte, şi anume printre familiile cele mai nevoiaşe, în bordeiele cele mai părăsite. Părea că vremea înmulţise actele ei de binefacere, atît erau de numeroase iniţiativele ei în acest scop, adesea ascunse, cu caracter particular,de care ştiau numai cei ce beneficiau de ele. Uneori, la ora mesei, Bartolomea era de negăsit; şi de negăsit era şi cîte o bucată de carne sau vreo farfurie de mîncare sau fructe: mama Caterina se obişnuise şi se resemnase deja; aşa că nici nu mai

insista să caute ce lipsea, ba din contră înlocuia în grabă ceea ce lipsea cu altă mîncare pregătită la repezeală, se arăta ocupată pe lîngă cuptor şi în acest timp se ruga ca fiica ei să se întoarcă repede acasă pentru ca absenţa ei să nu fie observată. Sosea, într-adevăr, gîfîind radioasă, avînd pe chip cel mai frumos surîs al ei: probabil că erau destul de elocvente privirile pe care şi le aruncau pe furiş, în acele clipe, mama şi fiica. Poate că mama păstra pentru alt moment reproşul pe care voia să i-l adreseze; dar Bartolomea ştia că acest reproş nu-i va fi adresat niciodată, pentru că fericirea ei îngheţa dorinţa mamei de a o dojeni, dacă ar fi avut cu adevărat de gînd să o facă. Dar adevărul este că mama împărtăşea cu fiica bucuria creştină a binefacerii şi dacă uneori trebuia să facă pe supărata era numai pentru a evita ca tatăl să-şi dea seama cît de risipitoare era fiica lui.

Alteori, după cum se ivea nevoia printre cei pe care îi ajuta, se îndrepta spre garderoba din casă care nu era săracă, dar nici prea bogată: lenjeria de pat, lenjeria tatălui ei, vreo învelitoare călduroasă, luau drumul spre casele cele mai sărmane din sat. Într-o zi, mama Caterina căută zadarnic cea mai frumoasă, cea mai lucioasă şi mai mare dintre cratiţe; în altă zi avea să-şi dea seama că farfuriile şi castroanele din bufet s-au împuţinat vizibil iar altă dată a trebuit să cumpere în grabă tacîmuri, pentru că în momentul cînd trebuia să pună masa şi-a dat seama că lipseau toate.

Bartolomea nu dispunea de prea multe, dar ceea ce avea dăruia: i se părea întotdeauna că are mai mult decît îi era de trebuinţă şi se gîndea că trebuie să fie, în limitele posibilităţilor sale, o mînă a Providenţei activă şi mişcată de dragoste. Le învăţa să dăruiască şi pe elevele sale, pe prietene, şi nu numai pe cele bogate, ci pe toate pentru că toate trebuiau să se obişnuiască treptat cu milostenia, fie şi numai pentru a oferi compasiunea, politeţea, ajutorul moral, o parte a timpului lor propriu. Iar exemplul ei a fost atît de elocvent că şi dintre şcolăriţele din primele clase multe au învăţat să renunţe la gustare, la fructe pentru a le da celor sărmani. Una dintre prietenele ei, cea mai apropiată, Giovannina Grassi, înainte de a-şi părăsi familia pentru a deveni călugăriţă, îi scria tatălui ei: "În amintirea mea, vouă vă cer să aveţi grijă de cei sărmani. Dacă aţi şti cît de mult îmi plînge inima că trebuie să-i părăsesc! Tot timpul cît veţi mai rămîne acolo, să-i iubiţi cum i-am iubit şi eu, să le fiţi apropiaţi aşa cum le-a fost Giovannina. Acolo, pe munte, în bordei, locuieşte un biet infirm. Eu eram singura care mă duceam

acolo sus ca să-l vizitez cîteodată. Bietul de el! N-o să mă mai vadă. Şi Dumnezeu ştie cît o să pătimească acest nenorocit cînd i se va spune că eu am plecat. Consolaţi-l voi. Cred că n-o să mai trăiască mult, pentru că sînt deja patru ani de cînd nu se mai ridică din pătuţul lui. Cînd o să-l vizitaţi, âsiguraţi-l că Giovannina v-a spus, v-a rugat ca să-l iubiţi şi că o să-i veniţi în ajutor în sărăcia lui".

" eram în închisoare şi m-aţi vizitat..." Şi pentr astă
i de fierbinte milostenie a fost
lor fericiţi şi binecuvîr

închisoa
rerate i-au descu
cut de la revoltă la rese
petrecut anii de detenţie. Cînd a
gurătatea temniţei cu aceea senină a ma
apropiat sufletul lui de Dumnezeu. Şi el a putut s
deplin temei, în sinea sa, că ceea ce l-a ajutat să supo
suferinţa şi apoi să iubească, a fost întîlnirea cu acea fată simplă.

În numeroase ocazii Bartolomea a reuşit să trezească dragostea acolo unde ura părea să stăpînească neînduplecată. Milostenia ei discretă şi curajoasă se exprima cu gingăşie, încît era acceptată în cele din urmă. Cîte persoane, victime ale nedreptăţii nu-şi datorează binecuvîntarea intervenţiei sale! Femei necăjite, maltratate, fetiţe şi băieţi oropsiţi, îi mulţumeau emoţionaţi, lăcrimînd şi îmbrăţişînd-o cu afecţiune.

Într-o zi a auzit de la o casă vecină cu a ei un strigăt de groază, o ceartă înverşunată şi plînsete d[illegible]
uliţa s-a umplut de curioşi: disp[illegible]
nu îndrăznea să se a[illegible]
îngenunchiat [illegible]
s-a ridica[illegible]
s-a a[illegible]

calm[illegible]
prinsese. C[illegible]
tolomeea l-a lăsat ca [illegible]
potrivite: şi vorbi cu voce [illegible]
mîhnire. Vorbea de parcă şi-ar fi vorb[illegible]
fi exprimat numai pentru ea acele gînduri, [illegible]
cumplita crimă pe care era gata s-o înfăptuiască, desp[illegible]
secinţele care l-ar fi aşteptat pe el şi familia lui, despre durerea mamei, despre scandalul care s-ar fi iscat şi, mai cu seamă, despre faptul că l-ar fi mîniat pe Dumnezeu. Nu e uşor de exprimat în cuvinte cu cîtă tulburare a ţinut să sublinieze Bartolomea acest aspect, cel mai grav al faptei sale; ar trebui să cunoaştem profunzimea dragostei ei, pentru a înţelege ce suferinţă i-ar fi produs mînierea lui Dumnezeu. Ceea ce ştim, pentru că mărturia multora ne-a transmis- o, este că în familia aceea dezolată a revenit pacea şi înţelegerea datorită Bartolomeei, fata care ştia să se roage, să- şi reprime pasiunile, să sufere, dar mai cu seamă să iubească.

XIV

TREBUIE ACȚIONAT ÎN GRABĂ

"Defectul meu cel mai mare este trufia", afirma adesea Bartolomea. Își cunoștea acest defect și îl urmărea fără încetare.

Capitanio era de acum matură și viața ei luase o turnură definitivă: își petrecea zilele săvîrșind fapte de binefacere: figura luminoasă a lui Isus care trecea făcînd bine tuturor, era ca un far care o atrăgea și o orienta. I s-ar fi părut de neconceput să trăiască ocupîndu-se exclusiv de ea și de un număr restrîns de rude și prieteni. Într-adevăr nu concepea că-și aparține sieși sau numai unui număr restrîns de persoane, în timp ce ea simțea limpede în inimă că aparține tuturor, fără deosebire, dacă aceștia ar fi avut vreo nevoie anume.

Era oricînd disponibilă, atît pentru acele activități pe care am putea să le numim oficiale - cum ar fi școala și spitalul - cît și pentru activitățile cele mai neașteptate și mai variate, de la care nu se sustrăgea niciodată.

- Nu m-am dus încă la Sfînta Slujbă - îi spunea vreo mamă care nu știa cui să-i lase în grijă copiii, duminica dimineața, pentru a lua parte la această îndatorire sărbătorească. Și fetei nu-i era deloc greu să-și asume pentru o oră rolul de supraveghetoare de copii: îngrijea de copii, mătura prin camere, așa încît atunci cînd femeia se întorcea acasă găsea totul în ordine.

Astfel de fapte și altele asemenea, erau ocupații pentru anumite perioade scurte de răgaz pe care Bartolomea s-ar fi simțit vinovată dacă le-ar fi folosit pentru sine.

Reflectînd la activitatea ei atît de intensă și fără oprire, cineva ar putea să se întrebe dacă nu ar fi normal să ne îndoim că Bartolomea mai avea timp și energie ca să se consacre meditației, reculegerii, rugăciunii? Vrînd să răspundă atîtor solicitări, să se ocupe de atîtea persoane, acest lucru nu face oare ca sufletul să trăiască cumva în afara sa, să-și piardă trăirea proprie, să nu mai aibă timp și dispoziția necesare pentru a-și întări virtutea?

De bună seamă, așa ceva se poate întîmpla; dar ar fi fără

temei să spunem că trebuie să se întîmple aceasta în chip necesar. Şi în acest caz Christos ne luminează cu adevărul cuvîntului său: cînd Marta care nu-şi mai vedea capul de treburi pentru a pregăti un prînz bun pentru Christos şi apostolii săi, s-a tînguit că sora ei Maria, în loc s-o ajute, şedea aşezată la picioarele Învăţătorului, sorbindu-i cuvintele, Isus i-a spus astfel: "Marta tu trudeşti şi te frămînţi pentru multe; dar de toate aceste lucruri, în afară de unul, este puţină nevoie, iar sora ta a ales partea cea mai bună" - Voia să spună prin aceste vorbe că este mult mai importantă viaţa spiritului decît viaţa fizică, dar şi că viaţa spiritului încă nu e totul. Cel mai bine ar fi să se împletească unele cu altele, aşa cum s-ar fi întîmplat dacă Marta, îngrijindu-se în continuare de oalele ei, ar fi ştiut să tragă cu urechea şi să asculte ce spunea Isus.

· În această ordine de idei se desfăşura, într-adevăr, viaţa Bartolomeei, care - luminată de Harul divin şi ajutată de echilibrul natural cu care era dăruită - alesese să devină binefăcătoare în numele lui Christos, păstrînd prin urmare pentru totdeauna, în centrul fiinţei sale, tronul gloriei sale.

Din această cauză n-ar fi renunţat la Slujba religioasă şi la Împărtăşanie sub nici un motiv: se reculegea în meditaţie de două ori în cursul fiecărei zile, dimineaţa foarte devreme şi seara adesea destul de tîrziu; se ruga şi în timpul nopţii, pînă cînd duhovnicul i-a interzis acest lucru, îşi reprima dorinţele şi cugeta la Dumnezeu în timp ce lucra, pentru scurt timp, dar cu o intensitate care a sporit odată cu trecerea timpului.

Echilibrul sfînt al firii sale nu i-a îngăduit să se entuziasmeze pentru binele care îl făcea, încît să piardă din vedere propriile limite şi defecte. Verdictul său, atît de sincer şi de bine simţit: "defectul meu cel mai mare este trufia", era rezultatul investigaţiilor permanente la care îşi supunea fără milă, în orice împrejurare, "eul" său.

Spunea: "Chiar dacă uneori fac lucruri prin ele însele umile, totuşi adesea am ascuns în ele veninul trufiei".

"Mi-am dat seama că uneori cînd sînt contrazisă, uitată sau ofensată, acest lucru mă răneşte în interior. Nu ştiu să sufăr din dragoste pentru Dumnezeu nici cea mai mică decepţie, sau glumă, că de îndată roşesc".

Iată simptomele răului. Voia să se vindece de acest lucru şi o voia din toate puterile.

Şi-a notat printre altele următoarele cuvinte: "Vreau să-mi persecut amorul propriu (şi înţelegea prin aceasta dragostea egoistă de sine) şi trufia; ...se ştie că această pasiune este chiar veninul devoţiunii şi cu aceasta nu poţi să ajungi de-

parte pe calea desăvîrşirii. Trebuie să ajung la sfinţenie pe terenul solid al smereniei".

Apoi, hotărîtă, trecu la transpunerea în viaţă a acestui ţel. Pentru a te smeri nu există decît o singură cale: să te umileşti sau, şi mai bine, să te laşi umilită. I-a scris duhovnicului ei: "Fac apel la caritatea dumneavoastră. Dacă Dumnezeu vă inspiră să folosiţi şi moduri mai neobişnuite de a mă umili, nu mă scutiţi de aşa ceva". Nu ştim la ce umilinţe a sfătuit-o duhovnicul său. Avem însă dovezi în legătură cu cele pe care şi le-a impus singură. S-a abţinut întotdeauna să vorbească despre sine, s-a consacrat unor activităţi mizere, cînd ceva îi reuşea se dădea repede la o parte făcînd în aşa fel încît meritul să-i fie atribuit celui cu care colaborase: cînd i se reproşa ceva nu se justifica, cînd greşea nu se străduia să i se uite greşeala, ci recunoştea cu sinceritate că îi aparţinea. Cerea sfaturi celor care erau în măsură să i le dea, atît pentru viaţa ei spirituală, cît şi pentru activităţile de care se ocupa. Ştia să ceară ajutor oricui cu atîta delicateţe şi să mulţumească totodată cu atîta cordialitate încît tinerii din sat au ajuns să simtă o onoare cînd puteau să-i dea o mînă de ajutor Bartolomeei, fie şi pentru a mătura o încăpere.

Acest fel de viaţă al său, atît de simplu, această dorinţă de a fi oricînd de folos cuiva, această trudă a ei neobosită şi discretă, erau deja rodul unei smerenii lăuntrice, adică rodul unei conştiinţe sincere că are în suflet ceva care poate fi împărţit cu bunăvoie, ceva care, fiind dar al lui Dumnezeu, nu putea să facă decît bine şi că n-ar fi fost corect să tăgăduiască acest dar de teamă că i s-ar putea atribui ei meritul.

Şi totuşi, chiar cu aceste certitudini sfinte în suflet, Bartolomea se frămînta: fragilitatea fiinţei umane este aşa de mare încît poate să strice cele mai bune intenţii şi să provoace căderile cele mai neaşteptate. Simţea înlăuntrul ei o vitalitate atît de puternică şi avea în mîinile sale atîtea binefaceri că în cele din urmă ajunse să fie mai puţin neîncrezătoare în legătură cu propria persoană.

Şi atunci, temerară, hotărîtă să-şi înfrîneze în continuare pornirile şi convinsă că sfinţenia, dacă nu are la baza ei smerenia, rămîne doar o dorinţă pioasă, Bartolomea îi declară propriului eu o luptă extenuantă şi fără zăbavă.

Notaţiile sale din perioada 1825-1832 ne lasă într-adevăr descumpăniţi; în aceste notaţii găsim înregistrate, zi după zi, actele de smerenie pe care nu le-a făcut. Şi aici, ca şi în cazul examenului pe care şi-l făcea în fiecare seară, vreme de ani

de zile, în legătură cu modul cum îşi ducea la îndeplinire metoda sa de viaţă, este de semnalat un drum ascendent din victorie în victorie. De la opt notaţii de neîndeplinire din primele luni s-a ajuns în ultimii ani la absenţa oricărui gînd sau faptă care să fie contrară însuşirii omeneşti a smereniei.

Să cităm ca exemplu cîteva însemnări dintr-un manuscris.

1825 - 6 ianuarie, joi. M-am gîndit că unii spun că aş fi de ispravă. Mi-a plăcut că doi preoţi au fost de părere că aş fi o tînără foarte bună. Am vrut să se ştie de ce nu am ajuns de la început la Congregaţie, fără să mi se fi cerut. Mi-a plăcut cînd am auzit că o doamnă mi se adresează cu dumneavoastră.

7, vineri. - M-am gîndit că o persoană a spus lucruri frumoase despre mine... mi s-a părut că am ceva umilinţă.

8, sîmbătă. - Nu mi-a plăcut că o persoană cunoştea o greşeală de-a mea.

9, duminica. - Spunîndu-mi-se un cuvînt de laudă, acest cuvînt mi s-a învîrtit de mai multe ori prin minte. M-am gîndit că după moarte, mi s-ar putea scrie viaţa.

10, luni. - Am spus că am fost să vizitez o persoană distinsă pentru ca să mă grozăvesc.

11, marţi. - M-am gîndit că eu am fost prima care am făcut o faptă bună.

12, miercuri. - M-am bucurat cînd am văzut într-o casă de oameni mari un lucru care semăna cu cel pe care îl am eu. M-am bucurat cînd am observat că mulţi mă îndrăgesc.

13, joi. - M-am considerat mai grozavă decît alta în bunătate. Am lăsat să se vadă reproşul într-o situaţie anume. Cînd o fată mi s-a adresat cu dumneavoastră mi-a displăcut

14, vineri. - M-am încăpăţînat să-mi apăr părerea în discuţia cu o persoană care-mi este superioară.

1832, septembrie 1, sîmbătă. - Nu-mi amintesc nimic.

2, duminică. - Nu ştiu ce să spun.

3, luni. - Am simţit amorul propriu agitîndu-se înlăuntrul meu pentru ceva întîmplat împotriva gustului meu.

4, marţi. - Am spus cîteva cuvinte ca să-mi liniştesc vanitatea.

5, miercuri. - Sper să nu am nimic.

6, joi. - Nu ştiu ce să spun.

7, vineri. - Sper să nu am nimic.

Ce înseamnă toate acestea? Este calea asumată, mijlocul infailibil pentru a se sfinţi?

E poate folositor să ne întoarcem, încă o dată, asupra conceptului că efortul de sfinţire personală nu admite scheme; obligatoriu nu este decît un singur lucru: voinţa de a te sfinţi. "Cum" anume, acesta este un lucru strict particular, individual, în care ultimul cuvînt îl are numai Duhul Sfînt.

Pentru Bartolomea îndeosebi, ţinînd seama de condiţiile ei specifice de viaţă, de cultură, de mediu, de temperament, de activitate şi, mai cu seamă, de vîrstă, această metodă a fost cea mai bună. Dar nu este sigur că, dacă ar fi trăit pînă în anii maturităţii sau ai bătrîneţii nu ar fi putut s-o revizuiască, s-o adapteze sau să o modifice radical.

Douăzeci de ani sînt douăzeci de ani şi pentru un sfînt şi sfinţenia lui nu va avea desigur amprenta a ceea ce a realizat faţă de cel care a ajuns la 40 de ani sau mai mult. Dar nu din această cauză, pe de altă parte, sfinţenia lui va fi incompletă sau nereuşită.

La vîrsta ei, cu temperamentul ei hotărît şi activ, cu pregătirea ascetică proprie secolului în care a trăit, Capitanio a ales calea mortificaţiei într-un mod mai înflăcărat şi mai crud, pentru a simţi că în ea se naşte un om cu totul nou. Şi trebuie spus că Duhul Sfînt a iluminat-o într-un mod minunat, dacă ne gîndim că anii de viaţă hărăziţi erau atît de puţini. Bartolomea nu a avut, după cîte se ştie, revelaţii mistice şi, prin urmare, ieşite din comun. Dar Dumnezeu i-a sădit în inimă o voinţă de neînfrînt, o grijă de a face totul cît mai repede cu putinţă, încît atunci cînd boala a atins-o, prematur, ea era deja sfîntă.

XV

LUMINA DE SUS

Istoria este bogată în exemple de sfinţi cu vocaţie providenţială, adică de sfinţi dăruiţi de Dumnezeu lumii pentru a aduce ceva nou. Capitanio este, fără îndoială, printre aceştia.

Este rar, totuşi, cazul ca nevoia unei astfel de noutăţi să fie atît de urgentă încît să ceară o violentă ruptură, aproape revoluţionară, cu trecutul, aşa cum a fost, bunăoară, cel al Sfîntului Francisc din Assisi în legătură cu sărăcia. În schimb, de cele mai multe ori, sfinţii primesc de la Dumnezeu menirea unei reforme lente şi delicate într-un mod atît de lipsit de zguduiri, încît poţi să-ţi dai seama despre ea abia cînd a fost efectuată schimbarea.

Bartolomea a trăit, de fapt, în acel mediu al ei încă din copilărie, inserîndu-se perfect în tradiţiile şi în mentalitatea ascetică a timpului, dar în acelaşi timp, şi aproape pe nesimţite, în ea creştea un spirit de largă deschidere, în sufletul ei încolţeau aspiraţii foarte înalte, înlăuntrul său se aprindeau idealuri luminoase şi uriaşe cît lumea întreagă.

Citindu-i scrierile, notaţiile personale, ai tot mai clar sentimentul că perioada dintre 1827 şi 1829 este cea în care fizionomia spirituală a Bartolomeei a suportat o evoluţie definitivă, sub lumina Harului divin, conferindu-i definitiv sigiliul de "soră de caritate".

Şi într-adevăr în 1827, tînăra Capitanio a obţinut de la duhovnicul ei învoirea de a depune votul "pentru cea mai înaltă perfecţiune". La ce anume se obliga prin aceasta, este lămurit într-una din scrierile ei care a devenit o formulă prin care în fiecare an acest jurămînt este reînnoit.

"Neliniştită, dar cu inima generoasă şi convinsă, reînnoiesc una dintre cele mai strînse legături ale mele, aceea de a încerca prin toate faptele mele, prin felul de a gîndi şi a vorbi, să cunosc în mod limpede ceea ce înseamnă să fii desăvîrşit. Prin aceasta mă oblig să nu mă caut pe mine însămi, ba din contră să- mi tăgăduiesc pornirile, să trăiesc în suferinţă, să caut modestia şi umilinţele: într-un cuvînt mă oblig să nu am nici un gînd şi să nu pronunţ nici un cuvînt

decît spre slava lui Dumnezeu şi pentru binele sufletului meu şi al altora. Acesta este ciocănaşul care va trebui să bată mereu în acţiunile mele, acel clopot care trebuie să răsune permanent în urechile mele, şi gîndul care trebuie să rămînă permanenent fixat în mintea mea: Bartolomea, nu-ţi aparţii, ci eşti în întregime a lui Dumnezeu, nu trebuie să te cauţi pe tine însăţi, ci numai gloria Lui; aminteşte-ţi că din dragoste pentru el, eşti strict obligată să duci o viaţă desăvîrşită, să-ţi înfrînezi gusturile proprii, chiar şi cele îngăduite, şi să nu faci pentru tine decît lucrurile strict necesare; aminteşte-ţi că jurămîntul este făcut şi că va trebui să dai seamă la tribunalul lui Dumnezeu dacă nu vei rămîne fidelă acestui legămînt. Dragostea divină face însă totul plăcut; ceea ce voi face din dragoste nu mi se va părea niciodată greu".

Aceste angajamente nu excludeau devotamentul ei în activităţile caritabile şi apostolice în care tînăra era deja implicată cu toată fiinţa. Bartolomea îşi trăia cel de-al douăzecilea an de viaţă şi zilele ei erau, aşa cum am văzut, în întregime dedicate şcolii, spitalului, parohiei, săracilor, deţinuţilor, tineretului din Lovere; dar cu toată dăruirea ei în acte de caritate, adesea în rugăciuni, în meditaţii, în zilele de reculegere spirituală, tînăra se întorcea cu gîndul, cu o dorinţă nostalgică, la mănăstirea Clariselor şi simţea o chemare aproape irezistibilă spre acea viaţă ascunsă, liniştită, solitară, unde fiecare suflet trăia în datoria propriei sfinţiri. Şi adesea simţea în inimă siguranţa că în această aspiraţie se manifesta, pentru ea, voinţa lui Dumnezeu. Şi totuşi pasul decisiv, care ar fi putut-o duce la mănăstire, nu l-a făcut niciodată. Ansamblul miraculos al faptelor ei caritabile o ţinea ca pe o prizonieră: era o închisoare a iubirii în care se simţea foarte bine, dar care îi dădea şi senzaţia unei mari libertăţi, a unei extinderi tot mai mari care se deschidea spre înfăptuirea binefacerilor şi a carităţii şi ale cărei limite nu le putea descoperi.

Începea să îmbobocească frumoasa floare a cărei sămînţă fusese sădită în sufletul ei chiar în anii copilăriei, la S. Chiara, cînd începuse să-şi viseze viitorul în pacea, smerenia şi penitenţa dintre acele ziduri. De atunci, însă, mîna providenţială a Domnului o conducea cu gingăşie şi aproape pe nesimţite pe alte poteci.

Integrîndu-se în mediul social din satul ei, după revenirea în mijlocul familiei, printre experienţe şi dificultăţi mereu reînnoite, idealul de caritate faţă de semenul ei o cuceri, iar chemarea spre viaţa mănăstirească deveni tot mai rară, aşa încît, la mai puţin de un an de la jurămîntul ei de perfecţiune,

Bartolomea pronunţă, în februarie 1829, legămîntul "de caritate".

Formula folosită iniţial şi periodic reînnoită constituie un document capital al evoluţiei lămuritoare pe care l-a produs în ea conceptul de perfecţiune şi totodată reprezintă una din paginile cele mai emoţionante ale scrierilor tinerei care abia împlinise, atunci, 22 de ani.

"Bunul meu Isus Christos, ştiu că dragostea Ta nu poate fi despărţită de adevărata dragoste pentru aproapele: iată de ce eu, dorind să-Ţi fac plăcere în totul şi să satisfac aspiraţiile lăuntrice pe care mi Le-ai trimis, aici în prezenţa Sf.Treimi, a S.Maria, a îngerului meu păzitor, a S.Luigi, a sfinţilor mei protectori şi a întregii Curţi Cereşti, fac jurămînt sub levi (adică sub învinuirea de păcat) de a oferi semenului meu întreaga caritate, atît spirituală cît şi corporală, prin tot ce îmi va sta în puteri. De acum înainte, tot ceea ce mi-a dăruit Dumnezeu nu mai consider că îmi aparţine, ci este un bun ce mi-a fost dat pentru ca eu să-l folosesc în beneficiul aproapelui meu. Viaţa, sănătatea, inteligenţa, activitatea şi tot ce voi avea, le voi folosi în beneficiul şi uşurarea fraţilor mei".

Putem să ne întrebăm dacă acest al doilea legămînt nu a determinat-o pe Bartolomea să renunţe să-l mai reînnoiască pe primul, cel al perfecţiunii? Nu, de bună seamă. Ea nu găsea că ar fi o incompatibilitate între aceste două făgăduinţi. Ea împărţise activităţile sale posibile în două categorii: cele puse în serviciul lui Dumnezeu şi al semenului şi cele puse în serviciul propriului egoism. Primele făceau parte din categoria perfecţiunii, în schimb celelalte făceau parte din categoria imperfecţiunii.

Momentul respectiv a fost parcă o lumină care s-ar fi aprins în viaţa ei: de la această dată, conştiinţa vocaţiei sale pentru o viaţă de caritate activă a devenit clară şi constantă. Iată ce scria într-una din meditaţiile ei din cadrul exerciţiilor spirituale: "Simt că Dumnezeu mă cheamă la un institut religios al cărui scop sînt faptele de milostenie".

Dar care era acesta? Ea nu cunoştea o instituţie care să potolească spiritul ei de rugăciune şi grija apostolatului. Este interesant de subliniat că deşi Bartolomea nu cunoştea nici un institut religios dedicat operelor de caritate, Biserica nu ducea lipsă de aşa ceva în vremea respectivă, adică în acel secol al XIX-lea în care setea de libertate şi dorinţa de a se dezrobi de orice legătură nu cunoşteau nici o oprelişte.

Exact alături de devierile de conştiinţă născute din Revoluţia Franceză vor apărea fermenţi noi şi vor intra în mod

providențial în istorie oameni noi pentru care valorile demne de a fi salvate erau credința și morala. Este o societate în fierbere și în transformare, această societate a secolului al XIX-lea, care prin roadele ei folositoare prezintă și o mare înflorire a congregațiilor masculine și mai cu seamă feminine, care au etalat toate posibilitățile lor în favoarea binelui și a apostolatului în scopul ajutorării omenirii suferinde.

Dar Bartolomea nu era chemată să facă parte din una dintre acestea. Poate că, dacă ar fi cunoscut vreuna, s-ar fi îndreptat spre ea cu tot elanul; însă, în mod providențial, n-a aflat de nici una dintre recentele întemeieri, a trăit mai multe luni de dureroasă nesiguranță și, în acest timp, Dumnezeu o pregătea să fie înfăptuitoarea unui vast proiect al Său.

Don Bosio, părintele ei spiritual simțea și el că mai trebuie să cugete și să se roage pentru a ști care ar fi planurile Domnului în legătură cu acel suflet atît de dotat și privilegiat. Astfel că Bartolomea care, pentru a nu știu cîta oară, solicita un răspuns hotărît din partea celui pe care îl considera reprezentantul lui Dumnezeu în problemele sufletului său auzi un răspuns dat cu priudența obișnuită: "Vei face noviciatul în lume, îndeplinid ocupațiile zilnice ca și cînd ai face parte dintr-un institut religios, în așteptarea altor porunci de sus".

Aceste cuvinte au fost de ajuns ca s-o liniștească, fiind sigură că și de această dată, Don Bosio i-a transmis voința lui Dumnezeu. Așa încît această novice excepțională, petrecu cîteva luni de activitate intensă și liniștită, tînjind după ziua în care Providența o va conduce în locul binecuvîntat unde Juruințele ei de supunere, castitate și sărăcie vor fi acceptate publie de Sfînta Biserică Mamă.

XVI

UN PROIECT TEMERAR

Şi în această împrejurare Bartolomea a continuat să gîndească şi să muncească în lumina credinţei ei Nu a comis naivitatea să rămînă pasivă în aşteptarea "semnului din cer", ci a solicitat cu rugăciuni şi penitenţe harul divin al unei iluminări interioare care să-i arate calea de urmat.

Şi astfel într-o zi, din rugăciunea ei liniştită şi plină de credinţă s-a născut, sigur şi limpede, un frumos proiect temerar: dacă nu exista institutul religios capabil să satisfacă dorinţele ei de rugăciune şi de caritate activă, atunci era necesar să fie înfiinţat, era necesar să ia iniţiativa ca să-i dea viaţă.

Nu se poate spune că ideea a fost în ea pe de-antrgul nouă fără precedente. Încă din anii adolescenţei şi ai primei tinereţi, dar mai cu seamă din timpul reculegerilor spirituale de la Sellere, Bartolomea se dusese adeseori cu gîndul la ideea de a înfiinţa, cu adevărat, o instituţie ai cărei membri să se consacre faptelor caritabile. Dar de această dată acelaşi gînd i s-a înfiripat în minte şi i s-a insinuat în suflet cu o grabă nouă care părea să înlăture orice dubiu şi să nu admită nici o împotrivire.

Îi vorbi despre acest lucru duhovnicului ei, care - chiar dacă nu i-a răspuns printr-un consens explicit, nu s-a împotrivit proiectului, ba chiar îl luă în consideraţie ca o voinţă divină probabilă care, treptat, ar deveni tot mai evidentă. Bartolomea a fost foarte fericită şi în cîteva luni inima ei dobîndi o siguranţă liniştită, căreia tînăra ştiu să-i dea şi o solidă bază de concreteţe pe care i-o sugerau spiritul său practic şi bunul său simţ înnăscut. Gîndea, de fapt, că operele de binefacere pe care le înfăptuise în sat răspundeau nevoilor din orice timp, şi prin urmare nu trebuiau să fie nesigure şi precare precum viaţa umană; se gîndea că şi după moartea ei vor mai fi bolnavi de îngrijit, săraci de ajutat, copii de educat şi instruit, suflete de salvat. Era prin urmare absolut necesar să i se dea acestei dorinţe extraordinare de apostolat o nouă consistenţă care să-i deschidă porţile viitorului.

Aşa că atunci cînd, în 1829, s-a retras la Sellere pentru re-

culegerea obişnuită anuală, îi vorbi Domnului despre proiectul său înţelept cu atîta siguranţă, că printre notaţiile personale din zilele acelea se găsesc trasate liniile generale ale institutului "ei". Este lesne de închipuit freamătul şi dragostea arzătoare din acele zile singuratice din care s-a născut o mare operă. În acele zile, rugăciunea Bartolomeei mereu extrem de simplă a gustat desigur din bucuria conversaţiei intime cu Dumnezeu, şi tînăra a trebuit să descopere cu sufletul că bogăţia pe care o ţinea în mîini nu era opera sa proprie. Dumnezeu a îndrumat-o cu mîna Lui părintească iar în anii următori o va încredinţa solemn Bisericii Sale.

În bucuria intimă a acestei surprinzătoare siguranţe, la 7 decembrie 1829, în ajunul sărbătorii liturgice a Naşterii Fecioarei, Bartolomea a scris o rugăciune simplă, dar care s-a dovedit inspirată, în cursul anilor următori:

"Scumpă Marie Copilă, îţi încredinţez Institutul (Ordinul) nostru: te rog, nu lua în seamă nevrednicia mea... nadăjduiesc totul de la Tine. La picioarele leagănului Tău mă plec şi nu vreau să mă îndepărtez niciodată. Ia seamă la toţi. Ridică, o Marie, din leagăn, mînuţa ta cea gingaşă, şi împarte tuturor binecuvîntarea".

Binecuvîntarea pe care Capitanio o cerea de la Preacurata a venit: a fost bogată, maternă, trezind sufletele chemate să înfăptuiască opere de binefacere. O confirmă, de fapt, glasul oamenilor din popor care, prin tradiţie, le numesc pe fiicele Bartolomeei Capitanio "Suore di Maria Bambina" (Călugăriţe ale Maicii Domnului Copilă).

XVII

DURERI ŞI IARĂŞI DURERI

Cucerirea pe care tînăra Capitanio o făcuse era aceasta: certitudinea interioară că este chemată să întemeieze o congregaţie religioasă care să se dedice tututor operelor de caritate. Iar pentru un temperament activ şi dornic de realizare ca al ei, aceasta însemna să înceapă de îndată treaba şi cu un elan neîncetat. Dar nu este obligatoriu ca orice înfăptuire să fie proporţional de aceeaşi intensitate după cum a fost concepută. Ba din contră, istoria arată că marile opere se ivesc cu dificultate depăşind un anumit număr de obstacole, înverşunate sau viclene ca nişte conspiratori.

Printre obstacolele care au năvălit asupra proiectului dorit cu ardoare de Bartolomea, cel mai considerabil, primul în ordine cronologică, cel mai tenace, cel mai neliniştitor a fost lipsa posiblităţilor financiare. Tînăra ştia bine ce cîştig obţinea mama Caterina din prăvălia ei, parohul probabil că i-a adus la cunoştinţă la cît se ridicau resursele financiare ale parohiei care, chiar dacă nu erau sărace, erau oricum destul de modeste; calculase de asemenea pe ce binefăcători ar fi putut conta, dar ajutorul lor n-ar fi putut fi de folos decît după începerea acţiunii, şi nu pentru construirea unui aşezămînt nou. Înfiinţarea unei congregaţii a surorilor de caritate impunea în mod concret prezenţa unui capital, fie el şi modest, care să ajungă pentru a cumpăra o casă şi măcar ceva mobilier. Bartolomea prevedea dificultăţile iniţiale ale acestui proiect, dar era totuşi foarte sigură că, într-un fel sau altul, Providenţa îşi va face simţită prezenţa.

În ziua în care i-a expus frăţeşte planul său Caterinei Gerosa, a simţit cu siguranţă că lucrarea va fi încheiată. După moartea părinţilor, care fuseseră negustori de piei, Caterina Gerosa rămăsese singură şi bogată. Pusese deja la dispoziţia zelului Bartolomeei o casă care a fost folosită ca oratoriu şi o alta, mai mare, care a fost amenajată ca spital; subvenţiona din toată inima orice operă de binefacere şi nu părea că ar avea intenţia să păstreze multul care îi mai rămăsese pentru viaţa ei viitoare sau pentru vreo rudă iubită. Trăia modest şi nici una dintre rudele ei nu avea nevoie să fie ajutată de ea.

Exista numai o bătrînă mătuşă care se arăta îngrijorată de generozitatea nepoatei dar, cel puţin la început, Caterina, care era destul de înaintată în vîrstă, nu a luat-o în serios. Aşa că îi promisese Bartolomeei s-o ajute cu averea sa, iar tînăra, care de luni de zile cerceta voia Providenţei, se simţi în cele din urmă luată în seamă şi i se păru că nu-şi mai poate dori nimic altceva. Dar a fost o fericire trecătoare, deoarece atunci cînd Bartolomea a început să-şi expună generoasei sale donatoare, planul temerar pentru operele de caritate la care aspira, îşi dădu imediat seama că a dat o lovitură dură firii modeste, timide, temătoare a Caterinei Gerosa care, în faţa proiectelor prezentate de tînără a rămas mută şi descumpănită. Ea era cu mîinile pline de daruri, care nu ştia cum să le dăruiască, iar Bartolomea cu sufletul plin de dragoste nu putea să le distribuie. A fost o mare durere pentru amîndouă. Caterina suferea din cauza nesiguranţei ei, Bartolomea din cauza neputinţei. Îşi vorbiră adesea, îndelung. Caterina o aprecia, o admira şi o iubea pe tînăra ei prietenă, dar temeritatea ei o descumpănea. Ar fi fost în stare s-o ajute în orice facere de bine, i-ar fi dat totul din toată inima, ar fi lucrat, s-ar fi sacrificat cu bucurie, dar ideea aceea de a se organiza pentru a înfiinţa o congregaţie de surori de caritate nu reuşea s-o împărtăşească deoarece i se părea un risc înfricoşător.

Cele două femei, amîndouă cinstite, amîndouă sfinte, amîndouă plăcute lui Dumnezeu, continuau să se întîlnească, să discute, să se roage.

- Sîntem două biete femei, nu sîntem în stare să facem nimic, repeta Caterina.

- Şi eu sînt convinsă de acest lucru, spunea surîzînd Bartolomea, dar dacă Dumnezeu ne va binecuvînta...

Şi adăuga în inima sa: "Totul se va înfăptui".

Şi de fapt amîndouă spuneau adevărul.

În timp ce Bartolomea se agăţase cu curaj de speranţa ei, bătrîna mătuşă a Caterinei Gerosa, tot mai alarmată în legătură cu ceea ce se auzise despre proiectele Bartolomeei şi de generozitatea nepoatei, îşi pregătea opoziţia; şi întrucît nepoate şi mătuşa aveau o serie de bunuri în comun pe care prima le folosea, născoci un mijloc fără greş de a o împiedica pe Caterina să cedeze averea şi anume refuză cu încăpăţînare să accepte orice împărţire a bunurilor.

Caterina se văzu dintr-o dată cu mîinile legate şi cu inima strînsă de nesiguranţă şi spaimă. Se terminase seninătatea

obişnuită şi pînă şi servitoarea îi făcea reproşuri cu aroganţă, iar pacea ei lăuntrică se afla în mare pericol. Au fost cîteva luni teribile şi, în cele din urmă, peste toate căzu o linişte prelungită.

Bartolomea era îndurerată, dar nu renunţase deloc la proiectul ei. Înţelegea foarte bine că nici o soluţie omenească nu-i va fi de ajutor, dar privirea ei interioară mai păstra acea lumină pătrunzătoare care, chiar şi atunci cînd lacrimile crează peste ochi un văl, ştiu să vadă chipul lui Dumnezeu. Şi în chipul divin al Dumnezeului ei, tînăra ştia să găsească, la orice întîlnire eucaristică, nădejdea ei de neîmblînzit. De aceea, în pofida acestor zbateri dureroase, extenuante, Bartolomea găsea forţa să scrie cuvinte precum acestea: "Sînt dispusă să aştept şi 100 de ani dacă lui Dumnezeu îi place acest lucru, şi voi fi la fel de mulţumită dacă Dumnezeu nu vrea ca să reuşească acest proiect sau dacă vrea ca eu să nu iau parte la el".

Avu zile întunecate şi chiar nelinişti interioare, aşa încît i-a spus duhovnicului: "Orice zi mi se pare un secol, atît de mult doresc începerea proiectului acestei Congregaţii". Dar apoi se însenina şi gîndea că dacă opera aceasta era dorită de Dumnezeu, El o să prevadă totul chiar dacă vor fi mai mici părţile din averea Gerosei. Cu toate acestea suferi mult, plînse, petrecu nopţi de insomnie, luptînd împotriva neîncrederii şi a oboselii. Şi a trebuit să lupte pînă la limita propriilor sale forţe, dacă într-o zi, temîndu-se că face prea puţin, se jură - cu acea voinţă miraculoasă care i-a fost proprie - să se dedice realizării "Congregaţiei sale".

Bartolomea nu bănuia totuşi că lovitura cea mai puternică şi mai dureroasă pentru spiritul său de credinţă avea să-i fie dată în curînd. Veni pe neaşteptate, pe negîndite. Într-o zi se răspîndi zvonul la Lovere că don Angelo Bosio a fost transferat la seminarul din Brescia în calitate de rector. A fost o mare durere pentru toţi locuitorii din Lovere şi o dezolare pentru Bartolomea. În acel moment i s-a părut că într-adevăr este irealizabil proiectul imaginat şi se înspăimîntă simţindu-se fără speranţă. I se păru că este singură şi din această cauză absolut neputincioasă.

Au fost ore cumplite, dar Bartolomea nu-şi pierdu încrederea că la urma urmelor Dumnezeu era cel care conducea evenimentele. Ba chiar după ce îşi recîştigă optimismul său echilibrat, îi scrise lui don Bosio: "Cine ştie dacă vreun accident neprevăzut, nu vă va readuce în sat!"

Şi chiar atunci, autoritatea ecleziastică examina unele mo-

tive invocate de bătrînul şi şubredul paroh din Lovere şi i-a ordonat lui don Bosio să rămînă în sat.

A fost ultima mare încercare din care Bartolomea ieşi... înaripată! Cine ar mai fi putut s-o oprească acum?

Exact în faţa spitalului din Lovere era de vînzare o casă. Bartolomea o cercetase de multe ori, apoi îşi dădu seama că în închipuire îşi petrecea deja acolo zilele sale viitoare, printre bolnavi, pe de o parte, cu tineretul din sat şi surorile care îi împărtăşeau idealul, pe de altă parte. Bartolomea mîngîia cu privirea acea clădire ori de cîte ori se ducea la spital sau revenea acolo, către seară, şi simţea o emoţie ascunsă, intimă. Şi întrucît posibilitatea de a începe acea lucrare a lui Dumnezeu nu fusese respinsă, tînăra reîncepu să cerşească pe la prietene, o rugă pe Gerosa să-şi menţină promisiunile, îl solicită pe don Bosio să înlăture ultimele obstacole, se supuse cu curaj neîncrederii şi batjocurii, dar grăbi tratativele pentru cumpărarea acelui imobil.

La 22 martie 1832 contractul a fost încheiat: Bartolomea şi-a petrecut desigur în ziua aceea cîteva minute rugîndu-se liniştită, iar sărăcia, dezolarea acelor ziduri, nu i-au micşorat entuziasmul sărbătoresc care îi umplea inima.

XVIII

UN MESAJ DE DRAGOSTE

Don Bosio, care era un sacerdot de profundă spiritualitate şi care avea sentimentul faptelor lui Dumnezeu, a lăsat lucrurile în voia lor. Evenimentele îi demonstraseră care era voinţa divină în ceea ce o priveşte pe Capitanio. Totul a evoluat în linişte, aşteptînd ca încîlcitele situaţii să se rezolve prin suferinţă şi rugăciune. Rezultatul era prin urmare, în mod sigur, transpunerea în viaţă a unui plan al Providenţei.

După aceste consideraţii faţă de lucrurile întîmplate, don Bosio a înţeles că acum lucrarea avea nevoie de un program de subzistenţă şi de activităţi care să-i imprime o fizionomie. Bartolomea cugetase şi suferise de ani de zile, imaginea congregaţiei sale se gravase în suflet pentru totdeauna, o simţea ca pe o parte a vieţii lui. De cîte ori, atunci cînd realizarea proiectului era încă atît de departe, ca dintr-o revărsare a inimii, Bartolomea n-a luat creionul şi a fixat pe hîrtie imaginile pe care le avea în suflet! Acum că duhovnicul îi cerea să redacteze un program, nu-i rămînea decît să recapituleze conceptele esenţiale asupra cărora meditase adeseori cu inteligenţă şi dragoste. Şi scrise în felul următor:

"Baza Institutului va fi viaţa de caritate, îndeosebi în sprijinul tinerilor aflaţi în pericol (fără să fie excluse de aici persoane de altă vîrstă, stare sau caracter, cu condiţia să aibă nevoie de ajutor din punct de vedere spiritual sau fizic), a orfanilor, a săracilor (care vor fi ţinuţi în Institut cu asigurarea mijloacelor de existenţă pînă ce vor creşte şi se vor pregăti pentru o anumită meserie), a bolnavilor în spital şi la domiciliu. Şi în general vor fi încurajate toate acţiunile pe care le sugerează caritatea în beneficiul semenului nostru.

În plus se va arăta o mare grijă pentru împodobirea bisericilor, ţinerea în ordine a veşmintelor bisericeşti şi a lenjeriei sacre.

Un alt obiectiv fundamental va fi cel al vieţii contemplative în aşa fel încît o bună parte din zi să fie consacrată rugăciunii şi reculegerii. Se vor face totuşi puţine rugăciuni în comun, pentru a nu reduce din timpul consacrat actelor de caritate şi pentru a nu aglomera pe cei care şi aşa vor avea

mult de lucru.

Fiecare membră a Institutului îl va copia în sine pe Isus, în toate acţiunile îl va imita pe El.

Voturile vor fi trei: de castitate, de ascultare şi de sărăcie; nu şi de clauzură.

Caracteristicile institutului vor fi caritatea, blîndeţea şi smerenia, asemenea divinului Mîntuitor.

Persoanele care se consacră acestui Institut vor avea o adîncă pietate, virtuţi deosebite şi vor îndrăgi îndeosebi pe tineri. Vor fi acceptate fără să se ţină seama de bunurile pe care pot să le aducă cu sine şi nu se admite nici o ciudăţenie la nici una".

A fost scris totul dintr-o dată, cu acea caligrafie a ei limpede şi sigură, fără tăieturi, fără reveniri, în cuvinte care exprimau atît de bine firea ei hotărîtă, claritatea ideilor sale, limpezimea interioară. Contactul cotidian cu nevoile cele mai diverse ale atîtor persoane, îi dăduseră Bartolomeei o deschidere cu totul generoasă spre viaţă, o disponibilitate constantă faţă de toţi, o cunoaştere profundă a acelui "a sluji" cu mărinimie care reprezintă viaţa creştină înţeleasă şi iubită. Aşa încît, trebuind să-şi exprime gîndul cu privire la instituţia căreia îi dăduse viaţă, nu putea să nu o vadă şi să n-o aşeze într-o atitudine discretă, dar totală de serviciu, în Biserica Domnului.

În seara în care, din supunere, a redactat aceste note, în singurătatea camerei sale, în liniştea nocturnă a casei, după o zi intensă de activitate, Bartolomea a scris de fapt un mesaj de iubire care avea să iasă din satul său şi apoi chiar din ţara sa pentru a ajunge în ţinuturi foarte îndepărtate. La lumina plăpîndă a unui opaiţ, la masa ei de lucru, ca şi în alte seri precedente, tînăra scria, de această dată, o scrisoare către nenumăraţi destinatari: către tineri, către bolnavi, către săraci, către toţi cei aflaţi în suferinţă, cărora le întindea o mînă binefăcătoare şi le deschidea braţele pentru o îmbrăţişare de solidaritate frăţească. Cu o viziune atît de sigură şi de luminoasă asupra misiunii sale, tînăra a trasat în mod spontan, pentru sine şi pentru cele care vor veni alături de ea în congregaţie, direcţii de acţiune capabile să îndrume şi să susţină orice formă de caritate. Nu a vorbit de clauzură, de orele de rugăciune în comun, de munca liniştită în chilie, chiar dacă toate acestea le admirase şi le apreciase în anii petrecuţi la S.Chiara. Vorbi numai despre opere de caritate. Dar care? Toate. Toate acelea care erau de folos semenului.

Caterina Gerosa fremăta şi se întreba unde avea să ajungă

temerara ei tovarăşă. În schimb, Bartolomea se bucura şi căuta să descopere ce anume ar mai putea născoci pentru a-i face pe oameni să simtă că Dumnezeu înseamnă iubire.

Citind acest program nu ai impresia că ar fi ceva cu totul nou; dar trebuie să avem în vedere vremea respectivă. Pe atunci Bartolomea n-ar fi putut desigur să găsească ceva asemănător pentru idealul său printre instituţiile religioase ale timpului. Cea pe care ea însăşi o cunoştea, mănăstirea S.Chiara, fiind o mănăstire de clauzură, era în mod necesar limitată, în apostolat, la ceea ce se putea face prin învăţămînt.

Unica instituţie într-un fel de tip religios, care acţiona în mod deschis, era cea a Fiicelor Carităţii S.Vincenţiu de Paoli şi altele derivate din aceasta, cum ar fi S.Giovanna Antida Thouret, pe care însă Bartolomea nu o cunoştea.

Pe de altă parte, acestea porniseră la drum cu un fel de program minim dictat de smerenie şi, din această cauză era foarte frumos şi meritoriu, dar întotdeauna limitat din punct de vedere programatic.

În schimb Bartolomea, fără să aspire în mod necesar la acţiuni prea înalte dar fără să se limiteze numai la acestea, propunea inconştient un program foarte temerar prin faptul că nu limita opera femeilor, considerată atunci esenţialmente limitată, cu atît mai mult cînd era vorba de călugăriţe.

Datorită uneia dintre acele coincidenţe care trebuie numite providenţiale, această deschidere a fost caracterizată de Bartolomea cu aceeaşi formulă utilizată de S.Ignazio de Loyola pentru a defini apostolatul iezuiţilor: imitarea apostolatului lui Isus Christos, însuşi. Dar dacă lucrul acesta poate părea destul de evident pentru o organizaţie de bărbaţi apostolici, trebuie să-l considerăm ca o cutezanţă inspirată şi anticipatoare cînd e vorba de o congregaţie a femeilor, ce lua fiinţă într-o epocă în care femeia era în cu totul altă situaţie.

Congregaţia nu fusese încă oficial întemeiată, dar tînăra ei fondatoare trebuia deja să sacrifice pentru ea o parte a vieţii. Din supunere faţă de îndrumătorul ei spiritual, ea scrisese deja liniile de bază care aveau să dea instituţiei o amprentă originală. Îi ieşiseră din minte şi din inimă, şi le iubea.

Se ivi însă o dificultate: cum să obţină aprobarea din partea autorităţilor ecleziastice şi civile? Întrucît conţinea caracteristici singulare de activitate, chiar noutate, exista temerea că aprobarea va fi împiedicată sau amînată cine ştie cît, toc-

mai pentru că era vorba de o instituţie cu totul nouă.

Episcopul de Brescia, Mons.Gabrio Nava, l-a sfătuit pe don Bosio s-o lămurească pe tînăra fondatoare să accepte regulile deja aprobate, de exemplu cele adoptate de congregaţia înfiinţată de Antida Thouret şi care corespundeau aproximativ cu ideea noii congregaţii ce avea să apară la Lovere.

Bartolomea a înţeles că aceasta era singura cale pentru a-şi atinge ţelul şi a acceptat.

În scrierile sale nu este un cuvînt de amărăciune care să se refere la acea renunţare. Şi totuşi ar trebui să se cunoscă bucuria şi truda profundă a conceperii unui proiect de binefacere pentru a şti că o mutilare ca aceea a constituit o rană foarte dureroasă. Bartolomea a păstrat în inimă regulile "sale", senină, încrezătoare şi plină de speranţă că şi cele care îi fuseseră propuse vor putea să facă să progreseze opera pusă în serviciul Bisericii. Cu acel spirit liber, agil şi foarte prompt cu care în mod obişnuit se consacra operelor de binefacere, cu acea inteligenţă capabilă să surprindă esenţialul şi să nu piardă timpul pentru a se ocupa de banalităţi, cu acel simţ al adevărului şi al smereniei care îi permiteau să evalueze obiectiv diferite evenimente sau lucruri, Bartolomea a ştiut să-şi spună sieşi că dacă rezultatul fundaţiei sale va fi nealterat şi teafăr, atunci şi inima ei va fi la fel.

XIX

LUPTA CU INIMA SA

Congragaţia avea acum bazele sale foarte profunde şi extrem de solide: fuseseră săpate printr-o muncă foarte asiduă făcută cu credinţă, speranţă, dragoste, sacrificiu cotidian, smerenie. Erau într-adevăr temelii săpate în stîncă, aşa încît atunci cînd furtuna s-a dezlănţuit, edificiul a rezistat fără să se clintească.

Capitanio suferise deja datorită unor atitudini ostile din partea unor oameni din sat care din meschinărie, din gelozie, din lipsa unei lumini interioare, din egoism, nu înţelegeau activitatea ei în slujba binelui. Acum, după ce achiziţionaseră casa aceea modestă şi demonstra tuturor că tînăra voia să facă acţiunea ei caritabilă într-un mod organizat şi stabil, se ridicară voci puţin binevoitoare, altele care exprimau neîncrederea sau o ostilitate făţişă. Bartolomea a acceptat şi aceste lucruri în străfundul inimii ei, a examinat încă o dată în plus orice acţiune sau dorinţă a sa, apoi, încurajată de don Bosio, a perseverat pa calea pe care pornise cu o linişte echilibrată şi cu o sinceră disponibilitate la suferinţă.

Dar asaltul cel mai violent împotriva proiectului abia născut, a fost cel care i se ivi în suflet cînd, odată încheiate pregătirile cele mai urgente, simţi că este aproape ziua cînd se va despărţi de familie. Era hotărîtă să depăşească şi acest moment, nimic în lume nu ar fi oprit-o, acest lucru îl ştia foarte limpede; şi totuşi cînd încerca să determine precis ziua şi clipa plecării din propria casă, se simţea bîntuită de o neputinţă care i se părea de neînfrînt. Nimic nu se schimbase în dorinţele ei, în intensitatea dragostei sale, şi totuşi acum cînd sosea ora înfăptuirii se simţea incapabilă, îşi simţea inima zdrobită.

Împresurată de o asemenea dezolare, Bartolomea ştia totuşi cum să reacţioneze: îşi scrută fiinţa în adînc, îl auzi pe Dumnezeu care era stăpînul absolut şi îi promise, cu un jurămînt, "să depăşească orice obstacol, orice repulsie, orice ispitire care i- ar fi putut fi impusă sau sugerată de rude, de prieteni sau de ea însăşi; să nu se mai considere membră a familiei sale şi nici stăpînă a voinţei sale".

Mama sa, Caterina, şi sora Camilla ştiau, la rîndul lor, că înfăptuirea acestui ideal al Bartolomeei le impunea şi sufletelor lor o renunţare dureroasă. Vedeau cu nelinişte cum avansau lucrările de reconstrucţie şi refacere a casei cumpărate. Cînd totul va fi în ordine, va veni clipa atît de temută a despărţirii. Dar inima nu se potolea. Gîndul le casa lor fără Bartolomea, fără seninătatea şi activităţile ei, fără grijile ei pline de afecţiune, le făcea de neconsolat. Bartolomea simţea acest lucru, dar accepta ca pe sufletul ei să apese, în afară de durerea despărţirii, şi aceea de neconsolat a desprinderii de două fiinţe pe care le iubea nespus. Mama ei suferise atît de mult. Îi reveneau în minte anii cei trişti cînd tatăl ei o persecuta cu o gelozie fără noimă, o bătea, o insulta fără să-i pese de fetele lui şi de vecini. Îi vedea din nou lacrimile ascunse, sfiala ei, truda neîncetată. Se întorcea cu gîndul la anii cumpliţi cînd Camilla, rănită în sensibilitatea ei de mediul agitat al familiei, recurgea la cuvinte dure şi la gesturi lipsite de respect. Cîte necazuri îi oferise viaţa mamei lor, Caterina! Şi acum că în familie domneau pacea şi dragostea, după ce făcuse şi suferise atîta pentru a aduce în sînul ei calmul, pentru că Dumnezeu i-o ceruse, Bartolomea trebuia să-şi transplanteze rădăcinile inimii sale într-o familie nouă. Omeneşte vorbind, toate acestea i se păreau absurde şi irealizabile.

De cîte ori nu i se întîmplase, în ultimele săptămîni cît rămăsese acasă, să coboare peste cele trei femei o tăcere apăsătoare, dureroasă. Nimeni nu îndrăznea s-o rupă pentru că plînsul care le stătea în gît punea stavilă cuvintelor de care inima le era plină. În timpul zilei, treburile de la prăvălie şi din casă le ocupau tot timpul mamei şi Camillei; şcoala, spitalul şi celelalte activităţi îi absorbeau Bartolomeei toate gîndurile; dar seara, cînd toate trei reveneau în intimitatea casei pentru a-şi petrece ultimele ore ale fiecărei zile, atunci emoţiile cele mai profunde năvăleau în sufletul fiecăreia, mintea se umplea de amintirile cele mai plăcute, iar inima era năpădită de un sentiment de disconfort, de gol, de singurătate. Nu arareori se întîmpla ca o lacrimă să alunece pe chipul mamei şi ca sora ei Camilla s-o roage să rămînă acasă. Nu ar fi bine să se dedice în continuare semenului trăind în familie? De ce să înfiinţeze o congregaţie nouă, să se oblige să trăiască laolaltă cu străinii, să înfrunte riscul unui insucces?

Tînăra le-a explicat de mai multe ori că acţiunile caritabile organizate sînt mai eficiente şi în stare să ajute la înfăptuirea binelui, decît cele făcute în mod individual. A încercat chiar

să explice ce înseamnă forţa irezistibilă a unei chemări de la Dumnezeu, dar nu a reuşit, cel puţin în întregime, să obţină o aprobare pentru proiectul său, a cărui transpunere în viaţă era iminentă. Înţelegea că protestele din partea mamei şi Camillei erau o reacţie naturală la o mare durere, pe de altă parte, voinţa lui Dumnezeu se manifestase luminoasă şi clară. Între aceste două certitudini, care în acel moment erau pentru ea tulburătoare instrumente de tortură, Bartolomea răspunse într-un mod evanghelic glasului înspăimîntat al inimii ei: oare nu era adevărat că trebuie să împlinească voinţa lui Dumnezeu? Astfel, lămurită din nou se pregăti pentru ziua sacrificiului pe care, împreună cu duhovnicul ei o fixase pentru 21 noiembrie şi îşi pregăti mama şi sora scriindu-le două scrisori foarte afectuase. Ultimele nopţi de veghe în casa părintească le rezervă persoanelor pe care le iubise cel mai mult. În scrisoarea adresată Camillei o incluse şi pe cea adresată mamei, scuzîndu-se că nu are forţa sufletească pentru a i-o trimite personal.

Scumpă şi prea iubită mamă,

din datorie şi împotriva voinţei mele iată-mă în faţa unui pas care înseamnă mult în inima mea şi care va fi şi pentru voi un cui dureros. Superiorii mei au stabilit ca lunea viitoare să înceapă cursurile şcolii în localul fixat şi ca miercuri să mă stabilesc acolo cu tovarăşele mele pentru a marca începutul acestei congregaţii pentru care s-a muncit atîta, sperînd să aducem rod folositor pentru societate. Deşi ştiu că vestea aceasta va redeschide în inima voastră o rană dureroasă şi că anunţînd-o mai devreme nu fac decît să anticipez suferinţa voastră, totuşi, din respectul şi supunerea pe care vi le datorez, înainte de a o spune altora v-o spun vouă, rugîndu-vă să mă însoţiţi cu binecuvîntarea voastră sfîntă. E de prisos să vă spun cît de mult mă costă jertfirea unei mame căreia îi datorez atîtea, ba chiar îi datorez, după Dumnezeu, însăşi viaţa mea. Mă apasă amarnic pe inimă îndurerarea voastră, pe care dacă Dumnezeu nu m-ar ajuta, n-aş putea s-o suport; vă asigur că de n-aş şti foarte limpede că vocaţia mea este adevărata voinţă a lui Dumnezeu, n-aş face acest pas pentru tot aurul din lume.

Dar Dumnezeu este stăpînul tuturor. Să-i facem mamă scumpă această jertfă; voi sacrificaţi o fiică pe care aţi iubit-o întotdeauna, iar eu o mamă pentru care simt o mare dragoste, respect şi veneraţie. El va accepta jertfa noastră şi într-o zi ne va răsplăti.

Vă cer iertare din toată inima pentru atîtea neplăceri pe care

vi le-am provocat şi pentru atîtea neascultări. Iertaţi-mă pentru tot. Vă mulţumesc cu toată dragostea pentru grijile şi pentru tot ce aţi făcut pentru mine. Amintiţi-vă că nu voi conteni să fiu a voastră şi vă asigur că mă va bucura în mod deosebit dacă veţi apela la mine în tot ce voi fi în stare să vă ajut.

Amintiţi-vă, pentru alinare, că despărţirea noastră va fi foarte dureroasă, dar unirea noastră în paradis va fi cu atît mai consolatoare.

Iisus şi Maria să fie sprijinul vostru; Camilla îţi va fi alinarea. Eu vă cer încă odată din suflet binecuvîntarea şi ajutorul rugăciunilor voastre. Cu mii de sărutări..."

Bartolomea îşi consolase cu gingăşie mama, spunîndu-i: "Aminteşte-ţi că voi fi mereu a ta", dar Caterina simţea întrgul chin al unei pierderi definitive. Ştia că nu mai este cazul să tragă nădejde că lucrurile ce vor schimba, că fiica ei îi va risipi durerea căreia i se părea că nu va fi în stare să-i supravieţuiască.

Şi printre lacrimi, dar cu mare cerdinţă, începea să se împace cu gîndul în legătură cu marele gol care avea să se facă în casa ei sărmană.

XX

IATĂ-MĂ, DOAMNE!

În ajunul datei de 21 noiembrie 1832, ziua Prezentării Preacuratei Maria la Templu, cînd cădeau umbrele înserării şi clopotele de la biserica parohială anunţau apropiata solemnitate cu bătăi sărbătoreşti, Bartolomea îşi adună toate energiile inimii şi le oferi lui Dumnezeu ca să le susţină şi să le sporească. A doua zi dis-de-dimineaţă cînd aceleaşi clopote aveau să trezească satul, tînăra avea să-şi părăsească propria casă pentru totdeauna.

Îşi petrecuse noaptea într-o rugăciune în care erau adunate zvîcnirile sufletului ei în sărbătoare dar şi ale inimii sale rănite. În acea noapte, ultima pe care avea s-o petrecă în camera sa, tînăra se încredinţă cu totul lui Dumnezeu; în acele ceasuri paşnice şi tăcute, Bartolomea simţi încă odată bucuria profundă a pasului pe care avea să-l facă, simţi fericirea de a aparţine total şi irevocabil lui Dumnezeu şi pe aceea de a-şi consacra întrega viaţă unui ideal de iubire.

De bună seamă că, în intimitatea sufletului său, tînăra descoperi că totul, în scurta sa existenţă, purta amprenta Dumnezeului său. Cugetă din nou, retrăindu-le, la acele clipe în care intuise planul pe care îl făcuse Providenţa cu ea, îşi dădu seama că idealul căruia i se consacra avea rădăcini foarte adînci în trecutul ei de copilă neastîmpărată, de adolescentă plină de voinţă. îşi dădu seama, încă odată, că situaţia societăţii în care trăia impunea ca Biserica să intervină efectiv, în numele lui Cristos care trecuse prin lume făcînd bine tuturor, pusese la inimă necazurile celor sărmani, ale bolnavilor, ale celor neştiutori, ale tuturor celor care au nevoie de ajutor. Toate acestea o umpleau de încredere şi de curaj. Se simţi gata să înceapă senină, în pofida tuturor. Acum, aşa cum i se întîmpla adesea, transcrise într-un caiet ceea ce îi trecea prin minte şi prin inimă.

"Iată-mă, o, Iisuse, ajunsă în cele din urmă la momentul atît de dorit al jertfei mele. Astăzi, prin mîinile Mariei, am norocul să mă consacru deplin şi fără cale de întoarcere Preamăririi Tale şi slujirii aproapelui meu. În această împrejurare, singurul meu sprijin eşti Tu. Ştiu că sînt nevrednică,

netrebnică la toate, dar dacă Tu vrei poţi să mă ajuţi să fac şi minuni. Nu ştiu ce voi avea de făcut; Îţi promit numai, Doamne, că o să împlinesc bucuroasă tot ce-mi va cere cei ce Te vor reptrezenta pe Tine Doamne, din toată inima. Îţi închin liniştea, reculegerea, pentru a mă dedica în întregime aproapelui meu. Ţie îţi închin devoţiunea, rugăciunile şi Sf. Împărtăşanie pentru a face în schimb, aşa cum Îţi e voia.

Nu mai am nimic al meu. Sînt în întregime a Ta, în modul care Îţi place; accept din mîinile Tale tot ce vei vrea să pătimesc în acest nou mod de viaţă şi îmi propun ca de aici înainte să nu mai voiesc altceva decît pe Tine, vrerea Ta, binele semenului meu.

Ţi-o dăruiesc mama mea; ştii cît de mult o iubesc şi cît mă costă s-o părăsesc. Primeşte ofranda, ajut-o şi îmbărbătează-o.

Îţi închin pe sora mea; să ai Doamne o grijă deosebită de ea, dă-i darul preţios al vocaţiei religioase.

Îţi închin toate rudele mele, îţi încredinţez pe toate prietenele, îţi cer îngăduinţă pentru binefăcătorii mei: ajută-i, Doamne, şi salvează-i pe toţi.

Aduc în mîinile Tale puţinele lucruri pe care le am, pentru a fi folosite de cei sărmani. Eu am fost săracă dintotdeauna, iar de acum înainte voi fi săracă de bună voie.

Te rog, Doamne să mă însoţeşti cu Harul Tău sfînt, să-mi dai însuşirile necesare, să-mi păstrez întotdeauna bucuria inimii, credinţa în Tine, legătura cu Tine şi un sfînt curaj în toate lucrările făcute spre lauda Ta. O, Iisuse, poartă de grijă casei noastre: eu nădăjduiesc în harul şi ajutoarele Tale şi dacă va fi nevoie, n-o să-mi fie teamă să-Ţi cer şi miracole, fiindcă sînt sigură că le voi face.

Nu mă lăsa, Doamne, fără prezenţa Ta; fă să se construiască bisericuţa.

Îţi cer şi o altă însoţitoare, care să fie după inima Ta. Dă-mi-o Doamne grabnic, că am mare nevoie.

În sfîrşit îţi închin totul, pentru că eu nu mai vreau nimic, pentru că voi face şi voi pătimi după voia Ta. În totul mă leg de Tine şi voi lucra, voi cugeta, voi vorbi şi voi suferi cu Tine".

Lumina nesigură a noii zile o surprinse încă în rugăciune.

În noaptea aceea a început un dialog intim de iubire care avea să fie purtat pînă în ultima clipă a vieţii.

Bartolomea îşi făcu ordine în cameră cu grija ei obişnuită, apoi coborî liniştită scările. În uşa casei se simţi aproape sufocată de îmbrăţişările mamei. Ea reacţionă cu acel sentiment de buimăceală pe care-l provoacă adesea marile emoţii. Îi

răaspunse mamei cu o îmbrăţişare strînsă apoi grăbi pasul pe drumul pustiu spre biserică, inima îi bătea în piept nebuneşte, mintea refuza să gîndească. Bartolomea era singură: în acele clipe simţea, în inima sa, numai ecoul suspinelor mamei sale.

În biserică o găsi pe Caterina Gerosa, pe paroh şi pe duhovnicul ei, don Bosio. Slujba a fost celebrată în faţa altarului Preacuratei, în prezenţa unui număr restrîns de persoane apropiate. Nici un semn exterior nu lăsa să se vadă că în acele clipe se înfătpuia ceva măreţ. După Sfînta Liturghie cei doi sacerdoţi, Capitanio şi Gerosa, se îndreptară spre noua casă aflată nu departe de centrul satului Lovere. Se deschidea astfel, în acea îngheţată dimineaţă de noiembrie, prima casă a fiicelor Bartolomeei Capitanio.

Într-o cămăruţă mai puţin austeră decît celelalte, care probabil era destinată să fie locul de rugăciune al micii comunităţi, foarte tînăra fondatoare şi generoasa ei tovarăşă îngenuchiară în faţa chipului Maicii Domnului şi îşi închinară pentru totdeauna propriile vieţi.

Lumea din Lovere care asistase la modestele pregătiri ale casei, puţinele rude şi prietenii apropiaţi care erau la curent cu evenimentele zilei respective, ştiau, de fapt, doar atît: că două femei din satul lor începeau să trăiască împreună pentru a începe o lucrare a cărei finalitate era practicarea tuturor formelor de caritate. Bartolomea Capitanio şi Caterina Gerosa ştiau mult mai mult: atît una cît şi cealaltă ştiau că şi-au încredinţat propriile existenţe în mîinile lui Dumnezeu şi ştiau că ceea ce se păstrează în mîinile sacerdotale ale lui Cristos devine jertfă. Nu păstraseră nimic din ceea ce ar fi vrut să ţină pentru sine nici din egoism, nici de teamă pentru viitor. Nu-şi exprimaseră rezerve şi nu puseseră limite darului lor; se simţeau complet disponibile la orice apel. Scrisese chiar Bartolomea, printre rîndurile redactate în noaptea aceea, cu mare dragoste şi cu la fel de mare lumină interioară: "Doamne, din toată inima îţi închin liniştea, devoţiunea, rugăciunile şi Sf. Împărtăşanie pentru a face, în schimb, aşa cum Îţi este voia. Nu mai am nimic al meu..."

Da, pentru că ea ştia bine că nu este vorba de a da mult, ci de a da totul.

XXI

"SORA DE CARITATE"

Noua viaţă a început în singurătate: chiar în ziua aceea Caterina Gerosa a trebuit să se întoarcă acasă pentru că bătrîna mătuşă, foarte bolnavă, avea nevoie de ajutor. Bartolomea a rămas singură în acea clădire prea mare, rece, sărăcăcioasă, dar nu şi-a pierdut cumpătul, ba din contră a fost fericită să înceapă în acest fel viaţa ei nouă de soră de caritate.

Primul ei gînd s-a îndreptat către cei bolnavi. Se duse la ei, ca în fiecare zi, dar mai fericită şi mai bine dispusă decît a fost vreodată. Trecînd de la un pat la altul i-a anunţat pe toţi că din acel moment va sta cu ei, dar într-un mod nou şi permanent. Şcoala, vizitele la cei sărmani şi la bolnavii ţinuţi la domiciliu ar fi ocupat-o încă, dar faptul că va locui stabil atît de aproape de spital, îi va permite vizite frecvente, la orice oră, în orice răgaz de timp. Ziua aceea a fost o mare sărbătoare pentru cei bolnavi.

După amiază Bartolomea a rămas singură în casă şi se dedică unor treburi de primă necesitate. Sărăcia şi singurătatea erau sigiliul operei abia născute: tînăra fondatoare simţea acest lucru şi avea un sentiment profund de bună dispoziţie pentru că de ani de zile visa să realizeze o operă umilă şi plină de Dumnezeu. Nu că s-ar fi gîndit să trăiască mereu în solitudine, în linişte şi rugăciune: dar momentele din timpul zilei în care nu era direct implicată în opere de caritate ar putea fi, pentru ea şi tovarăşele ei, momente de rugăciune tăcută şi de unire intimă cu Dumnezeu. Din aceste întîlniri ar aduce lumina şi iubirea de răspîndit printre tineri, bătrîni şi bolnavi.

Aşa a petrecut Bartolomea primele ore de muncă şi rugăciune, gîndindu-se la tinerii care ar putea să populeze rapid acele cămăruţe vechi unde lipseau multe din cele necesare, dar unde ea şi tovarăşele ei ar răspîndi atîta dragoste.

Tîrziu după amiază veniră, într-adevăr, fetiţe, adolescenţi, fetişcane, copii şi băieţandri. În sat se ştia de-acum că Bartolomea locuia acolo. Către seară veniră şi prietenele ca să vadă, ca să observe.

A fost o după amiază în întregime apostolică: "învăţătoarea" se jucă cu micuţele ei, rămaseră împreună la rugăciune, apoi îşi luară rămas bun cu voioşie şi multe făgăduinţe.

Pentru prietene făcu onorurile casei, dezinvoltă şi prietenoasă ca de obicei, fericită ca o regină în regatul său, satisfăcută şi entuziastă în noua sa viaţă. Vizitatoarele au rămas descumpănite şi perplexe: era oare posibil ca acea casă veche, rece şi goală să închidă, ba chiar să împlinească visurile unei tinere de 26 de ani? Era de conceput să renunţi la căldura familiei, la confortul traiului în propria casă, să sacrifici sentimente profunde, să accepţi dezaprobări şi critici, pentru a plămădi o instituţie nouă? Nu ar fi fost mai simplu să fi continuat să facă acţiuni de caritate trăind în propria casă, liberă, fără constrîngerile regulilor şi voturilor? Viaţa în comun ar fi fost acceptabilă dacă noua Congregaţie ar fi fost într-o mînăstire închisă ca atîtea altele, fără misiuni apostolice; dar dacă surorile la care se gîndise Bartolomea trebuiau să iasă din casă pentru a veni în ajutorul suferinzilor, atunci ce semnificaţie ar mai avea viaţa comunitară?

Bartolomea a trebuit să citească în ochii prietenelor acestă perplexitate şi nesiguranţă şi acest lucru o îndureră. Nu pentru că ar fi participat, în vreun fel anume, la aşa ceva, ci pentru că îşi dădea seama cît de greu va fi să convingă opinia publică, să-i facă să înţeleagă pe locuitorii satului scopul instituţiei sale şi utilitatea muncii apostolice organizate, îndrumate şi reglementate. Nici măcar prietenele ei, cele care totuşi colaborau cu elan la apostolatul ei parohial, nici măcar ele nu reuşeau să înţelegă valoarea acelei idei temerare care se înfăptuise, în linişte, exact în acea dimineaţă rece de noiembrie. Era dureros pentru ea să constate incapacitatea lor de înţelegere care li se citea în ochi, pe care o intuia în tăcerea neliniştită; dar în străfundul inimii rămînea, în pofida tuturor acestora, credinţa de neînfrînt siguranţa ei. Astfel că, în acea primă întîlnire cu cele care fuseseră pînă în acel moment colaboratoarele ei în binefacere reuşi să dea la iveală sentimentul care-i domina pe toţi: o bucurie senină care, în scurt timp, a devenit contagioasă.

Odată ruptă gheaţa, conversaţia se desfăşură cu obişnuita familiaritate şi din partea vizitatoarelor. Dintre ele, cîteva asupra cărora Providenţa privise cu predilecţie, au intuit măreţia profundă a cucerniciei de care dădea dovadă Bartolomea şi chiar, înainte de a-şi lua rămas bun, simţiră deja atracţia către acel mod de viaţă.

Astfel Providenţa îndruma sufletele, umplea casa, deschidea drumul noului Institut.

Înainte de a se însera, Bartolomea i-a spus unei orfane: "Sînt singură, singurică. Nu vrei să vii să dormi alături de mine în noaptea asta?" Astfel, cu o micuţă orfană alături şi cu bolnavii în apropiere, obosită dar senină, adormi. Dorinţa cea mai arzătoare a tinereţii ei se împlinise.

Viaţa religioasă a foarte tinerei fondatoare avea să dureze opt luni. Nu putem să spunem că din cauza presentimentului morţii Bartolomea a cheltuit, încă din primele zile, toată energia pe care o avea. Ea a făcut acest lucru pur şi simplu pentru că acesta era felul ei obişnuit de a se consacra la tot ce avea ca scop Împărăţia lui Dumnezeu. Era în joc sfinţenia ei, acea sfinţenie "mare" pe care îşi propusese să o atingă "rapid" încă din zilele îndepărtate ale copilăriei sale. Anii care au urmat nu o învăţaseră că un astfel de ideal nu merita irosirea tuturor energiilor sale, ba chiar, cu trecerea anilor, înţelesese că nu ar fi putut să găsească un ideal mai valabil decît cel pe care şi-l alesese; iar bunul Dumnezeu îi arătase mijlocul de a-l înfăptui: caritatea faţă de toţi, cît mai deschisă, cît mai generoasă, cît mai necondiţionată.

Acestea erau gîndurile ei din orele de singurătate, cînd elevele se întorseseră acasă şi Bartolomea punea din nou în ordine sălile de clasă şi pregătea cina pentru ea şi pentru micuţa orfană, care se stabilise defmitiv alături de ea.

După puţină vreme, Caterina Gerosa, eliberîndu-se de îndatoririle de familie, reveni la congragaţie: începea deja să existe o comunitate mică, o mică sămînţă, dar plină de viaţă: era alcătuită dintr-o tînără de 26 de ani, inteligentă, activă, hotărîtă şi o domnişoară de 48 de ani, umilă, timidă, rezervată. Fiecare dintre ele avea motive întemeiate ca să nu accepte să fie "maica superioară" a comunităţii şi, dat fiind că în acele zile de început nu era absolut deloc nevoie de aşa ceva, cele două au rezolvat într-un mod fericit problema considerînd, fiecare pe rînd, că cealaltă este "superioara". Iată ce însemna să trăieşti într-o deplină simplitate, într-o perfectă armonie.

Bartolomea considera că întrucît Caterina Gerosa era mai în vîrstă, ea trebuie să fie, în mod indiscutabil, şefa comunităţii; şi într-adevăr o întreba în legătură cu orice hotărîre care trebuia luată, pentru orice activitate caritabilă. Gerosa, la rîndul ei, era mai mult decît sigură că Bartolomea, care era inteligentă, vioaie, intuitivă, avea datoria să conducă acestă lucrare care, de altfel, fusese plăsmuită în mintea şi în

inima ei. Ba chiar ea personal se considera incapabilă să conducă o operă a cărei vastitate o intimidase întotdeauna.

Pentru cele două femei veniră cîteva luni de muncă intensă, iar ele, cu rugăciuni fierbinți cereau bunului Dumnezeu să le mai trimită o tovarăşă: ar fi fost prima soră alături de cele două fondatoare.

Şi într-adevăr într-o zi se opri în poarta institutului o cabrioletă; din ea coborî Maddalena Giudici, ţăranca din Sellere căreia familia Capitanio îi închiriase casa şi terenul. Venise ca şi în alte dăţi cu o provizie mare de legume, dar de această dată cu încă un pachet în plus. Lăsă marfa, apoi cu un aer hotărît le anunţă: "Dacă mă acceptaţi, rămîn cu voi". În ziua aceea a fost o sărbătoare în familie: Dumnezeu răspunsese şi iată că sosise prima fiică a Bartolomeei. Bucuria le cuprinse, iar vestea se răspîndi cu repeziciune în sat şi a fost mare încîntare pentru toţi simpatizanţii noii congregaţii. Nimeni nu şi-a închipuit totuşi, în ziua aceea, că Maddalena Giudici va deschide calea la alte mii de surori de caritate.

Mama Caterina a fost, dintre toţi, cea mai fericită: ştia, de acum încolo, că alături de fiica ei, în casa aceea sărmană şi rece, trăia o femeie bună care le iubea încă de pe vremea cînd Bartolomea era o zvîrlugă de copil de numai cîţiva ani. Mama gîndea că ea ar putea s-o înconjoare cu o atenţie afectuasă, cu griji materne, că ar fi putut s-o înlocuiască întrucîtva pe ea însăşi alături de acea fiică binecuvîntată care-şi cheltuia energia cu o dărnicie de nedescris. Biata mamă, ce decepţionată ar fi fost dacă ar fi putut să pătrundă între acei pereţi! Ar fi văzut că fiica ei nu accepta nimic din ceea ce ar fi putut să atenueze acele condiţii de viaţă de extremă sărăcie, care erau întreaga bucurie a ei.

Totuşi venirea Maddalenei Giudici în micuţa casă o eliberă pe Bartolomea de multe îndeletniciri casnice care îi absorbiseră pînă în acel moment o mare parte din timpul pe care tînăra îl conscra activităţii caritabile, spitalului şi altor treburi în sat. În plus, după îndatoririle de la şcoală, Bartolomea urma să se dedice multor sarcini pe care şi le asumase în afara casei, cu consimţămîntul şi încurajarea lui don Bosio care înţelesese bine şi împărtăşea ideea noii instituţii aşa cum o concepuse Bartolomea... Aşa că tînăra continua să desfăşoare toate activităţile apostolice şi, mai mult decît atît, le asigurase o continuitate pentru viitor, chiar şi atunci cînd acţiunea ei personală ar fi lipsit. Au fost săptămîni de muncă istovitoare: trebuia să ajungă peste tot, dar Bartolomea era

singură. Acum că se consacrase oficial actelor de caritate, lumea apela la ea pentru orice problemă, dorea ca ea să fie prezentă în orice împrejurare dureroasă, i se pretindea ajutorul în orice dificultate. La rîndul ei, Bartolomea se simţea acum datoare să le arate dăruirea de sine şi nu refuza ajutorul pe care simţea că trebuie să-l dea. Notaţiile ei devin extrem de scurte, zilele ei se încheiau cînd ceilalţi se odihneau de mult. Nu a spus niciodată "Am obosit". Foarte adesea repeta, în schimb: "Ce mulţumită sînt!" Desigur că bucuria de a-şi fi văzut proiectul său atît de repede început, nu-i îngăduia, aproape, să se simtă obosită. Şcoală şi spital, instrucţie religioasă şi conducerea unor asociaţii, orfelinatul, asistenţa pentru săraci, caritatea la... domiciliu: toate acestea le organizase în circa două luni cu claritate de viziune şi vastitate de idei.

Trupul său firav din constituţie nu a putut să nu simtă istovitoarea oboseală din acele zile care durau douăzeci de ore. Dar chiar atunci cînd fizicul său se fărîmiţa, curajul şi dragostea îi dictau cuvinte ca acestea: "În sfîrşit mă găsesc în casa lui Dumnezeu. Inima mea se bucură cu fiecare zi în plus. Aceasta este o viaţă cu adevărat crucificată, dar cît de mult este îndulcită de Iisus care primeşte sacrificiile noastre. N-aş schimba-o cu toate bucuriile, nu spun numai pămînteşti, dar chiar şi cereşti, pentru că am siguranţa că exprim voinţa lui Dumnezeu şi faptul acesta mă face atît de fericită".

XXII

DAR DE CE, DOAMNE?

Ceea ce oamenii apropiaţi intuiseră şi lucrul de care mulţi se temeau, era adevărat: Bartolomea a cerut prea mult de la trupul ei, nu luase în seamă cerinţele lui cele mai modeste, nu-i îngăduise nici o mîngîiere. Acum toate resursele ei erau epuizate şi abia putea să comande membrelor acele activităţi pe care mintea le concepea şi le dorea. Îşi duse boala, prin forţa voinţei, încă vreo cîteva săptămîni, apoi a trebuit să cedeze şi să admită că este sfîrşită.

S-a întîmplat în după-amiaza zilei de 1 aprilie 1833. Împreună cu un grup de fete, Bartolomea lua parte la adoraţia eucaristă de la biserică cu ocazia Adoraţiei de patruzeci de ore. Aşa cum făcuse deobicei, şi-a spus rugăciunea şi cîntul coral cu fervoare şi elan. Simţea şi trăia întotdeauna bucuria profundă a rugăciunii în comun: prospeţimea sufletului ei descoperea atracţia comunităţii creştine adunată în rugăciune, care îi readuceau în minte vremurile pline de fervoare şi eroism din zorii creştinismului. Deschiderea spre simţul social, pe care întotdeauna a încercat să-l facă să pătrundă şi în activitatea ei de educatoare, îşi punea amprenta şi pe pietate, pe viaţa sa religioasă şi a tinerilor care o urmau şi pe care îi îndruma. Îi plăcea rugăciunea făcută cu solemnitate şi cu unitate de scop pentru Biserică, pentru umanitate, pentru diferitele grupuri sociale, pentru cerinţele întregii familii umane.

În ziua aceea, cînd a ieşit de la biserică ca să revină acasă, nu a reuşit să ascundă în spatele surîsului ei obişnuit, o durere profundă care o făcea să se simtă foarte rău cînd respira şi cînd mergea. Cei care erau în jurul ei îşi dădură seama de îndată, iar unul o căută prin mulţime pe Gerosa şi îi atrase atenţia. Poate că în acel moment Caterina Gerosa a spus: "iată-ne" şi veni grijulie alături de camarada ei. I-a fost de ajuns s-o privească pentru a-şi da seama de îndată că tînăra avea febră. Se îndreptară împreună spre casă. Bartolomea era tăcută dar senină; ba chiar, în pofida oboselii care o sleia, a vrut cu orice preţ să urce la casa unei fetiţe pe care o ştia bolnavă de mai multă vreme şi pe care o vizita din cînd în

cînd ca s-o încurajeze, pentru a o face să simtă prietenia şi compasiunea. Caterina Gerosa n-ar fi vrut să mai meargă acolo, dar a trebuit să cedeze la insistenţele Bartolomeei care probabil că avea în suflet presimţirea morţii sale nu prea îndepărtate. Şi aşa cu greutate ajunseră în căsuţa bolnavei iar Bartolomea îi adresă cuvinte de încurajare pentru suferinţă cu spirit apostolic şi cu mare dragoste. Dacă expresii ca acelea erau mereu pronunţate de ea cu căldură, în ziua respectivă probabil că ele i-au ieşit de la inimă cu puterea unui strigăt de dragoste: Bartolomea simţea prea bine că îşi vorbea sieşi, pentru că era sigură că ajunsese la acea fază dureroasă a vieţii ei în care ar fi putut să facă un singur lucru: să sufere.

Odată ajunse acasă, Caterina adună putere pentru acea autoritate pe care o respinsese întotdeauna, şi îşi obligă prietena să se culce. Bartolomea repeta că nu era nimic, că doar obosise rugîndu-se şi cîntînd la biserică. Spunea că totul va trece repede cu puţină odihnă. Dar faţa îmbujorată, ochii lucitori, gîfîiala obositoare grăiau de la sine că era vorba de cu totul altceva. Cînd veni medicul, Bartolomea a trebuit să accepte vizita şi cura prescrisă: era vorba de o febră violentă datorită unei inflamaţii pulmonare.

Tînăra înţelese că răul era periculos şi din acel moment simţi că trebuia să accepte trudnica şi dureroasa vrere a lui Dumnezeu.

Înainte de a pleca, medicul a vrut să vorbească între patru ochi cu Gerosa: ceea ce i-a spus, cu o francheţe dureroasă, a fost că tînăra fondatoare avea într-adevăr o pneumonie, dar într-o fază atît de avansată că se putea întrezări cu siguranţă o rapidă şi fatală deteriorare a organismului.

În acel moment Caterina Gerosa a avut senzaţia că ceva în inima ei s-a zdrobit pe neaşteptate. A rămas înlemnită, năucă. În acel moment credinţa ei era cea care ameninţa să se prăbuşească, precum şi speranţa într-un viitor pe care ea se străduia să-l vadă şi să-l accepte numai pentru că aşa îl vedea şi îl dorea marea sa prietenă. Dar dacă inima aceea ar înceta să mai vrea, să mai dorească să mai iubească, inima Caterinei ar putea fi curprinsă de vechile ei temeri.

Trecură cîteva ore de spaimă cumplită: cum mai puteau să creadă că ceea ce înfăptuiseră împreună era planul Providenţei, dacă Providenţa însăşi era pe cale să distrugă viaţa celei care intuise acest plan şi îl contrazicea? Dar atunci cînd, şi la cererea duhovnicului, găsi forţa să-i comunice bolnavei adevărul, a trebuit să se căiască pentru că Dumnezeu a con-

dus şi îndrumat acel suflet numai pe căile sale. Bartolomea o privi cu un zîmbet suav, cu o resemnare care vorbea numai despre dragoste. Era greu să accepte moartea cînd în ea totul era încă atît de viu, cînd proiectul său era în plină dezvoltare iar inteligenţa ei proiecta căi de ameliorare a noilor realizări. Era îngrozitor de greu să părăsească atîtea persoane îndrăgite şi să-i provoace mamei o durere şi mai mare. În acest tumult interior Bartolomea a cerut să-i fie adusă Sfînta Împărtăşanie, cu certitudinea plină de credinţă că legătura eucaristică avea să-i redea pacea. Şi a venit Isus în ziua aceea şi în altele, timp de trei luni cît a durat boala. Bartolomea nu se înşelase gîndind că numai astfel ar putea reuşi să surîdă şi să accepte.

În săptămînile care urmară, starea sa fizică a continuat să se înrăutăţească. Medicamentele nu i-au modificat gravitatea bolii care avansa inexorabil şi care nu lăsa loc pentru nici o nădejde. Bartolomea nu a spus niciodată că voia să se vindece, nici nu a cerut ca lumea să se roage pentru aceasta.

Ceea ce o bucura era doar siguranţa că împlineşte voinţa lui Dumnezeu. Astfel că biata ei cămăruţă a fost zile întregi locul unde se primeau învăţăturile cele mai profunde şi cele mai valabile. Se poate spune că pînă în ajunul morţii, Bartolomea a continuat să-şi ocupe locul de învăţătoare a bunătăţii şi a virtuţii.

De cîteva ori Gerosa a încercat să o scape de aceste vizite, convingîndu-i pe cei mici şi pe adulţi că bolnava avea nevoie de linişte. Cînd a aflat, Bartolomea o rugă să nu mai facă aşa ceva dîndu-i asigurări că oamenii care venau s-o viziteze o întăreau. Şi astfel a început un adevărat pelerinaj al oamenilor de toate vîrstele şi din toate straturile sociale, de la Lovere şi din alte localităţi din zonă. Cel ce suferă în lumina credinţei are întotdeauna lucruri importante de transmis. Din această cauză cei care aveau norocul să se apropie de sfînta aflată pe patul de muribundă, simţeau că au venit nu pentru a aduce consolare, ci pentru a fi consolaţi.

Într-o singură zi nu se simţi în stare să transmită pacea şi speranţa. Dumnezeu ştie cum să-i purifice pe cei mai apropiaţi Lui, dîndu-le cîteva ceasuri de dureroasă obscuritate. Şi Capitanio a cunoscut o agonie spirituală foarte aspră. Cei care o asistau în orele respective şi-au dat seama că bolnava lupta cu lacrimile, era întristată, neliniştită. Bartolomea a înţeles că suferinţa ei secretă fusese observată şi explică foarte simplu:

- Dumnezeu mă face să mă simt om; s-a retras de la mine.

Eu accept, totuşi, şi această nouă durere".

Dumnezeu o lipsea de bucuria de a suferi, îngăduindu-i să fie asaltată de dorinţa de a trăi, de a munci, de a înfăptui. Şi numai pentru că ştia bine că şi această încercare venea de la El, Bartolomea nu se lăsă cuprinsă de revoltă sau de disperare în acele momente.

Ceea ce reuşi să facă a fost să accepte să se purifice suferind în felul acela.

Împreună cu Caterina Gerosa rămîneau în casă pentru a o veghea mama şi sora ei Camilla. Pentru cîteva săptămîni mama Caterina a sperat să vadă triumfînd sănătatea fiicei sale. Medicul nu ascunsese, într-adevăr, gravitatea răului, dar boala era doar la început, îngrijirile nu-i lipseau şi apoi tinereţea este prin ea însăşi un remediu.

Acestea erau motivele de speranţă ale sărmanei mame. Dar mama nu- şi dădea seama că de fapt copila ei ceda acum în faţa unui rău care lucra de cîţiva ani împotriva corpului ei fragil.

Mama şi Camilla erau dispuse să facă orice sacrificiu pentru a face rost de medicamente, aducîndu-le la nevoie de la oraş, dar chiar dacă noaptea i le administrau cu o punctualitate scrupuloasă, aceste medicamente aveau de luptat într-un organism atît de distrus încît se dovedeau absolut ineficiente.

Bartolomea înţelegea, ştia acest lucru: se simţea vlăguită de forţe şi devorată de febră, în fiecare zi, ba chiar de la o zi la alta mai rău. Nu-şi făcea iluzii şi nu făcea nici un mister din acest fapt. În felul acesta mama şi sora îşi pierdură, în scurtă vreme, orice nădejde. Încă nu-şi redobîndiseră liniştea lăuntrică după plecarea din casă a Bartolomeei, iar acum totul le spunea că trebuiau să se pregătească pentru o despărţire mult mai adîncă şi definitivă. N-ar fi putut să accepte gîndul că, de fapt în pofida tuturor obstacolelor, Bartolomea nu era atît de departe, că ar fi putut s-o întîlnească în biserică, că ar fi putut s-o caute în noua ei casă unde intrase ca mireasă a lui Christos şi ca soră a oricărui om avea nevoie de ea.

Mama, bătrînă şi cu o sănătate delicată, părea realmente că se încovoaie, că va fi zdrobită sub greutatea noii dureri. Rămînea ore în şir la căpătîiul fiicei sale muribunde, fără să vorbească, fără să vadă, fără să audă nimic. Uita să mănînce, nu mai simţea nevoia să doarmă, nu-i păsa dacă venise seara sau apăruseră zorii altei zile. Ştia doar că fiica ei pe care a mîngîiat-o atît de mult încă de cînd era mică, comoara ei pe care o înţelesese şi o iubise cu duioşie, se pregătea să facă

trecerea spre care ea, mama ei, nu putea s-o însoţească. Ar fi putut să plîngă, să se roage să se agaţe de acel trup iubit care era şi al său; dar nu-i era îngăduit să treacă "dincolo". Bartolomea se îndrepta într- adevăr într-acolo, surîzătoare pentru că vocea care o chema de dincolo era bine cunoscută şi atît de îndrăgită. Misterul morţii o îngrozea în acele zile pe Caterina. Întotdeauna fusese credincioasă şi în această credinţă se salvase de multe ori de la deznădejde, în viaţa dură pe care o dusese. Dar acum ce mîngîiere putea să-i ofere credinţa? Putea să-i dea asigurări că Bartolomea începe o viaţă nouă mai fericită şi fără sfîrşit; că nu ar mai fi putut să trudească şi să pătimească; putea să-i dea siguranţa că într-o zi se vor reîntîlni, ele amîndouă, mamă şi fiică, în acea fericire pentru totdeauna. Dar mama Caterina căuta desnădăjduită un fir de speranţă care s-o ajute acum, în acel tragic prezent. Şi nimeni nu i-l arăta.

Bartolomea o vedea cum pătimeşte: cine agoniza de fapt în acele clipe? Agonizau împreună, una pentru cealaltă.

Într-o seară Bartolomea îi făcu semn mamei să se apropie şi mai mult de ea şi cînd faţa ei o simţi pe cea înfierbîntată a fetei, aceasta îi şopti cu gingăşie: "Mamă, nu trebuie să plîngi dacă Dumnezeu mă cheamă acum în Paradis; ar trebui, în schimb, să-i mulţumeşti".

Cuvintele sfinţilor au, uneori, o forţă atît de puţin omenească şi atît de divină încît se poate obţine ce nu mai putea fi sperat. În seara aceea Bartolomea a avut într-adevăr marea bucurie de a auzi pe mama sa care, plîngînd întristată, spunea: "Doamne, facă-se voia Ta".

XXIII

"E AICI ÎNVĂŢĂTORUL, ŞI TE CHEAMĂ"

Veni şi iulie. Întregul sat Lovere continua să urmărească neliniştit evoluţia bolii. Caterina Gerosa, mama, Camilla, cu toate că de acum erau sigure de starea foarte gravă în care se afla iubita lor, pîndeau totuşi orice simptom care ar fi putut să alimenteze cea mai mică speranţă. Bolnava era senină, dispusă să accepte orice îngrijire, pentru a face plăcere celui care îi stătea la căpătîi cu atîta dragoste. Dar în inima ei simţea cu siguranţă că existenţa ei pămîntească avea să se sfîrşească în curînd.

Adesea, în planul providenţial al unei vieţi, se înregistrează coincidenţe bogate în semnificaţii şi mai elocvente decît orice vorbă omenească. În ultima perioadă a vieţii tinerei fondatoare, cînd multe se gîndeau, fără chibzuinţă, că dispariţia prematură a Bartolomeei punea în pericol, dacă nu făcea chiar imposibilă, continuarea operei începute, exact în cămăruţele aflate sub cea în care se consuma existenţa ei fizică, se desfăşurau lucrările pentru amenajarea capelei Congregaţiei care abia se înfiripase. Fusese visul măreţ al Bartolomeei încă de cînd pusese ochii pe acest edificiu că el ar putea deveni "sediul central" al noii instituţii. Acum, în lungile ore de durere de imobilitate, de neputinţă, îi ajungeau la ureche loviturile, zgomotul făcut de muncitorii care, înlăturînd unele ziduri şi înălţînd altele, înfăptuiau de fapt dorinţa ei. Gerosa voise ca lucrările să fie întrerupte pentru ca prietena ei să nu fie tulburată, dar cînd Bartolomea îşi dădu seama de aceasta, o rugă să nu o lipsească de bucuria de a auzi că tocmai se realizează ceea ce îşi dorise atît de mult. Era ca şi cînd pe trupul ei în ruină se clădeau, puternice, temeliile operei sale. Exact acolo, unde mîna muncitorului săpa, mîna lui Dumnezeu punea sămînţa evanghelică care trebuia să moară şi piatra unghiulară care avea să susţină o construcţie impunătoare. Probabil că asemenea amănunte şi coincidenţe nu reţineau atenţia celor care sufereau alături de Batolomea; ei, însă, nu-i scăpa adevărul că, din sacrificiul prematur al vieţii sale, Dumnezeu avea să înalţe o lucrare care ar putea fi numai "operă a mîinilor Sale".

Era atît de sigură de aceasta încît, într-o zi, profitînd de absenţa persoanelor străine, o anunţă pe Caterina Gerosa despre un proiect: îşi adunase toate forţele de care era în stare pentru a îngîna, de îndată, cererea de recunoaştere a noii instituţii de către Autoritatea Civilă. Se interesă să fie făcute documentele necesare şi să fie trimise la oficialităţile competente. Cererea, redactată cu o mînă nesigură şi cu preţul unei mari oboseli, spunea între altele că Bartolomea Capitanio şi Caterina Gerosa puneau la dispoziţia noii fundaţii "toate bunurile lor şi întreaga lor activitate". Documentul îşi făcu drumul său, trecu de la un birou la altul şi, în fine, mai tîrziu, a fost aprobat; dar desigur nici un funcţionar al Guvernului Regatului Austriac nu a ştiut niciodată cu cîtă dăruire conştientă declarase Bartolomea Capitanio că vrea să se consacre operei abia începute. Aceasta rămînea un secret pe care îl ştia doar Dumnezeu.

Bartolomea nu se amăgea că ar putea să cunoască în timpul vieţii bucuria aprobării Institutului care a ajuns, într-adevăr, la cîteva zile după moartea ei. Ea nu se îndoia că şi acest lucru va fi fost prevăzut de bunul Dumnezeu. Ba chiar în ziua cînd se sărbătorea Trupul Domnului şi s-a spus că exact pe sub fereastra ei trecea procesiunea eucaristică a fost văzută cum i se luminează faţa şi cum surîde; celor din preajmă le spuse în şoaptă că această bucurie neaşteptată era desigur un răspuns din partea Domnului.

Era deja sfîrşitul lui iulie; viaţa Bartolomeei nu era decît o biată flăcăruie care nu mai avea de unde să se alimenteze. Respira cu greutate, nu mai mînca, nu putea să vorbească, părea să nu mai audă nimic. Pe faţa ei palidă şi răvăşită de boală rămînea totuşi lumina ochilor săi buni şi cel care avea norocul să ajungă în camera ei nu putea să uite puterea privirii acelei tinere muribunde.

Cînd a ajuns să înţeleagă că moartea este apropiată, starea sa de spirit nu a părut schimbată. Între ultimele ei fraze, biografii o amintesc pe aceasta: "Nu ştiu de ce unii sfinţi s-au temut de moarte. Eu mă simt liniştită! Dacă m-aş teme, l-aş necăji pe Cristos". La 25 iulie se stinse cu surîsul pe buze nemaiavînd forţa să strîngă crucifixul între degete, trupul i se lăsă moale lipsit de orice capacitate de reacţie, respiraţia îi deveni atît de dificilă încît toţi au simţit că i-a sosit sfîrşitul. A fost chemat de urgenţă don Bosio ca să-i dea Ultimele Taine: în ciuda epuizării fizice, Bartolomea era conştientă, aşa încît a putut să urmărească rugăciunea sfîntă. Cînd i s-a

dat ultima împărtăşanie, nu a dat nici un semn că ar participa la ce se întîmpla alături de ea. Lunga tăcere care urmă era pentru toţi aceea a agoniei; dar cîte momente a mai trăit Bartolomea în acea sfîntă intimitate, nimeni n-ar putea s-o spună. Cei prezenţi puteau doar să intuiască faptul că ea era conştientă că acelea erau ultimele ei clipe de închisoare; avea să întîlnească în curînd pe Domnul său, pe marele său prieten, pe Isus. Încă puţină vreme acea tînără curajoasă a trebuit să se agaţe de credinţă, pentru cîteva ore, poate pentru cîteva minute, ea ar fi continuat să repete: "Doamne, eu cred". Printre lacrimi şi chinurile mamei şi ale celor prezenţi Bartolomea ar fi deschis de îndată marea poartă a fericirii, dincolo de care omul poate să spună, în sfîrşit: "Doamne, eu văd".

Trecu o noapte îndurerată; ce mai era viu oare în acel trup distrus? Mereu lucidă şi trează era inteligenţa, după cum prezent şi treaz era spiritul.

În dimineaţa de 26 iulie a fost celebrată Sfînta Liturghie pentru ea, iar Caterina Gerosa, care era prezentă împreună cu cîteva orfane, avea să observe un neobişnuit aflux de săteni. La încheierea ceremoniei, Caterina s-a întors acasă în grabă, împinsă de la spate de un trist presentiment. Şi într-adevăr, la scurtă vreme după întoarcerea ei muribunda îşi pierdu cunoştinţa; rămase imobilă; respiraţia deveni tot mai slabă şi mai dezordonată. Mama şi Camilla erau alături; nici un cuvînt, nici un gest necuviincios nu a tulburat acele clipe sacre, pentru că în ele lua sfîrşit sacrificiul voluntar al unei vieţi tinere, trăită numai pentru Dumnezeu.

Pe cînd mama şi Camilla se priveau cu o durere mută şi se îmbrăţişau în linişte, Caterina Gerosa, Maddalena Giudici şi puţinii oameni prezenţi înţeleseră că Bartolomea se întorsese în tăcere la Dumnezeul ei.

XXIV

DUREREA TUTUROR

Din turla bisericii parohiale a satului Lovere se răspîndiră triste bătăi de clopote: "Mulţimea, adînc întristată, zicea: "A murit o sfîntă".

Locuitorii ieşiră pe uliţe, apoi ca şi cînd ar fi fost o întîlnire prevăzută, cu toţii se îndreptară spre casa unde zăcea corpul neînsufleţit. În durerea comună fiecare simţi nevoia, acum, să vorbească despre ea şi mulţi au fost cei care au scos la iveală acte de caritate necunoscute, binefaceri neştiute de alţii, ajutoare discrete aduse numai în numele lui Dumnezeu. Erau şoapte înăbuşite de plîns, o durere comună; mulţi plîngeau, toţi voiau s-o vadă.

Camera de priveghi fusese pregătită de fetele din sat, poate mai mult ca de sărbătoare decît ca un semn de doliu. Trupul neînsufleţit, deşi înţepenit de moarte, purta o senină expresie de pace, cum stătea pe un pat curat, între cele mai frumoase flori. Populaţia se perindă timp de două zile, adulţi şi copii, oameni din Lovere şi din localităţile învecinate, cu toţii păreau să fi venit la o întîlnire de la care nu puteau lipsi. Cîte binecuvîntări, cîte mulţumiri pline de emoţie, de cîte ori rugăciunea de pomenire nu se transformă în cerere încrezătoate de înduioşare a lui Dumnezeu.

Mama şi Caterina Gerosa păreau două întrupări vii ale durerii: privegheau zi şi noapte trupul aceleia care părea să fi dus cu ea orice speranţă. Mute, gîrbovite sub crucea lor, păreau convinse că în clipa în care sufletul scumpei lor va părăsi sărmanul trup sfîrşit, timpul se va opri, pentru a le lăsa lor măcar rămăşiţele pămînteşti ale Bartolomeei.

Către amurgul celei de-a doua zi a acelui pelerinaj de recunoştinţă, cele două femei au fost îndepăratate aproape cu forţa din camera de priveghi. O mulţime uriaşă se revărsa deja pe uliţele satului, către spital. Apoi se alcătui un cortegiu tăcut al cărui capăt nu putea fi zărit. Preoţii erau în jurul sicriului ca să-şi înceapă slujba. În acele momente nimeni nu încerca să- şi stăvilească emoţiile; preotul care oficia, însuşi bătrînul paroh din Lovere, abia termină ritualul luptîndu-se cu greutate să-şi învingă emoţia. Apoi cortegiul se puse în

mişcare. Cei care nu puteau să participe trimiteau, de la ferestre binecuvîntări, flori, sărutări. Întregul parcurs nu a fost scurt: aproape fiecare uliţă din Lovere a văzut trecînd cortegiul, ba chiar gloria cerească a celei care, neobosită şi surîzătoare, fusese apostol al lui Dumnezeu. De-a lungul uliţelor mai spaţioase şedeau săracii, bătrîni şi bolnavii aşteptînd trecerea coşciugului.

În faţa trupului neînsufleţit toţi tinerii din regiune aduceau un ultim omagiu celei care-şi consacrase anii cei mai frumoşi din viaţă iubirii celei mai pure şi mai profunde. De cîte ori nu le vorbise Bartolomea, cu diverse ocazii, despre dragostea cea adevărată, de cîte ori nu le explicase că tinereţea trebuie folosită tocmai pe baza dragostei şi că dragostea nu este pur şi simplu o atracţie a inimilor care au nevoie de afecţiune, înţelegere şi simpatie. De cîte ori nu susţinuse Bartolomea că dragostea, dacă nu este abnegaţie şi sacrificiu, atunci nu este dragoste.

Printre fetele care se rugau lîngă sicriul în care se afla trupul ei, multe îşi aminteau cu nostalgie că se apropiaseră de ea şi înţeleseseră, în acele momente, ce înseamnă a iubi. Poate că pe acele uliţe ele o întîlniseră cîndva, pe ea cea surîzătoare şi mereu grăbită, făcuseră împreună o bucată de drum, iar acele întîlniri care păreau întîmplătoare fuseseră începutul unor discuţii prieteneşti, intime şi preţioase.

Cîte dintre nevestele din Lovere, dintre tinerii aflaţi în pragul dragostei lor, nu erau nevoiţi să recunoască acum în adîncul conştiinţei lor, că cele mai profunde convingeri despre sfinţenia vieţii matrimoniale fuseseră dobîndite în întîlnirile cu Bartolomea, cu acea fată extrordinară a cărei inimă fusese dăruită încă de la început lui Dumnezeu.

Sicriul pătrunse în Biserică: lumea se îmbulzi înăuntru pentru că nimeni nu voia să fie exclus de la restul ceremoniei. Parohul urcă în amvon şi începu predica. Era încă vizibil mişcat şi poate că tocmai pentru a-şi înfrîna emoţia citi îndemnurile Sf.Pavel către credincioşii din Tesalonic. ... Nu vă întristaţi, ca ceilalţi, (păgîni) care nu au nădejde. Pentru că de credem că Isus a murit şi a înviat, tot aşa credem că Dumnezeu, pe cei adormiţi întru Isus, îi va aduce împreună cu El... De aceea mîngîiaţi-vă unii pe alţii cu aceste cuvinte.

Dar nici măcar autoritatea Sf.Pavel nu avu puterea să zăgăzuiască valul de emoţie generală, iar bătrînul paroh a trebuit să se oprească.

Se întrerupse, apoi încercă să-şi reia discursul, vru să continue, dar nimeni nu reuşi să-i înţeleagă vorbele: toţi îi

înţeleseră, în schimb, lacrimile.

Prezent la funeralii, don Bosio n-a scos nici un cuvînt. El care cunoştea sufletul Bartolomeei pînă în frumuseţile lui cele mai ascunse şi mai tainice, alături de durerea pentru dispariţia prematură din viaţă a acelei fete, se bucura pentru fericirea şi gloria eternă care îi vor fi date fiicei lui spirituale.

De la biserica parohială cortegiul se îndreptă spre cimitirul din Lovere.

Aproape în centrul cimitirului fusese săpată o groapă obişnuită: însoţit de un cor de rugăciuni, sărmanul sicriu fu coborît acolo. Pe scîndura de deasupra erau doar două iniţiale B.C. Nu exista nimic care să facă deosebirea dintre această biată călugăriţă şi consătenii ei sărmani.

Elevele, prietenele, un mare număr dintre cei prezenţi, îi acoperiră mormîntul cu flori apoi, împreună, cu sufletele pline de durere şi jale, aruncară şi bulgări din pămîntul scos din groapă.

Cînd mulţimea se împrăştie şi fiecare se înapoie în tăcere acasă, Caterina Gerosa şi Maddalena Giudici mai rămaseră lîngă acel mormînt proaspăt vreme îndelungată, în rugăciune. Păreau că aşteaptă de dincolo un răspuns care ar putea să le hotărască viaţa. Reveniră şi în ziua următoare şi pe mica movilă de pămînt răscolit nu găsiră decît o cruce, simplă, asemenea celorlalte din jur.

XXV
PERPLEXITATEA CATERINEI GEROSA

După dispariţia Batolomeei Capitanio, populaţia din Lovere a fost sigură că lucrarea ei ar putea începe să lîncezească şi apoi să se stingă în mod inevitabil.

Gerosa nu ascundea propria incapacitate, propria lipsă de pregătire, ba chiar toţi cunoşteau prudenţa ei în a lua parte la o iniţiativă atît de temerară, de vastă şi în care trebuia să te implici atît de mult. Şi cu toţii cunoşteau că dacă Gerosa aderase, la un moment dat, la proiectele Bartolomeei, o făcuse numai pentru că Don Bosio o ajutase să-şi înfrîngă timiditatea asigurînd-o că aceea era calea pe care o indica Providenţa. Numai atunci cedase, înfăptuind un act cu adevărat eroic de credinţă şi supunere. "Vor o operă mare - şi-a spus - eu nu înţeleg şi nu o văd. Totuşi îi las pe ei să facă din mine ceea ce vor". Şi astfel, la 21 noiembrie 1832, intrase cu Capitanio în noua casă, marcînd punctul de pornire al noii opere.

Acum, la distanţă de opt luni se regăsea singură în fruntea unei instituţii care o intimida. După ce trecură primele zile de buimăceală Caterina Gerosa şi Maddalena Giudici înţeleseră că trebuie să discute despre situaţia lor actuală de colaboratoare ale unei fiinţe extraordinare care, plecînd pentru totdeauna, le lăsase totuşi o moştenire extrem de preţioasă a unui vast plan, în numele binelui ce trebuia înfăptuit pentru Biserică, prin urmare pentru Cristos.

Primul impuls al celor două femei a fost acela de a renunţa şi de a se întoarce, una la casa ei, iar cealaltă la pămîntul ei. Iar programul nu ar fi fost înfăptuit dacă asupra lucrării nu ar fi vegheat preoţii din Lovere, în primul rînd don Bosio. Cînd el a fost sigur în ce măsură Gerosa cumpănise şi hotărîse, s-a dus la ea şi i-a vorbit cu claritate: lucrarea fusese dorită de Dumnezeu, prin urmare trebuia să continue să existe şi să-şi realizeze rolul pentru care fusese concepută. Dacă într-un moment Providenţa se servise de un instrument dotat şi calificat cum fusese fără îndoială Bartolomea, acum nu ar fi avut desigur dificultăţi să acţioneze prin intermediul unui instrument umil şi poate nepotrivit, cum

părea să fie Caterina Gerosa.

Pentru o ființă obișnuită să vadă faptele omenești prin lumina credinței, acest argument era valabil și convingător. Și într- adevăr Gerosa îl acceptă și de atunci nu a mai vorbit că s-ar întoarce în familie. Avea să rămînă la locul ei, să continue cu încredere lucrarea Bartolomeei, așteptînd ca o forță nouă să se insereze în instituția care abia apărea.

În felul acesta a devenit Caterina Gerosa co-fondatoare a Institutului, nu atît, sau în orice caz nu numai, pentru că a pus cu generozitate la dispoziție mijloacele materiale pentru realizarea proiectului, ci mai cu seamă pentru că a suportat greutatea dificultăților, a tuturor încercărilor, a trudei din primii ani. Și a făcut-o fiind susținută numai de o mare credință și de o mare dragoste, tocmai pentru că nu a reușit să-și dea seama de vastitatea operei și de felul cum avea să crească.

Și atunci fetițele se întoarseră la școală, săracii din sat simțiră că cineva încă se mai gîndea la ei. Prietenele Bartolomeei, acele tinere pline de voință care ani îndelungați admiraseră curajul ei apostolic, plămădit dintr-o largă deschidere, dintr-un mare sacrificiu și un mare entuziasm, se simțiră moștenitoare și păstrătoare responsabile ale bogăției sale spirituale. Ceea ce Capitanio le învățase mai ales prin puterea exemplului, cu vorba rostită și cu scrisul, a devenit spiritul activității lor de binefacere, care trebuia să fie continuarea a ceea ce fondatoarea începuse. Unele dintre acestea se prezentară la Caterina Gerosa cerîndu-i să fie admise în Institut ca surori de caritate. Astfel încît, după puține luni de la moartea Bartolomeei, părea că o viață nouă reînsuflețește opera abia începută care, la opt luni de la înființare, li se păruse multora că lîncezește și e pe cale să sfîrșească.

Gerosa se reînsufleți ea însăși și a trebuit să plîngă încă odată de bucurie amintindu-și că Bartolomea, în ultimele ei ore de viață, o asigurase că, după moartea ei, va continua să asiste la acea lucrare și s-o facă să avanseze. Lucrul acela se întîmplase, Caterina Gerosa nu știa, dar se întîmplase cu adevărat și anume că instituția trăia și făcea binele, iar acest fapt îl simțea în fiecare zi.

Veni în curînd și decretul de aprobare a Institutului din partea autorităților civile, la puțină vreme după cel eliberat de autoritățile ecleziastice și, în scurtă vreme, au fost încheiate și lucrările de refacere a noii capele. Caterina Gerosa avea în mînă o operă abia începută, activă, dar - spunea ea - nu putea să precizeze cum se petrecuse acest lucru. Și nu se

putea şti, remarca cineva, dacă aceste afirmaţii îi ieşiseră din suflet cu mîhnire sau cu bucurie.

De bună seamă cu bucurie. Lucrul pentru care se necăjea, în schimb, aproape în fiecare zi era acela de a fi luată drept "maica superioară", conducătoarea instituţiei. Autoritatea o sufoca: era o greutate pe care nu putea să o accepte. În acest caz se pare că ar fi păcătuit prin încăpăţînare.

Uneori la uşa Institutului (sau al "Micii mănăstiri", cum îi spuneau toţi oamenii din Lovere) se puteau auzi replici ca acestea:

- Aş vrea să vorbesc cu Maica superioară, îi spunea vreun vizitator Caterinei Gerosa, care se dusese să deschidă.

- Maica Superioară nu este aici, răspundea presupusa portărească, sigură pe ce făcea, de parcă ar fi citit toate acestea în Evanghelii.

- Şi totuşi, insista vizitatorul, am nevoie s-o văd chiar pe dînsa şi să-i vorbesc deîndată.

- Dacă pot să vă fiu de folos, spunea ea atunci grijulie, o să-mi dau toată silinţa. Spuneţi-mi mie: eu sînt "cea mai bătrînă".

Şi astfel susţinut de sentimentul responsabilităţii şi de spiritul de sacrificiu al "celei mai bătrîne" Institutul continua să trăiască şi să se dezvolte în activitatea sa pentru promova rea binelui.

În 1835 comunitatea cuprindea şase surori. Acesta a fost momentul în care don Bosio s-a gîndit că venise clipa să le dea o uniformă. Cu acel prilej Caterina Gerosa îşi luă numele de Suor Vincenza.

Veşmîntul religios al fiicelor Bartolomeei a fost făcut extrem de simplu; a fost gîndit la fel ca îmbrăcămintea persoanelor de condiţie modestă, potrivit uzanţelor timpului, fără văl scrobit, fără acoperămînt unduios, fără complicaţii ciudate şi inutile. Trebuia pur şi simplu să realizeze scopul orecărei uniforme, adică acela de a fi o mărturie.

Şi într-adevăr, veşmîntul religios pe care cele şase fiice ale Bartolomeei Capitanio l-au îmbrăcat, mărturisea societăţii care tocmai în acel an fusese lovită de holeră, că acele femei aparţineau lui Cristos şi că în numele Lui juraseră să facă orice act de caritate, fie chiar şi cu pericolul de a se expune contagiunii şi oboselilor celor mai mari. Tocmai ca urmare a curajului pe care ele l-au demonstrat în cursul acelei epidemii, faima carităţii lor a depăşit graniţele stricte ale localităţii Lovere şi ale Văii Camonica şi s-a răspîndit departe. Atunci unii preoţi se adresară superioarei Institutului ca să trimită

călugărițele să-și îndeplinească operele de caritate în parohia lor. Dar Gerosa nu era încă pregătită să primească propuneri de acest fel și era foarte departe de a considera că mica plantă semănată la Lovere ar putea să rodească și să se dezvolte și în altă parte. Apoi gîndul că această dezvoltare depinde de ea și că i-ar reveni răspunderea pentru aceasta, o împietrea pur și simplu și o făcea să simtă încă și mai acut sentimentul propriei incapacități. Iar spaima a fost atît de mare, după cum se poate afla dintr-un manuscris care cuprinde istoria Institutului din primii 50 de ani de funcționare, încît în 1838 existența acestuia a fost în pericol serios: Gerosa se gîndise într-adevăr să unifice congregația fiicelor Bartolomeei Capitanio cu cea a călugărițelor din Sacro Cuore, înființată de contesa Verzeri, la Bergamo. Se pare că unificarea fusese pe punctul de a se realiza, întrucît episcopul de Brescia era informat în legătură cu aceasta, aproba inițiativa și chiar o invitase pe Verzeri la Lovere, unde totul urma să fie finalizat. Dar Gerosa se pare că și-a dat seama întrucît, atunci cînd a comunicat celorlalte călugărițe proiectul, niciuna nu l-a acceptat, ba chiar cu o sinceritate respectuoasă i-au declarat toate că nu se putea aproba un asemenea proiect care ar fi însemnat însăși distrugerea operei începute de Capitanio.

După această înfrîngere, Gerosa își reluă încrederea și acceptă să-și poarte crucea pînă în momentul în care Dumnezeu, singurul care avea putere și dreptul asupra ei, avea să i-o dea jos de pe umeri.

Așa că din sacrificiul și dragostea ei, opera începută de Capitanio căpătă o vigoare de viață nouă și forță de răspîndire, în așa fel încît, la moartea cofondatoarei, petrecută la 29 iunie 1847, Institutul avea 24 comunități organizate și 243 călugărițe, formate de ea pentru viața religioasă potrivit spiritului apostolic și dinamic imprimat de Bartolomea. Dorința ei de smerenie, de a trece neobservată, de a se face nevăzută, nu le-a împiedicat pe primele călugărițe ale Congregației, rămase atît de devreme fără fondatoarea lor, să primească din inima bună a Caterinei Gerosa acele bogății de maternitate gingașă și profundă care, în secolele următoare, aveau să le împărtășească tuturor celor în suferință.

XXVI

RECOLTE ABUNDENTE, DE LA O MICĂ SĂMÎNŢĂ

După acele începuturi, Domnul continuă să invite lucrătoare în via sa, iar invitaţia a fost presantă, persuasivă. În prezent fiicele Bartolomeei Capitanio, care îşi spun, toate, "călugăriţe ale Maicii Domnului Copilă" numără împreună peste 9.000, patria lor este lumea întreagă, iar activitatea lor cuprinde orice formă de caritate.

Germenii conţinuţi implicit în ideea temerară pe care fondatoarea nu a avut timpul s-o înfăptuiască, au cunoscut într-adevăr o dezvoltare miraculoasă, într-o mulţime de opere extrem de preţioase din punct de vedere uman şi creştin. Surorile de caritate, după o pregătire spirituală şi profesională de calitate, se rostuiesc, de la casele unde şi-au petrecut noviciatul, în diferite reşedinţe de pe diverse continente, pentru a coopera la dezvoltarea extensivă şi intensivă a Împărăţiei lui Dumnezeu pe pămînt, mărturisind caritatea maternă a Bisericii care se apleacă asupra oricărei nevoi a omului.

Dintre toate aceste activităţi, prima, în ordine temporală, întrucît i-a fost cea mai apropiată de inimă fondatoarei sale, este fără îndoială educarea tineretului în şcoli, colegii şi în toate instituţiile pe care sărăcia şi mizeria morală le fac indispensabile. Sarcina aceasta este delicată şi plină de responsabilitate întrucît, aşa cum a afirmat papa Pius al XII-lea într-un discurs ţinut în faţa educatoarelor, în mai 1951, "arta de a educa este, sub multe aspecte, arta de a-te acomoda vîrstei, temperamentului, caracterului, capacităţii, nevoilor, aspiraţiilor juste ale tinerilor de astăzi...; de a te conforma ritmului înregistrat de progresul general al umanităţii". Iar călugăriţa educatoare ştie că înfăptuişte, prin însuşi faptul educării tineretului pentru viaţă, o acţiune profund socială pentru că femeia este cea care edifică sau distruge familia, iar familia este prima celulă a societăţii şi a Bisericii.

Multe energii ale Congregaţiei sînt dirijate în domeniul spitalicesc, într-o gamă foarte mare de acţiuni de asistenţă impuse de vîrstă şi de boala celor aflaţi sub observaţie. Micul spital din Lovere, cu 10 paturi şi două infirmiere, a fost

sămînţa din care au răsărit, în chip miraculos, se poate spune, modernele complexe spitaliceşti bine dotate şi foarte mari. Călugăriţa ştie să trăiască printre bolnavi şi ştie să tămăduiască o durere întrucît, aflîndu-se la picioarele Crucifixului, a ştiut să-şi ia asupra sa această durere. Trăieşte senină chiar şi printre nebuni, şi în mizeria casei durerii ochiul său limpede spune că Dumnezeu este bun.

La 30 de ani de la moartea Gerosei, în 1840, Congregaţia cuprindea opere misionare în India, Birmania, Pakistan, la început, iar mai recent în America, în Africa şi în Japonia. Biserica este fundamental misionară, prin urmare în opera sa nu pot fi ignorate greutăţile apostolice şi nu poate să nu se preocupe de recoltele lăsate în părăsire din lipsa lucrătorilor. Astfel că încă de atunci, în fiecare an un grup de călugăriţe îşi părăsesc patria, îşi părăsesc adeseori chiar părinţii, o mulţime de obiceiuri şi de activităţi familiare, pentru a se consacra cu entuziasm şi cu un adevărat eroism într-o societate pe care nu o cunosc, care adesea le este ostilă, pentru a o ajuta pe drumul civilizaţiei şi al creştinismului.

Toate aceste activităţi sînt făcute de fiicele Bartolomeei Capitanio cu un spirit de mare deschidere, de disponibilitate continuă şi cu un ritm de muncă în activităţile lor umile care amintesc de elanul irezistibil al Bartolomeei care a vrut să se facă repede şi foarte mult în marea biserică a Domnului.

Şi totuşi, ceea ce văd toate, precum şi fructele de care adesea nu se mai bucură, nu este încă totul. Desigur este mare lucru faptul că acei copii care nu au mame să fie îngrijiţi, ca bătrînii să fie ajutaţi, ca bolnavii să fie vindecaţi, ca tinerii să fie educaţi, ca popoarele să fie evanghelizate; dar nu este mai puţin însemnată valoarea de mărturie pe care călugăriţa şi-o asumă în lumea modernă unde numai prorpia prezenţă afirmă existenţa unor valori transcendente la care omul modern, adesea, nu ştie să se gîndească.

Ce semnificaţie are astăzi faptul că o tînără de 20 de ani îşi părăseşte familia şi renunţă la gîndul de a-şi alcătui una proprie, că intră într-o congregaţie religioasă, îmbracă o rasă, se mulţumeşte să rămînă săracă şi acceptă să recunoască voinţa lui Dumnezeu în cea a superiorilor ei? Călugăriţa, care datorită exigenţei activităţii sale apostolice se prezintă în public, prin însăşi prezenţa sa suscită problema şi constrînge într-un fel lumea s-o întrebe: "dar tu, cine eşti?". Şi atunci însăşi viaţa sa răspunde, pentru că viaţa ei este o mărturie: călugăriţa mărturiseşte lumii distrate că Dumnezeu are dreptul să fie slujit şi iubit mai presus de orice.

Aceasta este, în esenţă, sora de caritate aşa cum a fost dorită şi concepută de Bartolomea: o fiinţă care-şi pune darurile dar şi limitele în slujba lui Dumnezeu pe care ea îl iubeşte şi îl serveşte în fraţii ei; o fiinţă care-i oferă lui Cristos esenţa ei feminină, şi umanitatea ei, întrucît harul, acţionînd pe un teren fertil, amplifică la nivelul întregii lumi posibilităţile sale de apostolat; o fiinţă care, trăind printre laici şi în serviciul lor, ştie să facă să fermenteze treptat aluatul şi să-i stimuleze pe apostolii fervenţi ai Împărăţiei lui Dumnezeu.

Astfel îşi trăise Bartolomea Capitanio viaţa sa religioasă care a durat numai opt luni şi care a fost un miracol de activitate de care se bucură încă şi astăzi Biserica. Spunea că Institutul ei ar putea fi dedicat "tuturor formelor de caritate". A fost cutezătoare, fără îndoială, dar atunci cînd era vorba de iubire, Bartolomea nu era în stare să se oprească! Astfel că spiritul ei animă, astăzi, sute de comunităţi care trăiesc în truda cotidiană a unei vieţi interioare profunde, a unei carităţi în forme multiple, o conformare prin voinţă la vremurile noi, la noile structuri, la noile exigenţe şi conduce mii de surori care, după rugăciunea prelungită şi intensă din zori, îşi petrec celelalte ore ale zilei în opere de apostolat, care reprezintă rugăciunea în acţiune. Aceasta a fost prima intuiţie a Bartolomeei Capitanio: în viaţa de apostolat, totul este rugăciune. Şi din această lumină interioară s-a născut aşezămintul ei. Acum se explică de ce Capitanio, fetiţă şi adolescentă, educată într-o mănăstire cu clauzură, în care trăia cu patimă o viaţă de studiu, de rugăciune şi de renunţări, a reuşit să facă să răsară şi să înflorească în ea un ideal de viaţă atît de activă şi apostolică. Dincolo de zidurile austere şi de porţile grele ale mănăstirii S.Chiara, Dumnezeu aruncase o sămînţă a cărei floare nu trebuia să trăiască în seră.

Sora de caritate nu este a lumii dar trăieşte în lume; sora de caritate nu se poate despărţi de lume intrînd în congregaţia sa; din contră, o poartă cu sine, pentru că ştie că lumea aşteaptă de la ea un spor de bogăţie şi de dragoste. Din aceste cauze Bartolomea Capitanio, care descoperise în sine pasiunea pentru orice formă de caritate, a hotărît să realizeze acea operă care este Institutul ei.

ANEXA

Nefiind vorba de un studiu istoric, ci de o lucrare de popularizare, am crezut că este nimerit să modernizăm întrucîtva stilul Scrisorilor incluse aici, care altfel ar fi făcut lectura mai puţin plăcută şi mai puţin clară pentru tinerele cititoare de astăzi.

Caterinei Gerosa

Scumpa mea

nu pot să nu-ţi scriu două rînduri ca să-ţi transmit gîndurile şi sentimentele mele în chestiunea cunoscută. Mă voi supune voinţei lui Dumnezeu care, pe neaşteptate, face lucrurile în aşa fel încît în cele din urmă să ne împlinim dorinţele. Te asigur din tot sufletul că eu îţi voi rămîne mereu credincioasă şi te voi urma în orice acţiune ce va fi spre gloria lui Dumnezeu şi pentru binele fraţilor noştri.

Nu-mi doresc în nici un fel să fac lucruri extraordinare: doresc numai şi vreau să îndeplinesc voinţa lui Dumnezeu. Dacă dorinţa lui va fi să intrăm într-o căsuţă şi acolo, împreună să trudim spre slava lui, voi fi foarte mulţumită; dacă însă el va vrea să dispună de noi în alt fel, îi vom mulţumi de asemenea din tot sufletul. Îţi repet doar că voi fi mereu dispusă să te urmez, în pofida oricărui obstacol, pe cît mă va ajuta Dumnezeu cu harul său. Toate proiectele se urnesc greu: şi acţiunea noastră va începe într-un fel foarte neînsemnat; dar eu sînt foarte fericită întrucît se va împlini astfel voinţa lui Dumnezeu. Tu încearcă să-ţi ţii curajul: cugetă, vorbeşte şi munceşte pentru ca proiectul nostru să se înfăptuiască cît mai curînd. Să ne lăsăm liniştite în mîinile lui Dumnezeu: facă-se voia Lui! Noi să lucrăm întru slava Lui, a voinţei Sale şi a binelui aproapelui nostru. Să nu punem piedici operei Sale şi să tragem nădejde.

Aş vrea să încep o novenă de rugăciuni pentru ca Dumnezeu să ne- ajute în această împrejurare; vrei să fim împreună? Eu te aştept. Mă rog şi cer rugăciuni din partea multor oameni buni.

Cele mai calde urări. Nu mă gîndesc decît la clipa cînd ne vom putea reuni pentru a trăi şi munci împreună spre slava lui Dumnezeu şi spre binele aproapelui. Cu cea mai mare afecţiune. (fără dată)

Bartolomea Capitanio.

Unei prietene

Draga mea

Iată novena pe care ți-am promis-o. Iartă-mă dacă mereu sînt în întîrziere; vreau să spun că poate îți va fi de folos... pentru anul viitor și atunci vei putea să spui că a venit înainte de termen!

Îți trimit alăturat și o scrisoare de la Banzolini.

Roagă-te la Dumnezeu să țină mîna Sa asupră-mi pentru că sînt cît pe-aci să-mi reușească ceva. Roagă-L să-mi dea un semn ca să înțeleg ce vrea de la mine, dar nu îmi dau seama ce anume. Tu ar trebui să faci pe "mijlocitoarea [illegible] să-L în numele meu și apoi fă în așa fel ca să aflu. Ce frumos este Paradisul! Să facem orice jertfă pentru a-l atinge. Gîndește-te că acolo îl vom vedea pe Dumnezeu, Îl vom iubi nespus fără pericolul de a-L pierde. Ce fericire!

Te salut cu dragoste.

18 septembrie 1829
Bartolomea Capitanio.

Lui Don Angelo Bosio

Prea Cucernice Părinte,

nevoile mele spirituale sînt foarte mari și nu știu cu care să încep ca să vi le prezint. O voi face cum îmi vor veni la socoteală; Dumneavoastră să aveți bunătatea să mă ascultați.

Vă trimit mai multe lucruri. Jurnalul meu pe care de mult timp nu vi l-am mai arătat; scrutările mele lăuntrice cu privire la defectul trufiei: nu găsesc toate foile pe care probabil că le-am pus prin vreo cutie; vă trimit în schimb ce-am scris în timpul exercițiilor spirituale, pe care cu ajutorul lui Dumnezeu le-am făcut împreună cu propunerile respective. Sper ca în toate aceste scrieri Dumneavoastră să găsiți portretul simplu al conștiinței mele, cu toate defectele mele, chiar dacă amorul propriu nu-mi îngăduie să le menționez pe toate. Am încercat să scriu cu sinceritate, și totuși îmi dau seama că trufia îmi joacă adesea renghiuri. O să cer iertare și lumină de la Dumnezeu.

Dumneavoastră, după ce v-ați dat seama de starea sufletului meu, vă rog să-mi transmiteți foarte sincer care e părerea pe care o aveți și să-mi arătați calea prin care pot să ajung la Dumnezeu. Știu foarte bine, iar lucrul acesta l-am simțit și în timpul ultimelor exerciții, că Dumnezeu mă vrea pe de-antregul a Sa, că nu e mulțumit cu ceea ce fac, că mă oblig neîndoios la desăvîrșire, că nu-i sînt pe plac imperfecțiunile mele mai mult decît păcatele altora, pentru că lipsurile mele au mai

multă răutate şi se ivesc dintr-un suflet pe care El îl iubeşte atît de mult.

Simt vie dorinţa de a deveni sfîntă prin smerenie şi suferinţă; simt că Dumnezeu mă cheamă la rugăciune; în sfîrşit, simt că trebuie să înfăptuiesc multe în scurtă vreme. Dar întrucît eu sînt o biată oarbă, mereu muşcată de trufie, nu pot decît să mă încredinţez milei Sale; mă las în mîinile Dumneavoastră, ca în mîinile lui Dumnezeu, şi sînt sigură că veţi primi de la Dumnezeu lumina necesară pentru a mă călăuzi. Din partea mea vă promit să fiu ascultătoare şi sînt sigură că în felul acesta voi evita orice înşelăciune. Vreau să mă sfinţesc, nu vreau să amîn acest lucru; ajutaţi-mă cu sfatul şi cu rugăciunea.

Îngăduiţi-mi acum să vorbesc despre dragul nostru Institut care este dorit atît de dumneavoastră cît şi de mine. Afacerea Gerosa e ţinută în întregime sub tăcere. Se vede limpede că intervenţia mătuşii a avut efectul pe care l-a prevăzut Reverendul Dò, pentru că într-adevăr Caterina nu a mai vorbit despre acest lucru. Chiar Caterina m-a rugat să-i scriu Reverendului Dò dar nu ştie nimic despre ce mi-a scris mie acest preot. Ea este, cu toate acestea, bine dispusă şi doreşte împărţirea averii. Dar, din ceea ce se înţelege, lucrurile se vor tărăgăna, dacă Dumnezeu nu va interveni ca să modifice evenimentele, ba chiar mi se pare acum că, dacă aşteptăm o soluţie spontană, putem să aşteptăm încă zece ani. Totuşi, Dumnezeu va face după voia Sa.

În timpul ultimei novene m-am rugat lui Dumnezeu şi am rugat şi pe alţii s-o facă pentru a ne face să aflăm: 1) ce dorim să fie urmat în noul Institut; 2) ce casă ar trebui cumpărată; 3) de ce mijloace ne putem folosi pentru a începe acest proiect. Sînt sigură că Sfinţia Voastră aţi avut inspiraţii speciale în legătură cu acestea şi speră să vedem în curînd efectele lor. În ce priveşte Statutul aş vrea să vă rog să nu mai respingeţi alegerea făcută; mi se pare că pentru a alege Statutul Institutului nu este necesar doar să dispui de o casă şi de mijloacele financiare care să îngăduie fondarea lui. Cînd acesta va fi pregătit, atunci ne putem gîndi la achiziţionarea unui imobil.

Eu am făcut ceva de care nu ştiu dacă Dumneavoastră veţi fi de acord: i-am scris doamnei Viganone vorbindu-i despre proiectul nostru, întrucît mă gîndesc că, fiind bogată, ar putea să ne dea o mînă de ajutor să-l pornim. Vă trimit alăturat scrisoarea, rugîndu-vă să adăugaţi, să tăiaţi sau să corectaţi după cum veţi voi. Dacă vi se pare un pas riscant, puteţi s-o rupeţi; dacă, din contră, consideraţi că pot s-o expediez, v-aş ruga să mi-o retrimiteţi pînă miercuri ca s-o pot pune la poştă.

Mă gîndesc că aş putea cere ajutor şi unei alte persoane care mi se pare foarte potrivită şi căreia îi voi vorbi cu prima ocazie cînd o voi întîlni. Să încercăm toate cheile şi să vedem dacă vreuna dintre ele ar putea deschide poarta de intrare la această operă sfîntă. După ce vom face toate încercările, dacă Dumnezeu nu va voi, vom îngenunchia la uşa Sa, aşteptînd să ne deschidă pentru a putea intra. Eu mă încred Lui pe deplin.

Dacă-mi permiteţi aş dori să mai păstrez cîteva zile cartea pe care mi-aţi împrumutat-o. Mă încredinţez rugăciunilor dumneavoastră. Scuzaţi-mi familiaritatea şi libertatea cu care vă vorbesc.

Cu salutări respectuoase.

A dumneavoastră foarte obligată

27 septembrie 1829

Bartolomea Capitanio.

Unei prietene

Prea scumpa mea

Profit de ocazie ca să-ţi trimit două rînduri. Am făcut tot ce am putut ca să-i recomand fetei din satul tău rugăciunea şi seriozitatea. S-a arătat tot timpul foarte ascultătoare cu mine, şi chiar a revenit ca să mă caute de mai multe ori. Am insistat ca ea să frecventeze Asociaţia parohială, şi i-am spus chiar că ţi-am scris rugîndu-te să-i dai ceva în sarcină pentru a fi ocupată. Mi-a promis, într-adevăr, că o va frecventa. Aş fi vrut să se spovedească la don Bosio în zilele cît a rămas la Lovere şi era dispusă să facă acest lucru, dar don Bosio a lipsit aproape tot timpul din cauza unor treburi.

Fata mi-a mărturisit că doreşte mult să înveţe să citească; eu i- aş fi venit în ajutor dacă ar mai fi rămas. Ţi-o încredinţez ţie; încearcă să-ţi rupi cîte un sfert de oră din treburile tale pentru a te consacra acestui scop. Va fi un mijloc bun ca s-o ţii sub observaţie, ca s-o înţelegi, pentru a o ajuta să se corijeze şi pentru a-i cunoaşte părinţii şi mediul ei familial. Dacă-ţi va fi la îndemînă, fă-i această mulţumire. Eu am sfătuit-o şi să aibă o îmbrăcăminte simplă şi mi-a promis că o să încerce să ţină seamă de aceste sfaturi. I-am spus că am încredere în tine şi că voi fi alături de tine. N-am putut să fac altfel. Acum să ne încredinţăm lui Isus şi să sperăm că vom reuşi să facem binele. Adu-ţi aminte să te rogi pentru mine.

A ta din tot sufletul

13 decembrie 1829

Bartolomea Capitanio.

Unei prietene

Scumpa mea,

te rog să mă ierţi că-ţi răspund cu întîrziere. Motivul ţi-l poţi lesne închipui.

În timpul unei Împărtăşanii m-am rugat mult pentru tine şi mi se pare că am înţeles că Dumnezeu vrea ca tu să-ţi reînnoieşti hotărîrea de a face bine sufletelor, în special ale celor tineri. Vreau ca tu să-ţi intensifici grijile şi să îndrumi cîte un suflet rătăcit.

Îţi trimit şi documentul despre carnaval; este cel de anul trecut.

Te rog să-i ceri Mariannei să-i spună tinerei Bettina că femeia care a găzduit-o doreşte cheile de la uşă.

Te las în voia lui Isus ca să devii sfîntă.

8 ianuarie 1830

Bartolomea Capitanio

Lui Don Angelo Bosio

Prea Cucernice Părinte Duhovnic

Vă rog să aveţi bunăvoinţa să citiţi cele scrise aici şi să aşezaţi conţinutul în inima minunată a lui Isus, pentru ca eu să pot primi de la El harul necesar pentru a le pune în practică.

Îmi amintiţi adesea cît am scris, pentru că eu, ca de obicei, după ce am promis nu mă mai ţin de promisiune. Isus Christos mi-a dat semne preţioase de har în această vreme extrem de importantă. Eu aş vrea să-I fiu recunoscătoare, dar nu fac decît să-L ofensez.

Vă rog mult, mult, să aveţi grijă de Institut; faceţi tot ce puteţi ca să trimiteţi rugămintea Monseniorului Episcop, înainte de a pleca spre Brescia. Solicitaţi-l cît puteţi, acceptaţi chiar să fiţi, cînd şi cînd, puţin inoportun; să ştie că face un lucru care îi va fi foarte mult pe plac Domnului nostru şi că El doreşte mult să muncească fără preget pentru acestă operă. Dumnezeu vă va răsplăti pentru grija pe care o aveţi permanent pentru sufletul meu. Şi ieri în timpul Împărtăşaniei m-am rugat din tot sufletul, chiar dacă sînt nevrednică de asta, pentru Dumneavoastră, întrucît nu am nici o altă posibilitate pentru a-mi manifesta recunoştinţa.

Dumnezeu să vă mîntuiască şi să vă dea un loc însemnat în Împărăţia Sa, pentru ca să-L puteţi iubi atît de mult. Vă salut cu plecăciune. A Dumneavoastră extrem de îndatorată

26 septembrie 1830

Bartolomea Capitanio

Unei prietene

Draga mea,

sper să primesc mîine o scrisoare din partea ta, care îmi va face mare plăcere; astă seară, însă, îţi voi scrie eu cîteva rînduri. M-am edificat deplin în legătură cu ceea ce mi-ai spus în ultima ta scrisoare. Dumnezeu lucrează în inima ta şi vrea să fii o sfîntă. Făgăduinţa pe care I-ai făcut-o îi este foarte dragă; de bună seamă că pe tine te va costa lacrimi şi sînge. Dar nu contează: trebuie să facem orice pentru ca Isus să fie mulţumit de noi. Te rog însă şi te conjur să nu exagerezi cu penitenţele corporale, pentru că îţi vei primejdui în scurtă vreme sănătatea şi ar putea să fie şi aceasta o ispită din partea diavolului, care te-ar lăsa apoi neliniştită şi nemulţumită de tine.

În schimb pune-ţi întreaga înflăcărare în stingerea pasiunilor, în dominarea lor, biruindu-te pe tine însăţi mai cu seamă în lupta împotriva amorului propriu, a trufiei. Trebuie să trăim crucificate odată cu Isus Christos, să căutăm smerenia, să ne bucurăm că sîntem uitate şi să trăim numai pentru Isus. El este logodnicul nostru; are dreptul să ne pretindă întreaga noastră dragoste. Să încercăm să fim generoase şi să-I dăruim inima, sufletul, voinţa, dorinţa, gîndurile şi chiar şi suflarea noastră. Trebuie ca întotdeauna să ne temem de piedici, de căderi; dar să ne încredinţăm lui Isus şi să fim sigure că vom fi ajutate. Îţi trimit broşura despre Sacro Cuore; iartă-mă că este atît de uzată.

Îmi încredinţez sufletul rugăciunilor tale. Salutări dragi surorii tale Maddalena. Te las la picioarele Crucii.

12 noiembrie 1830

Bartolomea Capitanio

Doamnei Francesca Parpani

Prea scumpă doamnă învăţătoare

ştiu că v-aţi rugat pentru mine şi, cum vă datorez atît de mult, nu pot lăsa să treacă două zile fără să vă scriu. Sînt foarte bucuroasă că mă aflu în cele din urmă pe ogorul Domnului şi dacă El vrea ca în aceste prime momente să fiu singură, mă consolează tovărăşia bunului Dumnezeu şi a Preacuratei.

Nu mă tem deloc pentru că sînt în mîinile unui Dumnezeu care mă iubeşte ca un părinte. Eu nu sînt în stare să făptuiesc binele, dar El poate să facă totul servindu-se de mine; eu mă las cu totul în voia lui. Continui să mă rog pentru mine: am mare nevoie pentru că acestea sînt nişte clipe de război şi durere.

Scumpa mea Învățătoare, Paradisul este prea frumos, așa că va trebui să-l cucerim prin suferință. Așa ceva formează sfinții.

Dăruiți-vă și Dumneavoastră deplin Lui. Mă simt îndemnată să vă spun, în numele Domnului, că faceți rău dacă amînați să vă faceți Împărtășania cînd faceți păcate; încredințați-vă Lui cu și mai mare încredere, pentru că va fi și mai obligat să v-o împlinească.

Iertați-mi această încredere. Ajutați-mă, vă rog. Un singur rînd din partea Dumneavoastră mă va face foarte fericită. Vă salut cu plecăciune dîndu-vă întîlnire la picioarele Crucii.

A dumneavoastră foarte devotată și extrem de îndatorată

22 noiembrie 1832

Bartolomea Capitanio

Lui Don Angelo Bosio

Cucernice Părinte Duhovnic,

Memoria ne-a trădat în ziua de Crăciun și astfel mi-am uitat obiceiul să vă rog să celebrați o Liturghie pentru noi două. Nu vrem însă să pierdem acest obicei așa că vă rugăm s-o faceți pentru noi în prima zi a anului. Spuneți lui Dumnezeu tot ce vreți despre noi; nevoile noastre s-au înmulțit.

Un cuvînt despre mica biserică. Eu vă rog să nu vă dați bătut, ba din contră să faceți în așa fel încît să fie încheiat contractul. Nu pretindeți ca din nou să vă vorbească despre asta Caterina, dar fiți sigur că face mult mai mult decît zice. Neplăcerile care pun piedici acestui proiect, mă fac să mă gîndesc că înfăptuirea dumneavoastră va fi un mare bine pentru noi. De aceea vă rog să acționați cu hotărîre și să faceți tot posibilul ca să reușiți. Trebuie să aveți mereu în minte maxima pe care Eminența voastră mi-o repetați adesea: "Dificultățile sînt necesare pentru a izbîndi în lucrurile cele mai desăvîrșite".

În plus să fiți sigur că nu trebuie să acționați cu prudență, întrucît sînt sigură că buna noastră Caterina dispune de mijloacele necesare; numai timiditatea o face puțin nesigură și nehotărîtă.

Aveți răbdare și iertați-mi libertatea pe care mi-am luat-o precum și temeritatea. Rugați-vă Domnului pentru mine. Isus Prunc să-mi ierte păcatele și să ardă în noi tot ce nu-I aparține Lui, ca să devină astfel stăpînul nostru absolut.

Cu deosebit respect vă salută mult devotata Dumneavoastră fiică.

28 decembrie 1832

Bartolomea Capitanio

Unei Prietene

Scumpa mea,

am hotărît să rup, în cele din urmă, prea lunga mea tăcere. Am trăit destule, dar pînă la urmă iată-mă în casa Domnului, după cum bănuiesc că ştii. Inima mi-e în sărbătoare şi cu fiecare zi simt cum îmi creşte bucuria. Nu pot să spun că pînă acum toate dorinţele mele au fost îndeplinite, pentru că am cu mine două tovarăşe, una care se va consacra treburilor din casă şi cealaltă îmi va deveni superioara, dar nu avem un plan de viaţă, reguli sau metode. Acum trebuie să ieşim ca să mergem la biserică. În pofida acestor începuturi neînsemnate, totul se bazează pe caritate şi supunere; totul se desfăşoară în bună rînduială, opera se înalţă puţin cîte puţin şi noi sperăm să înfăptuim totul cît mai curînd aşa cum am prevăzut şi ne-am dorit.

Îţi spun sincer că dacă am considerat întotdeauna viaţa religioasă ca o adevărată lepădare de sine acum, în practică, îmi dau seama că aşa este. Nu sîntem proprii noştri stăpîni, trebuie mereu să ne conformăm altora, trebuie să punem în surdină egoismul, trebuie să ne sacrificăm pentru ajutorarea aproapelui, să tăcem, să acceptăm, să fim vesele, să nu avem dorinţe nici în legătură cu lucrurile cele mai sfinte atunci cînd acestea nu concordă cu obligaţiile din statutul nostru. În sfîrşit, este necesar să trăim numai pentru Isus Christos şi pentru împlinirea voinţei Lui.

O viaţă de renunţări, este adevărat, dar cît de senin şi scump este gîndul că Isus se bucură de sacrificiile mireselor Lui! Te asigur că nu le-aş schimba cu toate alinările, nu numai pămînteşti, dar şi spirituale, pentru că siguranţa că împlinesc voia Domnului este lucrul care mă face pe deplin mulţumită. Te rog să-i ceri lui Dumnezeu ca mai bine să mor decît să-i fiu oprelişte în calea Operei Sale.

Scrie-mi două rînduri, dacă poţi; prietenia ta îmi este atît de preţioasă; şi dacă vei vrea să vii pe aici, vizita ta mi-ar face o mare bucurie. Salut-o din partea mea pe Chiodi. Îl iubim atît de mult pe Isus că ne-a dăruit întreaga lui dragoste încît acceptăm bucuroase ceea ce ne trimite. Paradisul ne aşteaptă, să suferim cu curaj aici; acolo sus vom fi pe veci fericite.

Rămas bun, din toată inima

31 ianuarie 1833

Bartolomea Capitanio

CUPRINS

Redactor : ŞTEFAN NICOLAE
Tehnoredactor : MARIOARA LIŢĂ

Format: 16/54 x 84, coli de tipar 7
Bun de tipar: 27 septembrie 1991

Editat de Agenția/Editura ARTIS

